

2026

MUNKATERV

FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR

WWW.FSZEK.HU

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 2026. évi szakmai munkatervét a Fővárosi Közgyűlés Emberi Erőforrások Bizottsága 2026. április 27-ei ülésén megtárgyalta és az 54/2026. (IV. 27.) EEB határozatával egyhangúlag jóváhagyta.

Tartalomjegyzék

1. Vezetői helyzetértékelés és stratégiai kontextus	5
2. Az intézmény vonatkozásában releváns szakmai mutatószámok	6
3. Jogszabályban rögzített alap(szak)feladathoz kapcsolódó tárgyévi célkitűzések bemutatása	7
3.1. Nyilvános könyvtári ellátás biztosítása	7
3.2. Gyűjteményszervezés és állománygazdálkodás	8
3.3. Dokumentumfeldolgozás és feltárás	9
3.4. Állományvédelem és hosszú távú megőrzés	10
3.5. Országos szakkönyvtári feladatok – Szociológiai Gyűjtemény	11
3.6. Különgyűjtemények – Budapest Gyűjtemény, Zenei Gyűjtemény	11
3.7. Tájékoztató és információszolgáltatás	12
3.8. Digitális hozzáférés és integrált információszolgáltatás	13
3.9. Könyvtárközi együttműködés és dokumentum-/információcsere	14
3.10. Könyvtári terek működtetése és használhatóság biztosítása – üzemeltetés	15
4. Tárgyévi kiemelt szakmai feladatok	15
4.1. Smart Hub – mindennapi digitális és információs támogatás	16
4.2. Mesterséges intelligencia (MI) stratégia kialakítása és könyvtári alkalmazási keretrendszer	17
4.3. make-a-thek – európai uniós pilot megvalósítása	18
4.4. MetszésPont – közösségi műhely és alkotótér	18
4.5. A Budapest Elektronikus Archívum (BEA) továbbfejlesztése	19
4.6. Közösségi tudományos projektek	20
4.7. A Budapesti Iskola Olvasóterem működtetésének kialakítása	21
4.8. Minőségkultúra és hálózati tanulás	21
4.9. Nemzetközi tapasztalatok beépítése a hálózati működésbe	22
4.10. Service Design	22
4.11. A következő stratégiai ciklus előkészítése	22
5. Szakmai–tudományos tevékenység	23
5.1. Tudományos konferenciák és szakmai rendezvények	23
5.2. Könyvkiadás és tudományos publikációk	23
5.3. Kutatási, elemzési és módszertani feldolgozó tevékenység	24
5.4. Szakmai jelenlét, oktatói szerepvállalás és tudományos közreműködés	24
6. Közönségprogramok, rendezvények	25
6.1. Tematikus keretek és városi fókuszok	25
6.2. Közösségi és alacsony küszöbű programok	25
6.3. Make-a-thek – alkotó és tanulási programok	25
6.4. SDG Lab – fenntarthatósági tematikájú programok	25
6.5. Smart Hub – digitális és információs programok	26
6.6. Ismeretterjesztő és közéleti programok	26
6.7. BEA és citizen science programok	26
6.8. Kulturális, gyermek- és ifjúsági programok	26
6.9. Hálózati koordináció és minőségbiztosítás	26
7. Oktatási, nevelési tevékenység	26
7.1. Könyvtárpedagógiai és tanulást támogató tevékenységek	26
7.2. Digitális kompetenciafejlesztés	27
7.3. AI-műveltség fejlesztése	27
7.4. Tanulás alkotáson keresztül	27
7.5. Gyermek- és ifjúsági nevelési programok	28
7.6. Kapcsolódás az oktatási intézményekhez	29
7.7. Élethosszig tartó tanulás támogatása	29
8. Együttműködések, nemzetközi kapcsolatok	30
8.1. Önkormányzati és városi együttműködések	30
8.2. Oktatási intézményekkel való együttműködés	30
8.3. Civil és közösségi partnerségek	30
8.4. Vállalati és innovációs partnerségek	30
8.5. Nemzetközi szakmai hálózatok és együttműködések	30

8.6. Kulturális intézmények és kulturális diplomácia	30
8.7. Partnerségi kommunikáció és kapcsolattartás fejlesztése.....	31
8.8. Nemzetközi projektalapú együttműködések	31
9. Hazai és nemzetközi szakmai pályázatok ismertetése.....	31
9.1. Európai uniós projektek	31
9.2. Hazai pályázatok és fejlesztési források	31
10. Költségvetés - irányelvek és szakmai összefüggések.....	31
10.1. Költségvetési alapelvek	31
10.2. Működési stabilitás és humán erőforrás.....	32
10.3. Dologi kiadások és fenntartható működés	32
10.4. Stratégiai fejlesztések pénzügyi megalapozása	32
10.5. Gyűjteményszervezési és tartalomfejlesztési források	32
10.6. Saját bevételek és külső források	32
11. Kiemelt fejlesztések	32
11.1. Infrastrukturális és épületfejlesztések.....	33
11.2. Energetikai korszerűsítések	33
11.3. Digitális és technológiai fejlesztések	33
11.4. Tér- és szolgáltatásfejlesztések a stratégiai projektekhez kapcsolódva.....	33
11.5. Látogatói forgalom és ügyfélművelés fejlesztése (Központi Könyvtár)	34
11.6. Folyamatfejlesztés és működési optimalizálás	34
11.7. Munkatársi kompetenciafejlesztés	34
12. Humán erőforrás, szervezeti változások, szervezetfejlesztéssel kapcsolatos intézkedések	34
12.1. Szervezeti működés és igazgatási feladatok.....	34
12.2. Szervezeti kultúra, belső együttműködés, tudásmegosztás	35
12.3. Kompetenciafejlesztés és a továbbképzési rendszer megújítása.....	35
12.4. Toborzás, megtartás, belső mobilitás, onboarding	35
12.5. Munkatársi támogatás és jól-lét	35
12.6. Teljesítményértékelés, visszacsatolás, minőségbiztosítás.....	35
12.7. HR-feladatok a stratégiai projektekhez kapcsolódva	36
12.8. Szabályozás és jogszabálykövetés.....	36
13. Fenntarthatósággal kapcsolatos intézkedések.....	36
13.1. Környezeti fenntarthatóság.....	36
13.2. Fenntarthatóság a szolgáltatásokban és programozásban	36
13.3. Társadalmi fenntarthatóság és esélyegyenlőség	36
13.4. Fenntartható szervezeti működés	37
14. Kapcsolódás fővárosi stratégiákhoz, programokhoz	37
14.1. Kapcsolódás a társadalmi és közösségi célokhoz.....	37
14.2. Fizikai és tartalmi akadálymentesítés, inklúzió.....	37
14.3. Kapcsolódás a fenntarthatósági és klímastratégiákhoz.....	37
14.4. Kapcsolódás az okosváros stratégiához	38
14.5. Kapcsolódás a fővárosi mesterséges intelligencia stratégiához	38
14.6. Kapcsolódás kulturális és közművelődési stratégiákhoz	38
14.7. Kapcsolódás a Fővárosi Időügyi Stratégiához.....	38
15. Marketing, kommunikáció, eredményességi elemzés	38
15.1. Intézményi kommunikáció és márképítés.....	39
15.2. Digitális kommunikáció és csatornák	39
15.3. A stratégiai pillérek célzott kommunikációja	39
15.4. Partnerségi kommunikáció.....	39
15.5. Belső kommunikáció és hálózati támogatás.....	39
15.6. Eredményesség mérése és visszacsatolás.....	39
15.7. Központi Könyvtár – turisztikai és kulturális marketing.....	40
1.sz. melléklet: Szakmai mutatók – az 51/2014. (XII.10.) EMMI rendelet szerint	41
2.sz. melléklet: Az országos szakkönyvtári feladatokat ellátó Szociológiai Gyűjtemény munkaterve	46
3.sz. melléklet: 2026. évi költségvetés.....	48

1. Vezetői helyzetértékelés és stratégiai kontextus

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 2026-ban a 2021–2027 közötti stratégiai időszak záró szakaszában működik, így ez az év egyszerre jelent összegzést és előkészítést: a meglévő működés stabilizálását és a következő stratégiai ciklus megalapozását.

A FSZEK 122 éves intézményi múlttal, ismert és elismert szakmai branddel, 47 tagkönyvtárból álló hálózattal Budapest egyik legnagyobb elérésű közszolgáltatása, egyben Magyarország legnagyobb forgalmú közkönyvtára. A FSZEK név a fővárosban kulturális minőséget, hozzáférést és megbízhatóságot jelent. A Központi Könyvtár palotaépülete országos és nemzetközi szinten is ismert helyszín, a tagkönyvtári hálózat pedig a város teljes területén jelen van.

Ez a földrajzi lefedettség és hálózati működés, valamint a folyamatosan bővülő hazai és nemzetközi partnerkapcsolati háló a FSZEK egyik legnagyobb erőssége. A központi szolgáltatások – szerzeményezés, feldolgozás, informatika, a gazdasági területe, műszaki és üzemeltetési háttér, és 2025-től már az önálló igazgatóságként működő szervezetfejlesztés – rendszeresen támogatják a tagkönyvtárak működését, miközben a helyi egységek megőrizhetik saját karakterüket, közösségi beágyazottságukat és egyedi szolgáltatásaikat, programjaikat. A gyűjteményi háttér stabil, amelyet a Budapest Gyűjtemény, a Szociológiai Gyűjtemény és a Zenei Gyűjtemény országos jelentőségű szakmai értéként erősít.

A könyvtári szolgáltatások iránti igény, ahogy a Covid óta megszoktuk, 2025-ben is növekedett, volumene a társadalmi-gazdasági környezet változásainak köszönhetően a pandémia előttit is meghaladja. A személyes látogatások és a digitális szolgáltatások használata is folyamatosan növekszik, a közösségi programok széles korosztályt érnek el. A könyvtár egyszerre jelenik meg olvasási térként, tanulási helyként, közösségi találkozási pontként és gyakorlati segítséget nyújtó intézményként. A bizalom a FSZEK egyik legfontosabb tőkéje.

A működési környezet ugyanakkor jelentősen átalakult. A digitalizáció felgyorsulása, a technológiai elvárások növekedése, a társadalmi egyenlőtlenségek erősödése, a városi életformák változása és a közösségi kapcsolatok gyengülése új típusú feladatokat hoztak a könyvtár számára is. A közkönyvtár ma már nemcsak közszolgáltató intézmény, hanem eligazodási pont is: fizikai és digitális tér egyszerre, alacsony küszöbű, emberközelű, biztonságos infrastruktúra.

A 2026-os évben ezért a működés értelmezési keretét két vezérfonal határozza meg: **a társadalmi felelősségvállalás és a közösségi jelenlét.**

A társadalmi felelősségvállalás nem külön program, hanem működési alapelv. Ide tartozik a digitális esélyegyenlőség támogatása, az információhoz való hozzáférés biztosítása, az olvasásfejlesztés és a tanulás ösztönzése, valamint a mentális és közösségi jóllétet támogató terek működtetése azok érdekében, akik a piaci alapú szolgáltatásokhoz nem, vagy csak korlátozottan férnek hozzá. A könyvtár minden szolgáltatásánál fel kell tennünk a kérdést: kinek segít, milyen élethelyzetben, és mennyire hozzáférhető?

A közösségi jelenlét azt jelenti, hogy a FSZEK nem csupán dokumentumok és projektek gyűjteménye, hanem a város mindennapi működésének aktív és meghatározó eleme. A helyi közösségekhez való kapcsolódás, a kerületi önkormányzatokkal kialakított együttműködések, az oktatási és civil partnerekkel való közös munka a működés alapját képezik. Az intézményi hálózat mérete ugyanakkor szervezeti kihívásokat is jelent: a fizikai távolságok, a különböző infrastruktúra-állapotok és a szolgáltatási egyenlenségek egységesítést, módszertani támogatást és tudatosabb koordinációt igényelnek.

A működés egyik legfontosabb kockázati területe az infrastruktúra állapot; több tagkönyvtár teljes körű felújításra vár. A Központi Könyvtár Szabó Ervin téri épületegyüttesének állagmegóvása (ideálisan teljes felújítása), az I. ker. Márai Sándor Könyvtár teljes felújítása, a II. ker. Török utcai Könyvtár új helyre költöztetése vagy felújítása, valamint több, az 1980-as években létesült könyvtár és a Szörény utca szolgáltatóház korszerűsítése halaszthatatlan feladat. A klimatizálás, a légtechnikai fejlesztések, és az akadálymentesítések szintén olyan szükséges beruházások, amelyekre az intézménynek nincs, vagy minimális a kerete.

Kiemelt stratégiai kérdés a Kelenföldi Könyvtár jövője. Az Etele úti épület műszaki és üzemeltetési kockázatai – beázások, balesetveszélyes külső felületek, részleges használatból fakadó állagromlás – hosszú távon ellehetetlenítik a szakmailag erős és növekvő forgalmú könyvtár működését Budapest legnagyobb lakosságszámú és dinamikus fejlődő kerületében. A Keveháza utcai ingatlan reális, de csak teljes körű felújítással megvalósítható alternatíva. A döntés nem pusztán ingatlanfejlesztési kérdés, hanem a hálózati egyensúly és a városi jelenlét jövőjét is érintő stratégiai ügy.

A városfejlesztési folyamatok egyúttal jelentős lehetőségeket is hordoznak. A Rákosrendező területén tervezett új városrész kialakulása hosszú távon esélyt kínál egy 21. századi, multifunkcionális városi könyvtár létrehozására. Egy ilyen intézmény, nyitott, inkluzív középületként, a tanulás, olvasás, közösségi élet, digitális alkotás, állampolgári

szolgáltatások és kulturális programok integrált tere lehetne. A projekt jelenleg koncepcionális szinten létezik, de jól mutatja, hogy a FSZEK nem csupán reagál a városi változásokra, hanem aktív alakítója kíván lenni azoknak.

A technológiai környezet gyors változása további kihívásokat jelent. Az informatikai eszközpark avulása és az IT beruházásokra fordítható források hiánya a jövőbeni szolgáltatásfejlesztés kritikus pontjai. A 2026-ban kiemelt feladatnak számít a Smart Hub működési modell kialakítása, a MetszésPont nevű makerspace létrehozása, az SDG-alapú szemlélet tudatos megerősítését szolgálják, de ezek csak fokozatos bevezetéssel, pilot-logikával és belső kompetenciafejlesztéssel működtethetők fenntartható módon.

A szervezet erőssége a felkészült, tapasztalt és elkötelezett munkatársi állomány. Az elmúlt évek világosan megmutatták a munkatársak kiváló alkalmazkodóképességét és kreativitását. Ugyanakkor a méretből és a generációváltásból fakadó HR-kihívások, a túlterheltség és a kompetenciák folyamatos megújításának szükségessége tudatos szervezetfejlesztést igényelnek. A 2026-os év kiemelt feladata a továbbképzési rendszer újraszervezése, a digitális, facilitatori és AI-műveltségi kompetenciák erősítése, valamint a belső tudásmegosztás intézményesítése.

Pénzügyi szempontból a működés stabil, de korlátozott mozgástérrel rendelkezik. A fenntartói források, a kerületi támogatások és a pályázati bevételek együttesen biztosítják az alapszolgáltatások működtetését, ugyanakkor a nagyobb léptékű infrastrukturális beruházások javasolt külső döntésektől és forrásoktól függenek. A fenntartható gazdálkodás, az energiahatékonysági szempontok érvényesítése és a saját bevételek tudatos növelése ezért stratégiai jelentőségű.

Összességében 2026 nem a látványos növekedés éve, hanem a megbízható működésé és a szakmai alapok további erősítéséé. A cél nem az, hogy mindenhol mindent egyszerre vezessünk be, hanem az, hogy a meglévő kapacitásokra építve, fokozatosan, egységesebben és átláthatóbban működtessük a hálózatot. A hangsúly a kiszámíthatóságon, a minőségkultúrán, az adatalapú visszamérésen és a tanuló szervezeti működésen van.

A FSZEK 2026-ban olyan városi támogató közszolgáltatásként kíván működni, amely érthető, hozzáférhető és bizalmi alapú. Stabil működéssel, reális jövőképpel és megalapozott stratégiai előkészítéssel kívánja megteremteni a következő időszak döntéseinek szakmai alapját.

Ez a helyzetértékelés adja a 2026-ra tervezett szakmai és szervezeti feladatok kiindulópontját.

2. Az intézmény vonatkozásában releváns szakmai mutatószámok

A FSZEK az elmúlt években jelentős és folyamatos növekedést ért el a könyvtárhasználati mutatók többségében. A 2026-os célértékek meghatározásakor nem a további mennyiségi bővülés, hanem a szolgáltatások minőségi fejlesztése, a használói élmény javítása és a fenntartható működés biztosítása volt meghatározó.

A könyvvállomány nagysága 2026-ban várhatóan enyhén tovább csökken majd, amelyet egyrészt a könyvpiaci árak folyamatos emelkedése és a költségvetési források reálértékének változatlansága, másrészt a tudatos, minőséghajlított gyűjteménymenedzsment indokol. A cél nem a dokumentumok darabszámának növelése, hanem a friss, releváns, keresett tartalmak arányának emelése az elavult állomány tervszerű kivonásával párhuzamosan.

A Központi Könyvtár fizikai kapacitásának elérése, valamint a tagkönyvtári hálózat terhelhetőségének figyelembevétele is indokolja a stabilizáló szemléletet. A 2026-ra tervezett fejlesztések is elsősorban a hozzáadott érték, az elmélyült használat és a társadalmi hatás növelésére irányulnak.

	Eredmény 2024	Eredmény 2025	Célérték 2026
Tagkönyvtárak száma	47 db	47 db	47 db
Dokumentumok száma	3.154.532 db	3.144.994 db	3.140.000 db
ebből a könyvek száma	2.173.496 db	2.164.696 db	2.155.000 db
Könyvtárlátogatók száma	336.247 fő	367.930 fő	365.000 fő
Könyvtárhasználatok, látogatások száma	11.000.168 db	13.182.464 db	13.200.000 db
ebből személyes	1.892.575 db	1.961.536 db	1.950.000 db
távhasználat, OPAC	9.107.593 db	11.220.928 db	11.250.000 db
Kölcsönzések száma	1.212.269 db	1.255.214 db	1.250.000 db
Igénybe vett dokumentumok száma	5.368.923 db	5.450.455 db	5.450.000 db
ebből kölcsönzött	2.159.974 db	2.219.873 db	2.220.000 db
ebből kölcsönzött és hosszabbított	3.341.098 db	3.423.031 db	3.472.005 db
helyben használt	2.027.825 db	2.027.424 db	2.000.000 db
Rendezvények száma	5.605 db	5.896 db	5.700 db
részvevők száma	190.195 fő	179.919 fő	180.000 fő

Az eddig alkalmazott forgalmi és használati adatok mellett 2026-ban új KPI-rendszer kialakítását tervezzük, hogy pontosabban mérhető legyen a szolgáltatások és stratégiai fejlesztések tényleges használata, hozzáadott értéke és hatása. A cél a megalapozottabb vezetői döntéshozatal és az erőforrások tudatosabb elosztása.

Az új mutatórendszer a mennyiségi statisztikák mellett minőségi, használói élményhez, digitális jelenléthez és társadalmi hatáshoz kapcsolódó indikátorokat is tartalmaz. Kiterjed a fizikai és digitális használatra, a programok elérésére, valamint a szolgáltatásminőség, a partneri és használói elégedettség, továbbá a fenntarthatósági eredmények mérésére.

A rendszer szorosan kapcsolódik a minőségbiztosításhoz és a fenntartói beszámolóhoz, és célja, hogy az adatalapú értékelés a mindennapi vezetői gyakorlat részévé váljon.

3. Jogszabályban rögzített alap(szak)feladathoz kapcsolódó tárgyevi célkitűzések bemutatása

Ez a fejezet a FSZEK mint nyilvános közkönyvtár alapfeladatait a 1997. évi CXL. törvény 55. § (1) bekezdésében foglaltakhoz igazodva mutatja be. Az alapfeladatok intézményi értelmezésére és kereteire fókuszál; az oktatási, nevelési és közönségprogramok részletes céljai a munkaterv 6–7. fejezeteiben szerepelnek.

2026-ban a FSZEK az alapfeladatokat stabilan és kiszámíthatóan látja el, a mindennapi működésben pedig következetesen érvényesíti a munkaterv kiemelt szemléleti fókuszait. Az alapfeladatok biztosítása a könyvtár működésének gerince: ezekre épülnek a fejlesztések, a szolgáltatásminőségi törekvések és a városi partnerségek.

3.1. Nyilvános könyvtári ellátás biztosítása

A FSZEK mint nyilvános közkönyvtár alapadatai kiterjednek a könyvtári szolgáltatások nyilvános működtetésére, a gyűjtemények és szolgáltatások megismerhetőségének biztosítására, valamint a dokumentumokhoz és információkhoz való hozzáférés támogatására. A FSZEK működése során törekszik arra, hogy szolgáltatásai átláthatóak, könnyen értelmezhetőek és a használók számára ténylegesen elérhetőek legyenek.

A könyvtár Budapest teljes területén biztosítja a nyilvános könyvtári szolgáltatásokat, különös tekintettel:

- a dokumentumokhoz, információkhoz, adatbázisokhoz és digitális tartalmakhoz való hozzáférésre,
- a könyvtárhasználat feltételeinek fenntartására minden korosztály és célcsoport számára,
- a tagkönyvtári hálózat nyitvatartásának használói igényekhez igazodó működtetésére,
- a fizikai és digitális szolgáltatások összehangolt működtetésére,
- az olvasás és az önálló tanulás támogatására – hagyományos és digitális eszközökkel egyaránt.

A FSZEK a digitális és közösségi szolgáltatások bővítése mellett 2026-ban is kiemelt alapfeladatának tekinti az olvasáskultúra tudatos támogatását. A rendszeres olvasás ösztönzése, az életkornak megfelelő ajánlórendszerek működtetése, valamint az elmélyült, csendes használathoz szükséges fizikai és mentális feltételek biztosítása a könyvtári működés egyik stabil pillére marad.

A nyilvános könyvtári ellátás biztosítása a teljes könyvtári hálózatba egységes szakmai elvek mentén, de a helyi közösségek igényeihez igazodva valósul meg. A tagkönyvtárak és a Központi Könyvtár az alapfeladatokat a társadalmi felelősségvállalás, a közösségi jelenlét és a befogadás szemléletével látják el.

A nyitvatartási rend kialakítása továbbra is a használói igényekhez igazodik. Ennek megalapozására 2026 elején a Szervezetfejlesztési Igazgatóság koordinálásával használói elégedettségi és igényfelmérés készül. A felmérés eredményei – a statisztikai adatok és a közvetlen visszajelzések együttes elemzése alapján – alapul szolgálhatnak a nyitvatartási idő későbbi módosításához.

A nyilvános ellátás fontos része a megfelelő fizikai és digitális környezet biztosítása. 2026-ban több tagkönyvtárban csendes olvasásra és tanulásra alkalmas zónák kialakítása történik, valamint célzott beavatkozásokkal javul a wifi-szolgáltatás minősége. Lehetőségeink szerint folytatjuk a tagkönyvtárak fizikai és digitális akadálymentesítését, s a gyengénlátók tájékozódását segítő belső jelzőpontok kialakítása is a feladatok közé tartozik egyes könyvtárainkban.

A dokumentumokhoz és információkhoz való hozzáférés biztosítása a fizikai és digitális szolgáltatások összehangolt működésén alapul. A könyvtár működteti és fejleszti az online katalógust, az elektronikus előjegyzés és hosszabbítás lehetőségét, a távfizetést, valamint a digitális alapszolgáltatásokat.

A hálózat egészében meghatározó szerepet tölt be a „Könyvet hához” szolgáltatás, amely az idősebb és mozgásukban korlátozott használók ellátását támogatja.

A könyvtárak befogadó, biztonságos közösségi térként működnek, ahol a használók beiratkozástól függetlenül is jelen lehetnek tanulás, információkeresés vagy mindennapi ügyintézés céljából. A helyi jelenlét erősítését szolgálják a kitelepülések és városi eseményekhez való kapcsolódások, valamint a közösségi terek működtetése is.

A Központi Könyvtár a nyilvános könyvtári ellátás kiemelt helyszínéeként fokozott figyelmet fordít a növekvő használói igények kezelésére, a tanulási, kutatási és közösségi funkciók összehangolására, valamint a digitális írástudást támogató szolgáltatások működtetésére. A hálózat egészében a nyilvános ellátás biztosítása stabil alapot teremt a további szolgáltatásfejlesztésekhez és stratégiai programokhoz, amelyek részletei a munkaterv következő fejezeteiben kerülnek bemutatásra.

3.2. Gyűjteményszervezés és állománygazdálkodás

A FSZEK a szakmai és jogszabályi követelményeknek megfelelően végzi gyűjteményszervezési és állománygazdálkodási feladatait. A gyűjtemény fejlesztése, fenntartása és hozzáférhetővé tétele a nyilvános könyvtári ellátás alapfeladata, amely a főváros lakosságának sokszínű kulturális, művelődési és információs igényeit szolgálja.

A gyűjteménygyarapítás tervszerűen, a használói igények, a hálózati működés sajátosságai és az intézményi stratégiai célok figyelembevételével történik. A könyvtár a dokumentumtípusok széles körét érintően gondoskodik az állomány folyamatos megújításáról, egyidejűleg érvényesítve a minőségorientált gyűjteménymenedzsment elveit.

A könyvállomány fejlesztése során kiemelt hangsúlyt kap a *kortárs hazai és világirodalmi művek* beszerzése, a *gyakran kölcsönzött és elhasználdott dokumentumok pótlása*, valamint a *gyermek- és ifjúsági állomány* minőségi fejlesztése. A szakirodalmi beszerzések elsősorban a *társadalomtudományi, pszichológiai és ismeretterjesztő* területekre koncentrálnak, különös tekintettel az országos szakkönyvtári feladatokat ellátó Szociológiai Gyűjtemény igényeire. A könyvtár továbbra is hangsúlyt fektet a *történelmi művekre és a helyismereti és helytörténeti kiadványok* gyarapítására.

A növekvő használói igényekhez igazodva kiemelt feladat az *idegen nyelvű dokumentumok* beszerzése: elsősorban angol és német nyelvű szépirodalmi és nyelvtanulást segítő kiadványokat vásárolunk, de igény szerint francia, orosz, spanyol, ukrán és kínai nyelvű dokumentumokkal is bővítjük az állományt, s részt vállalunk a nemzetiségi dokumentumellátásban is. A kínálati lehetőségek szerint törekszünk a Könnyen Érthető Kommunikáció szempontjainak megfelelő kínálat fejlesztésére is.

A gyűjteményfejlesztés során hangsúlyos szempont az olvasásfejlesztést támogató kínálat biztosítása, különösen a gyermek- és ifjúsági korosztály, valamint a kezdő vagy újraolvasó felnőttek számára. A dokumentumválaszték kialakítása során a sokszínűség mellett fontos cél a rendszeres olvasási szokások megerősítése és az irodalmi élményhez való hozzáférés biztosítása.

A könyvtári állomány éves gyarapodása dokumentumtípusonként 2026-ban várhatóan az alábbiak szerint alakul:

- könyvállomány: 62 000 dokumentum,
- időszaki kiadványok: 650 példány,
- AV dokumentumok: 1 300 darab,
- kották: 400 darab,
- térképek: 35 darab,
- aprónyomtatványok, plakátok: 1 000 db.

A digitális dokumentumok gyarapodása: 250 tétel. A gyermekkönyvtárakba és gyermekrészlegekbe bekerülő dokumentumok száma várhatóan 15 000 darab, a helytörténeti gyűjtemények bővülése 2 000 dokumentum.

A **könyvbeszerzés** pénzügyi háttérét 2026-ban több forrás biztosítja.

- A 2025 második felében lebonyolított közbeszerzési eljárás és az érdekeltségnövelő támogatás alapján összesen közel **nettó 99 millió forint** áll rendelkezésre könyvbeszerzésre. Ezen belül
 - a magyar nyelvű könyvek beszerzésére a Lira Könyv Zrt.-vel kötött szerződés keretében 2025. december 8. és 2026. június 30. között 10 millió forint,
 - a 2026-os teljes naptári évben pedig további 78 millió forint fordítható.
 - Az idegen nyelvű könyvek beszerzését a Prospero Könyvei Kft. biztosítja 8,6 millió forintos keretösszeggel, míg a nyelvtanulást segítő kiadványok beszerzésére 2,4 millió forint áll rendelkezésre.
- Az Országos Dokumentumellátási Rendszer működtetésére a Kulturális és Innovációs Minisztériumtól kapott **nettó 5 millió forintos** támogatásból 4,25 millió forint fordítható könyvbeszerzésre.
- A könyvtár fenntart egy külön beszerzési keretet a közbeszerzési partner által nem forgalmazott dokumentumok – elsősorban szépirodalmi, ismeretterjesztő és szakkönyvek, gyermekkönyvek, valamint helytörténeti kiadványok – vásárlására is.
- A kötelezpéldány-rendszer alapján várhatóan mintegy 11 000 dokumentum kerül nyilvántartásba, és jelentős mennyiségű ajándék dokumentummal is számolunk.

A **folyóirat- és időszaki kiadvány**-állomány fenntartása és fejlesztése is kiemelt feladat. 2026-ban közel 320 féle nyomtatott folyóirat lesz elérhető a hálózatban, az előfizetésekre fordított keretösszeg **nettó 42 millió forint**. A napilapok és folyóiratok beszerzése a kiadók, a Magyar Posta Zrt., a Könyvtárellátó Nonprofit Kft., valamint a külföldi folyóiratok esetében a Suweco közreműködésével történik. A kötelezpéldányként érkező kurrens folyóiratok

elsősorban a Központi Könyvtár állományát gazdagítják, míg az ajándék folyóiratok a szélesebb hálózati elosztást segítik.

A **digitális dokumentumok és adatbázisok** fejlesztése hangsúlyos marad. A könyvtár 48 magyar és idegen nyelvű elektronikus adatbázisra fizet elő, többségében az EISZ nemzeti program keretében. Ezek az adatbázisok valamennyi tagkönyvtárban helyben elérhetők, és ahol a szolgáltatói feltételek lehetővé teszik, távoli hozzáféréssel is használhatók. A CloudLibrary elektronikus és hangoskönyv-platform kínálatának bővítése folyamatos.

A gyűjteményszervezési és állománygazdálkodási tevékenység összességében a stabil működés, a minőségi fejlesztés és a hosszú távon fenntartható, jól használható könyvtári állomány biztosítását szolgálja, szoros összhangban a nyilvános könyvtári ellátás alapfeladataival és az intézmény stratégiai célkitűzéseivel.

3.3. Dokumentumfeldolgozás és feltárás

A dokumentumfeldolgozás és állományfeltárás feladatait a vonatkozó jogszabályok, valamint az országos és nemzetközi szakmai szabványok figyelembevételével végezzük. A feldolgozás célja, hogy a könyvtár gyűjteményeiben őrzött dokumentumok pontosan, következetesen és hosszú távon fenntartható módon legyenek feltárva, és ezáltal a használók számára könnyen kereshetők és ténylegesen hozzáférhetők legyenek.

A dokumentumfeldolgozás egységes módszertani elvek mentén történik, biztosítva a hálózati szintű működés következetességét. Kiemelt figyelmet fordítunk a bibliográfiai adatok minőségére, az egységes rekordkezelésre, valamint az authority-állomány gondozására – ezek alapvetően határozzák meg az információszolgáltatás hatékonyságát és a visszakereshetőséget.

A feldolgozási tevékenység központi eszköze a Corvina integrált könyvtári rendszer. A tárgyévben is folyamatos feladat a rendszer működésével kapcsolatos hibák feltárása, az új verziók tesztelése és bevezetése, az új indexek kialakítása; a rekordkarbantartás keretében az authority-állomány egységesítése, és a hiányos rekordok kiegészítése. A tervezett feldolgozási volumen ezen a területen megközelítőleg 10 000 rekord.

A dokumentumfeldolgozás egyik kiemelt szakmai területe a **tárgyszórendszerek fejlesztése és egységesítése**, valamint a nemzetközi szabványokhoz való igazodás előkészítése. Ennek keretében folytatódik a Library of Congress (LoC) alapú tárgyszórendszer bevezetéséhez kapcsolódó szakmai munka. A FSZEK 2025-ben előfizette a Kongresszusi Könyvtár tárgyszójegyzékét, amelynek integrálása idén valósul meg. A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárral kötött megállapodás alapján megtörténik a DEENK LoC-alapú tárgyszórendszerének áttöltése a Corvina másolati adatbázisába, majd ezt követően a Központi Könyvtár gyűjteményeivel közös tesztelés, tárgyszócserék és esetleges fejlesztési igények egyeztetése zajlik. A folyamat következő lépéseként kerülhet sor az éles adatbázisba történő betöltésre és használatra.

A Szociológiai Gyűjtemény kiemelt feladata a korábban alkalmazott szociológiai szabad tárgyszavak összefésülése az új LoC-szókészlettel, és egy **magyar nyelvű szociológiai szaktezaurusz** összeállítása. A feldolgozási gyakorlat fejlesztése egyben az RDA-alapú katalogizálás későbbi bevezetésének előkészítését is szolgálja. A Gyűjtemény feldolgozási prioritásai közé tartozik az **országos szociológiai szakbibliográfia** felülvizsgálata és továbbfejlesztése a „smart” szemlélet mentén, valamint az **elektronikus szociológiai szakkönyvtárhoz** kapcsolódó e-folyóiratok gyűjteménybe illesztésének revíziója és a publikációk leírásának teljessé tétele.

A feldolgozási feladatok kiterjednek a digitalizált és elektronikus tartalmakra is. A könyvtár katalogizálja a gyűjtőkörébe és szolgáltatási körébe tartozó digitalizált dokumentumokat, a MERSZ-ből kijelölt tartalmakat, valamint a Hungaricana adatbázisból kiválasztott digitalizált folyóiratokat. Feldolgozásra kerülnek a megrendelt, távoli hozzáférésű elektronikus dokumentumok rekordjai és URL-jei is. A CloudLibrary platformon megvásárolt e-könyvek katalogizálása szintén a feldolgozási feladatok részét képezi.

A Zenei Gyűjtemény 2026-ban folytatja a kurrens dokumentumok szabványos tárgyi feltárását, biztosítva az újonnan beérkező anyagok következetes és visszakereshető feldolgozását. Ezzel párhuzamosan megkezdődik a **Gonda János-hagyaték nem kottás dokumentumainak** – levelezés, szöveges és vegyes típusú anyagok – részletes, metadata-alapú feltárása, a kutathatóság és a későbbi digitális hozzáférés előkészítése érdekében. A feldolgozás a könyvtári és archiválási szabványokhoz igazodva történik, összhangban a gyűjtemény szakmai profiljával és a Budapest Elektronikus Archívumban (BEA) történő megjelenítés követelményeivel.

A dokumentumfeldolgozás és feltárás a könyvtár digitális szolgáltatásainak szerves része: célja nem pusztán a dokumentumok nyilvántartása, hanem az integrált kereshetőség megteremtése a fizikai és digitális gyűjtemények között. A feldolgozási tevékenység így közvetlenül hozzájárul a FSZEK online szolgáltatásainak működéséhez, a hálózati szintű információáramlás biztosításához és a felhasználói élmény javításához.

3.4. Állományvédelem és hosszú távú megőrzés

Az állományvédelmet a gyűjteményszervezés és állománygazdálkodás szerves részeként kezeljük. Az állomány hosszú távú megőrzése alapfeltétele annak, hogy a könyvtár gyűjteményei a jövőben is hozzáférhető, használható és értelmezhető maradjanak a nyilvános könyvtári ellátás keretei között.

Az állományvédelmi tevékenység kiterjed a dokumentumok fizikai állapotának megóvására, a károsodások megelőzésére, valamint – indokolt esetben – a restaurálásra és kötészeti beavatkozásokra. A könyvtár folyamatosan figyelemmel kíséri a raktározási és használati környezet állapotát, a dokumentumok megfelelő elhelyezését, valamint a fokozottan sérülékeny, nagy forgalmú vagy különleges értéket képviselő állományrészek védelmét.

A hosszú távú megőrzés részeként a könyvtár kiemelten kezeli a muzeális dokumentumokat, valamint a helytörténeti és különgyűjteményi anyagokat. Az állományvédelmi szempontok a digitalizálási döntésekben is megjelennek: a digitális másolatok készítése egyszerre szolgálja a hozzáférés bővítését és az eredeti dokumentumok fizikai terhelésének csökkentését.

A kölcsönzési adatok rendszeres vizsgálata alapján előkészítjük a nem forgó állományrészek teljes vagy részleges kivonását az oktatósomagok és az idegen nyelvű hangskönyvek esetében.

Az állomány átláthatóságát és használhatóságát segíti a Központi Könyvtár angol irodalomtudományi állományrészében megkezdett névalosztások befejezése, valamint a magyar irodalomtudományi állományrészénél ugyanezen munka elindítása. A klasszikus magyar szépirodalmi állomány felülvizsgálata során a többszörösen kiadott művek összehasonlítása kölcsönöztségi és fizikai állapot alapján történik, célzottan csökkentve a raktári állományt.

Az állományvédelem területén a Sárkányos Gyerekkönyvtár növekvő használata indokolja a témacsoportok felülvizsgálatát és finomítását. 2026-ban önálló képregény-témacsoport kialakítása történik, miközben továbbra is élünk a duplumosítással és a kötészet lehetőségével a megfelelő minőségű állomány biztosítása érdekében.

Prioritás a FSZEK-en belüli hatékony hálózati duplumkezelés, amelynek célja, hogy a duplumok minél nagyobb arányban kerüljenek vissza a hálózat más könyvtáraiba, és csak indokolt esetben történjen végleges törlés. Ennek érdekében a szükséges szervezeti és humán erőforrás-feltételek javítása továbbra is napirenden van.

A Budapest Gyűjtemény raktározási kapacitása kritikus szintet közelít. A jelenlegi raktár gyakorlatilag betelt, a további bővítés lehetőségei korlátozottak. Hasonló kihívások jelentkeznek az olvasótermi kézikönyvtár esetében is, ahol az állomány folyamatos növekedése mellett a kutatóhelyek megtartása elsődleges szempont. Rövid távon kisebb átrendezések, hosszabb távon azonban strukturális megoldások kidolgozása szükséges a raktározási problémák kezelésére.

Az állománygazdálkodás szerves része az **állomány folyamatos karbantartása és tervszerű apasztása**. 2026-ban a könyvtár várhatóan mintegy 72 000 könyvet, 450 időszaki kiadványt, 4 000 audiovizuális dokumentumot és 150 kottát von ki az állományból. A selejtezett és elavult dokumentumokról a könyvtár tájékoztatja a fenntartót, a 1949 előtt kiadott, valamint a minisztériumi engedéllyel törölt kötelempéldányokat pedig a Könyvtári Intézet főlőpéldány-szolgáltatásán keresztül a könyvtári rendszer számára ajánlja fel.

Az év tagkönyvtárainkban az alábbi **állományellenőrzésekre** kerül sor:

	Könyvtár kód	Cím	Leltár típusa	Ellenőrzött dokumentumtípus	Darab-szám	Leltár tervezett időpontja
1.	XVII/4	1171 Pesti út 167.	Részleges	Audiovizuális	828	2026.03.09
2.	XIII/2.	1133 Pannónia u. 88-90.	Részleges	Audiovizuális	2 304	2026.03.11.
3.	XVI/1.	1161 Rákosi út 119.	Teljes	Audiovizuális és nyomtatott	14713	2026.04.17-24.
4.	XX/4	1204 Pacsirta utca 157/b	Teljes	Audiovizuális és nyomtatott	13 006	2026.04.20-24.
5.	XXIII/1	1238 Grassalkovich u.128.	Teljes	Audiovizuális és nyomtatott	18 978	2026.05.04-07.
6.	IX/2.	1093 Boráros tér 2.	Teljes	Audiovizuális és nyomtatott	25 264	2026.05.08-15.
7.	IX/1.	1098 Börzsöny u. 13.	Részleges	Audiovizuális	1 221	2026.06.11-12.
8.	XV/1.	1153 Eötvös u. 8.	Részleges	Audiovizuális	2658	2026.06.15.
9.	XI/3.	1118 Nagyszében tér 1.	Teljes	Audiovizuális és nyomtatott	24 767	2026.06.29-07.03.
10.	VII/1.	1066 Teréz körút 2-4.	Részleges	Nyomtatott	27 949	2026.06.30-07.03.

	Könyvtár kód	Cím	Leltár típusa	Ellenőrzött dokumentumtípus	Darab-szám	Leltár tervezett időpontja
11.	II/4.	1023 Török u. 7-9.	Részleges	Nyomtatott	29 996	2026.07.06-10.
12.	XIII/6.	1131 Mosoly utca 40/a.	Teljes	Audiovizuális és nyomtatott	21 650	2026.07.10-07.17.
13.	XIV/1.	1145 Uzsoki út 57.	Teljes	Audiovizuális és nyomtatott	21 424	2026.07.24-31.
14.	VI/2.	1061 Liszt Ferenc tér 6.	Részleges	Audiovizuális	1 476	2026.07.27-28.
15.	XXII/3.	1221Kossuth L. u. 30	Részleges	Audiovizuális	2 241	2026.07.27-28.
16.	II/1.	1021 Hűvösvölgyi út 85.	Részleges	Audiovizuális	348	2026.08.03
17.	V/2.	1054 Vadász u. 42.	Teljes	Audiovizuális és nyomtatott	10 042	2026.08.11-14.
18.	IV/1.	1042 Király utca 5.	Részleges	Audiovizuális	24 495	2026.09.21-10.04.
19.	XXI/1	1211 II. Rákóczi F. u. 106.	Teljes	Audiovizuális és nyomtatott	43 484	2026.11.03-10.

Az állományvédelmi feladatok fontos eleme a Központi Könyvtár **tápraktári rendszerének** tudatos átalakítása. A tápraktár a szabadpolcos terek hatékony állománykihelyezésének nélkülözhetetlen eszköze, ugyanakkor jelenlegi méretében – a rendelkezésre álló humán erőforráshoz mérten – nehezen kezelhető. Ennek megfelelően hosszú távú cél a tápraktárban tárolt példányok számának legalább 50%-os csökkentése, amelyből 2026-ra 20%-os mérséklés a reális célérték.

A **kötészeti tevékenység** továbbra is az állományvédelem egyik kulcseleme. Bár a kötészet költséges beavatkozás, a tapasztalatok szerint az újrakötött dokumentumok élettartama sok esetben meghaladja az újonnan beszerzett példányokét. Emellett számos, folyamatosan keresett mű új kiadványként már nem elérhető a könyvpiacra, ami tovább növeli a kötészet szerepét.

Az állományvédelmi és hosszú távú megőrzési feladatok összességében a FSZEK kulturális örökségének megóvását szolgálják, és biztosítják, hogy a könyvtár gyűjteményei a jövőben is megbízható alapját képezzék a nyilvános könyvtári ellátásnak, a kutatásnak és a közösségi használatnak.

3.5. Országos szakkönyvtári feladatok – Szociológiai Gyűjtemény

Az országos szakkönyvtári feladatokat ellátó Szociológiai Gyűjtemény kiemelt szerepet tölt be a társadalomtudományi információk gyűjtésében, feldolgozásában és szolgáltatásában. A Gyűjtemény működése a jogszabályban rögzített szakfeladatokra épül, ugyanakkor tudatosan illeszkedik az intézményi munkaterv szemléleti és működési kereteihez.

A 2026-ban a fejlesztéseinek meghatározó elve a Smart Hub működési szemlélet alkalmazása, amely az információk elérhetőségének egyszerűsítésére, az egyes tartalmi és szolgáltatási elemek hálózatszerű összekapcsolására, valamint a használói útvonalak lerövidítésére törekszik. Ennek keretében kiemelt figyelmet kap a szociológiai információk digitális és fizikai környezetben történő integrált megjelenítése.

A tárgyévi főbb szakmai irányok közé tartozik az országos szociológiai szakkönyvtári felülvizsgálata és fejlesztése, az elektronikus szociológiai szakkönyvtári tartalmak bővítésének és feltárásának erősítése, valamint a kutatástámogatást szolgáló szolgáltatások továbbfejlesztése. A Gyűjtemény 2026-ban megkezdte a Budapesti Iskola Olvasóterem szolgáltatásainak kialakítását és fokozatos megnyitását, valamint részt vesz a LoC tárgyszórendszeréhez kapcsolódó magyar nyelvű szociológiai tezausz szakmai előkészítésében.

A Gyűjtemény szakmai, tudományos és közönségkapcsolati tevékenysége – beleértve az ismeretterjesztő programokat, szakmai együttműködések és digitális tartalomfejlesztéseket – szintén a Smart Hub szemlélethez igazodva, a használhatóság, az átjárhatóság és a közérthetőség elvei mentén szerveződik.

A Szociológiai Gyűjtemény 2026. évi részletes munkaterve, feladatai és ütemezése a munkaterv 2. sz. mellékletében kerülnek bemutatásra.

3.6. Különgyűjtemények – Budapest Gyűjtemény, Zenei Gyűjtemény

A különgyűjtemények meghatározó szerepet töltenek be az intézmény szakmai profiljában, a kutatástámogatásban, valamint a kulturális és tudományos örökség megőrzésében és közvetítésében. Működtetésük a gyűjteményszervezés, az állományvédelem, a feldolgozás és a digitális hozzáférés összehangolt rendszerben valósul meg.

Budapest Gyűjtemény

A Budapest Gyűjtemény (BGY) a főváros történetéhez és jelenéhez kapcsolódó dokumentumok gyűjtésével, feldolgozásával és szolgáltatásával a FSZEK egyik kiemelt különgyűjteménye. A gyűjtemény folyamatos gyarapodása mára jelentős raktározási és elhelyezési kihívásokat eredményezett: a raktári kapacitás a telítettség határát közelíti, miközben az olvasótermi kézikönyvtár állományának bővülése mellett a kutatóhelyek számának megtartása is alapvető szempont marad. Rövid távon kisebb átrendezések és az állomány tudatosabb szervezése jelenthetnek enyhítést, hosszabb távon azonban strukturális megoldások kidolgozása szükséges.

A BGY fejlesztésének egyik legnagyobb potenciálja a tervszerű digitalizálásban rejlik, amely egyszerre szolgálja a hozzáférés bővítését és az eredeti dokumentumok állományvédelmét. A könyvtár saját digitális platformja, a Budapest Elektronikus Archívum (BEA) stabil keretet biztosít a digitális tartalmak közzétételéhez és hosszú távú megőrzéséhez.

Folytatódnak a már megkezdett digitalizálási projektek. A Plakát- és Kisnyomtatványtár esetében több ezer dokumentum azonosítása, feldolgozása és közzététele zajlik, az ELTE BTK Könyvtártudományi Tanszék hallgatóinak bevonásával. A Fotótárban a hagyatékok szakszerű digitalizálása kerül előtérbe, a korábbi mintaprojektek tapasztalataira építve. A nitrátos negatívok digitalizálása külső szakember bevonásával folytatódik, az anyagok feldolgozása és azonosítása ezt követően történik meg.

A Régiség-gyűjteményhez kapcsolódóan elnyert állományvédelmi forrás lehetővé teszi korszerű digitalizáló eszköz beszerzését, amely támogatja a különösen értékes dokumentumok biztonságos feldolgozását és új bemutatói formák kialakítását.

A BGY-hez kapcsolódó kiemelt projektek 2026-ban:

- a Zichy-kódex digitális megjelenítése szakmai partnerségben,
- a Ráday Mihály emlékgyűjtemény és tematikus digitális felület létrehozása,
- az Andrassy út tematikus digitális gyűjteményének kialakítása jubileumi kapcsolódással,
- a FSZEK intézménytörténetét bemutató digitális tartalmak bővítése, valamint
- a plakátgyűjtemény további részeinek feltárása és közzététele.

Zenei Gyűjtemény

A Zenei Gyűjtemény (ZGY) kijelölt szakmai fókuszok mentén végzi gyűjteményfejlesztési, feldolgozási és szolgáltatási feladatait. A beszerzések során hangsúlyt kapnak a nemzetközi zenei kutatások meghatározó területei, különös tekintettel a zene társadalmi szerepére, a zene és egészség kapcsolatára, az előadói gyakorlat és interpretáció kérdéseire, valamint a kortárs zenei alkotásokra.

A hangfelvétel-gyűjtemény fejlesztésének célja egy olyan, kutatásra és oktatásra is alkalmas állomány fenntartása, amelyben a historikus és kortárs interpretációk párhuzamosan jelennek meg. A beszerzések során előnyt élveznek a hiánypótló életművek, a ritka felvételek, valamint az analóg formátum hosszú távú megőrzését szolgáló dokumentumok.

A kottagyűjtemény fejlesztése továbbra is szorosan kapcsolódik az aktív zenei gyakorlathoz és az oktatási igényekhez. A beszerzések elsősorban a versenyekhez, felvételikhez és előadásokhoz szükséges repertoárra, a 20–21. századi zeneszerzők műveire, kamarazenei kiadványokra, historikus és kritikai kiadásokra, valamint pedagógiai célú kottákra irányulnak.

A ZGY folytatja a kurrens dokumentumok szabványos tárgyi feltárását, valamint megkezdi a Gonda János-hagyaték nem kottás dokumentumainak részletes, metadata-alapú feldolgozását. A digitalizált anyagok a BEA rendszerében válnak kereshetővé.

A szolgáltatás- és minőségfejlesztést támogatja az Ötpacsirta Szalon látogatói elégedettségi és igényfelmérése, amelynek eredményei alapot adnak a programstruktúra és a gyűjteményhez kapcsolódó tartalomközvetítés tudatos továbbfejlesztéséhez.

A különgyűjtemények oktatási, tudományos és programszervezési feladatait, valamint a kiemelt feladatokhoz való kapcsolódását a vonatkozó fejezetek tartalmazzák.

3.7. Tájékoztatás és információszolgáltatás

A FSZEK alapfeladatának tekinti, hogy használói számára megbízható, hiteles és naprakész tájékoztatást nyújtson saját gyűjteményeiről, szolgáltatásairól, valamint a nyilvános könyvtári rendszer más intézményeiben elérhető dokumentumokról és információforrásokról. A tájékoztatás és információszolgáltatás célja a könyvtári tartalmak megismerhetőségének és tényleges elérhetőségének biztosítása, valamint a használók önálló, tudatos és etikus információhasználatának támogatása.

A könyvtár tájékoztatási tevékenysége kiterjed a nyomtatott és digitális forrásokra, a közérdekű információkhoz való hozzáférés biztosítására, valamint a mindennapi eligazodást segítő információszolgáltatásra.

A 2025. évi tapasztalatok alapján a tájékoztatási és információszolgáltatási feladatok jelentősége tovább erősödött. A növekvő látogatószám, az aktív használók számának emelkedése, valamint a helyben használati és digitális szolgáltatások iránti igény bővülése egyértelműen jelzi, hogy a könyvtárak a mindennapi információs szükségletek kielégítésében kulcsszerepet töltenek be. 2026-ban a tájékoztatás fókuszában továbbra is:

- a megbízható és használóbarát információközvetítés,
- az online és digitális információszolgáltatás fejlesztése, valamint
- a személyes segítségnyújtás megőrzése és erősítése áll.

A tapasztalatok szerint a digitális szolgáltatások iránti érdeklődés nem egyenletes: míg egyes használói csoportok rutinszerűen élnek az online lehetőségekkel, mások számára továbbra is elengedhetetlen a személyes támogatás. Ennek megfelelően 2026-ban kiemelt feladat **az adatbázisok, a FSZEKOnline felület és az integrált könyvtári rendszer használatának támogatása** egyéni és kiscsoportos bemutatók, célzott tájékoztató alkalmak keretében.

Szolgáltatási formák és elérhetőség

A FSZEK a tájékoztatási és információszolgáltatási feladatokat időben és térben rugalmas formában biztosítja: személyes, telefonos, valamint online csatornákon keresztül.

A könyvtárak információs pontként működnek a helyi közösségek számára, ahol a könyvtári információk mellett kulturális, oktatási, közösségi és egyéb közérdekű információk is elérhetők. A **Könyvet hához szolgáltatás**, a **közösségi szolgálatos diákok bevonása**, valamint a **digitális felzárkóztatást segítő alkalmak** hozzájárulnak ahhoz, hogy az információszolgáltatás esélyteremtő és befogadó módon valósuljon meg.

A digitális esélyegyenlőség támogatása érdekében a könyvtárak részt vesznek a **Netrevalók** programban, ahol a hangsúly az igényalapú, személyes segítségnyújtáson van.

Tájékoztató munka a Központi Könyvtárban

Az Olvasószolgálati Osztály által működtetett szolgáltatási pontokon – böngészde, Sárkányos Gyerekkönyvtár, Válogatótér, Általános Olvasóterem, Társadalomtudományi Olvasóterem, E-olvasóterem – a tájékoztató könyvtárosok forgásban dolgoznak. Ez a munkaszervezési forma lehetővé teszi a rugalmas beosztást kisebb létszám mellett, de folyamatos kihívás az egységes tudásszint és rutin fenntartása. Kapcsolódó feladatok: a belső segédletek és szolgáltatási előírások folyamatos aktualizálása; ezek rendszeres megismertetése a munkatársakkal, valamint az egységes tájékoztatási gyakorlat betartatása.

Távoli tájékoztatás – Könyvtár otthonról

A Könyvtár otthonról szolgáltatás a Központi Könyvtár teljes nyitvatartási idejében elérhető telefonon (411-5019) és elektronikusan. Az összetettebb, nagyobb utánjárást igénylő kérdéseket a könyvtár az info@fszek.hu e-mail címre irányítja át, amelyekre legfeljebb 3 munkanapon belül válaszol.

A Sárkányos Gyerekkönyvtárban a távoli referenz szolgáltatás folyamatos: az online és telefonon érkező kérdések megválaszolása mellett igény szerint egyéni könyvlisták is készülnek, segítve a megfelelő olvasmány kiválasztását.

Tematikus információszolgáltatás és továbbtanulási tájékoztatás

Folytatódik a honlapra készülő, továbbtanulással kapcsolatos tartalmak fejlesztése, valamint az ezekhez kapcsolódó állományrészek építése. A cél, hogy a használók egy helyen (Válogatótér), strukturált formában férjenek hozzá a pályaválasztást és továbbtanulást segítő információkhoz.

3.8. Digitális hozzáférés és integrált információszolgáltatás

A FSZEK a digitális hozzáférést a nyilvános könyvtári ellátás alapvető elemének tekinti. A digitális szolgáltatások célja, hogy a könyvtár gyűjteményeiben őrzött, valamint az előfizetett elektronikus forrásokban elérhető információk a használók számára egyértelműen, átlátható módon és a lehető legkevesebb lépéssel váljanak hozzáférhetővé.

A digitális hozzáférés nem önálló szolgáltatási elemként, hanem a fizikai és digitális gyűjteményekre egyaránt kiterjedő, integrált információszolgáltatási rendszerként működik. Ennek célja a párhuzamos keresések csökkentése, a felhasználói elakadások minimalizálása, valamint az információk egységes megjelenítése és visszakereshetősége.

FSZEKonline mint integrált hozzáférési pont

A digitális hozzáférés központi eleme a FSZEKonline keresőfelület, amely a könyvtár nyomtatott és digitális gyűjteményeinek, az előfizetett adatbázisoknak, valamint a digitalizált tartalmaknak az integrált elérését biztosítja.

A könyvtár célja, hogy a katalógus, az elektronikus dokumentumok, a távoli hozzáféréssel elérhető adatbázisok és a saját digitális gyűjtemények egyetlen keresési környezetben jelenjenek meg.

A FSZEKonline működése az alábbi alapelvekre épül:

- „egy belépési pont” logika a különböző dokumentumtípusok és szolgáltatások eléréséhez,
- a nyomtatott és digitális tartalmak együttes kezelése és megjelenítése,
- a távoli hozzáféréssel elérhető források egyértelmű jelölése,
- a kereshetőség és az elérhetőség következetes megkülönböztetése.

Katalogizálás, feldolgozás és visszakereshetőség

A digitális hozzáférés minőségét alapvetően meghatározza a dokumentumfeldolgozás és az állománybavétel következetessége. Ennek érdekében a könyvtár folyamatosan felülvizsgálja a feldolgozási gyakorlatokat, különös tekintettel: a rekordok teljességére és pontosságára; az egységes megjelenítésre; a digitális és online elérési adatok naprakész rögzítésére; valamint a hibás vagy megszűnt URL-ek kiszűrésére és javítására. A digitális hozzáférés nemcsak a dokumentumok elérhetőségét, hanem azok tényleges használhatóságát is jelenti: a könyvtár célja, hogy a keresési találatok értelmezhetőek, összehasonlíthatóak és döntést segítők legyenek a használók számára.

Nyelvi és kulturális sokszínűség – technikai feltételek

A nyelvi és kulturális sokszínűség támogatása érdekében a könyvtár továbbra is kiemelt figyelmet fordít a nem latin írásrendszerek bibliográfiai kezelésének fejlesztésére. A Corvina integrált könyvtári rendszer UTF8 karakterkészletre történő átállása lehetővé teszi a különböző nyelveken és írásrendszereken megjelenő dokumentumok pontosabb feldolgozását és megjelenítését. Ez a technikai fejlesztés hozzájárul az idegen nyelvű állomány jobb visszakereshetőségéhez; a nemzetiségi dokumentumok pontosabb megjelenítéséhez; valamint az esélyegyenlő hozzáférés erősítéséhez a digitális térben.

Távoli hozzáférés és digitális használat támogatása

A könyvtár 2026-ban is biztosítja az előfizetett adatbázisok, elektronikus dokumentumok és digitális szolgáltatások távoli elérését a szolgáltatói feltételeknek megfelelően. A távoli hozzáférés használata szorosan kapcsolódik a tájékoztatási és információszolgáltatási tevékenységhez: a könyvtárosok aktív szerepet vállalnak a hozzáférési lehetőségek bemutatásában, az azonosítási és belépési folyamatok értelmezésében, valamint a használói kérdések kezelésében. A tapasztalatok alapján a digitális szolgáltatások önálló használata továbbra is differenciált képet mutat, ezért a könyvtár kiemelt feladatnak tekinti a személyes és kiscsoportos támogatást, különösen az adatbázis-használat és az online tartalmak elérése terén.

Digitalizálás és módszertani egységesség – Budapest Elektronikus Archívum (BEA)

A digitalizálási feladatok 2026-ban elsősorban a helytörténeti tartalmakra koncentrálnak, erősítve a Budapest Elektronikus Archívum (BEA) bázisát. A digitalizálás célja egyszerre a hozzáférés bővítése és az eredeti dokumentumok állományvédelme. A kapcsolódó fejlesztéseket ld. a 4. fejezetben a kiemelt feladatok között.

Kapcsolódás a Smart Hub szemlélethez

A digitális hozzáférés és az integrált információszolgáltatás fejlesztése szorosan kapcsolódik a Smart Hub működési szemlélethez. A cél a szolgáltatások közötti átjárhatóság, az információk hálózatszerű összekapcsolása, valamint a használói utak egyszerűsítése – nem új felületek létrehozásával, hanem a meglévő rendszerek tudatosabb és egységesebb működtetésével. A kapcsolódó fejlesztéseket ld. a 4. fejezetben a kiemelt feladatok között.

3.9. Könyvtárközi együttműködés és dokumentum-/információcsere

A FSZEK-nek a nyilvános könyvtári rendszer aktív résztvevőjeként kiemelt feladata a könyvtárközi együttműködések fenntartása és fejlesztése. A dokumentum- és információcsere célja, hogy a használók számára a helyben nem elérhető dokumentumok és információk is hozzáférhetővé váljanak, függetlenül azok őrzési helyétől.

Országos és intézményközi együttműködések

A FSZEK részt vesz az országos könyvtári együttműködésekben, különösen a közös adatbázisok építésében és működtetésében. Ennek keretében a könyvtár rendszeresen szolgáltat bibliográfiai rekordokat az országos közös katalógusok számára, hozzájárulva a dokumentumok országos szintű láthatóságához és visszakereshetőségéhez.

A dokumentumcsere mellett az információcsere is kiemelt szerepet kap. A könyvtár közreműködik országos adatbázisok fejlesztésében; szakbibliográfiai és metaadat-szolgáltatási feladatokban; valamint a könyvtári szabványosítást érintő szakmai egyeztetésekben. A szabványos feldolgozás és az egységes adatkezelés biztosítja,

hogy a különböző intézmények rendszerei között az adatok átjárhatók és újrahasznosíthatók legyenek, ezáltal növelve a könyvtári információszolgáltatás hatékonyságát.

Könyvtárközi kölcsönzés és dokumentumszolgáltatás

A könyvtár működteti a jogszabályban előírt könyvtárközi kölcsönzési és dokumentumszolgáltatási feladatokat, különös tekintettel az Országos Dokumentumellátó Rendszer (ODR) keretében történő együttműködésre. A szolgáltatás célja, hogy a helyben nem elérhető dokumentumok kölcsönzése vagy másolatszolgáltatása szervezeten, átlátható módon és a szerzői jogi előírások betartásával történjen. 2026-ban a könyvtárközi kölcsönzés adminisztrációjának további egyszerűsítésére törekszünk.

Hálózati könyvtárközi kölcsönzés a FSZEK-en belül

A FSZEK-en belüli, hálózati könyvtárközi kölcsönzések („átkölcsönzés”) a dokumentumellátás fontos kiegészítő elemei. 2026-ban kísérlet történik a hálózaton belül átkölcsönzött dokumentumok szorosabb nyomon követésére.

3.10. Könyvtári terek működtetése és használhatóság biztosítása – üzemeltetés

A FSZEK a nyilvános könyvtári ellátás alapfeltételeként biztosítja a könyvtári terek rendeltetésszerű, biztonságos és használóbarát működtetését. A könyvtári terek üzemeltetése nem pusztán infrastrukturális feladat, hanem közvetlenül meghatározza a szolgáltatások tényleges elérhetőségét, minőségét és fenntarthatóságát.

A Központi Könyvtár országos és fővárosi funkcióiból, valamint kiemelkedő látogatottságából (kvázi egyetemi könyvtári funkciójából) adódóan fokozott működtetési figyelmet igényel. Kiemelt feladat a terek intenzív használatának kezelése, különös tekintettel a vizsgaidőszakokra, a nagyszámú belső és külső rendezvényre, valamint a növekvő turisztikai jelenlétre. A működtetés célja a zsúfoltság mérséklése, a térhasználat kiegyensúlyozása és a különböző használói igények – tanulás, kutatás, közösségi jelenlét – összehangolása.

A könyvtári terek működtetése során hangsúlyt kap a funkciók tudatos elkülönítése és együttélése: a csendes tanulást szolgáló terek, a kutatói használatra alkalmas helyszínek, valamint a közösségi és átmeneti használatú terek összehangolt működtetése. A könyvtár rugalmasan kezeli az egyes terek funkcióváltásait, igazodva az időszakos használói igényekhez és a programterheléshez.

A látogatói áramlás és a tájékozódás támogatása az üzemeltetés szerves része. A könyvtár törekszik a belépési, eligazodási és információhoz jutási folyamatok egyszerűsítésére, a személyes és vizuális tájékoztatás összehangolására, valamint a konfliktushelyzetek megelőzésére.

A Központi Könyvtár műemléki környezetben működő épületei esetében kiemelt szempont az állagmegóvás és az örökségvédelmi értékek megőrzése. A fokozott használat mellett is elsődleges cél az épületek és berendezések védelme, valamint a hosszú távú fenntarthatóság biztosítása.

A könyvtári terek működtetésének fontos eleme a tisztaság, a biztonság és az alapüzemeltetési szolgáltatások folyamatos biztosítása. Az üzemeltetés kiterjed a takarításra, a szállítási és logisztikai feladatokra, a belső kézbesítésre, a telefonos elérhetőség fenntartására, valamint a rendezvények technikai és logisztikai kiszolgálására.

Az üzemeltetéshez szorosan kapcsolódik a könyvtári közösségi terek működtetése. A könyvtárak terei egyszerre szolgálják az önálló tanulást, az olvasást és a közösségi kapcsolódást, minden korosztály számára befogadó, biztonságos és jól használható környezetet biztosítva. A hangsúly a meglévő terek tudatos, rugalmas használatán van; több könyvtárban kisebb léptékű átrendezések valósulhatnak meg beruházás nélkül, javítva a tanulási, közösségi és programhasználati funkciók összehangolását.

Jelentős kockázatot jelent az infrastrukturális egyenlőtlenség fennmaradása. Egyes könyvtárak elavult vagy funkcionálisan korlátozott terekben működnek, az akadálymentesítés, a hőkomfort és a korszerű közösségi funkciók hiányosságai pedig hosszabb távon csökkenthetik a szolgáltatások vonzerejét és a könyvtárak versenyképességét más kulturális és közösségi szolgáltatásokkal szemben.

4. Tárgyévi kiemelt szakmai feladatok

A FSZEK 2026. évi kiemelt szakmai feladatai a 2021–2027 közötti stratégiai célokhoz, az intézményi fejlesztési irányokhoz, valamint Budapest társadalmi és technológiai környezetének változásaihoz igazodnak. Az év fókuszja nem új témák bevezetése, hanem a már elindított fejlesztések következetes működtetése, hálózati megerősítése, egymáshoz illesztése és fenntarthatóvá tétele. A kiemelt feladatok három egymást erősítő szakmai pillér köré rendeződnek, amelyeket két horizontális fejlesztési terület egészít ki.

A kiemelt szakmai feladatok fő pillérei:

1. Smart Hub – mindennapi digitális és információs támogatás,
2. make-a-thek / MetszésPont – közösségi alkotás és tanulás,
3. Budapest Elektronikus Archívum és közösségi tudomány – városi tudás és közösségi részvétel.

Horizontális feladatok:

- Minőségkultúra és hálózati tanulás erősítése,
- A következő stratégiai ciklus előkészítése.

4.1. Smart Hub – mindennapi digitális és információs támogatás

A Smart Hub a FSZEK hálózati működésének egyik új kulcseleme: olyan integrált szolgáltatási szemlélet és keretrendszer, amely a könyvtári alapszolgáltatásokat a budapestiek mindennapi eligazodását támogató módon rendezi újra, különösen a digitális környezetben való tájékozódás terén.

Nem új szolgáltatásokat hoz létre, hanem láthatóvá, érthetővé és egységesebbé teszi mindazt a személyes segítségnyújtást, amelyet a könyvtárak már jelenleg is biztosítanak a használók számára.

A Smart Hub a könyvtárat emberi támogatást nyújtó városi tudás- és segítségpontként értelmezi újra: olyan biztonságos környezetként, ahol a digitális ügyintézéshez, információkereséshez és mindennapi online döntésekhez személyes, türelmes és érthető segítséget kapnak a használók. Nem informatikai helpdesk és nem ügyintéző szolgálat; célja az önálló eligazodás támogatása, s nem a feladatok átvállalása.

A Smart Hub 2026. évi fő feladatai

1. Mindennapi digitális segítségnyújtás biztosítása

A könyvtárak a Smart Hub szemlélethez illeszkedve támogatják:

- az e-közigazgatási felületek és digitális közszolgáltatások használatát (időpontfoglalás, regisztrációk, online ügyintézési folyamatok megértése),
- az információkeresést és a digitális könyvtári rendszerek használatát (FSZEKonline, online katalógus, előjegyzés, hosszabbítás, távfizetés, adatbázis-használat),
- az online biztonság alapjainak megértését (adatvédelem, csalások felismerése, forráskritika),
- az alapvető digitális eszközhasználatot (e-mail, dokumentumkezelés, applikációk).

2. Intergenerációs tanulási alkalmak erősítése

A Smart Hub működésének fontos eleme az intergenerációs tudáscsere támogatása:

- fiatalok és idősebbek közös tanulási helyzeteinek megteremtése,
- Netrevalók és hasonló, közösségi alapú programok működtetése,
- olyan alkalmak szervezése, ahol a digitális tudás és a tapasztalati, városi tudás kölcsönösen értéként jelenik meg.

3. Egységesebb szolgáltatási működés kialakítása hálózati szinten

2026-ban kiemelt feladat:

- közös Smart Hub-alapelvek és minimum-standardok meghatározása (mit vállalunk minden egységben, mit nem, és mikor irányítunk tovább),
- egységes kommunikációs és segítői gyakorlat kialakítása a frontszolgálatban,
- a Smart Hub határainak világos kijelölése (segítség – nem ügyintézés).

4. Mérés és visszacsatolás

A Smart Hub-tevékenységek láthatóvá tétele érdekében:

- egységes alapmutatók kerülnek kialakításra (alkalmak száma, elért célcsoportok, tipikus kérdéskörök),
- a tapasztalatok beépülnek a módszertani fejlesztésbe és a hálózati tanulásba.

Szervezeti és hálózati megvalósítás 2026-ban

2026 I. negyedévében a Központi Könyvtárban munkacsoport alakul a Smart Hub szolgáltatási csomag részleteinek kidolgozására. A fejlesztésbe a gyűjtemények és a hálózat érintett szervezeti egységei is bekapcsolódnak. A Smart Hub keretében 2026-ban bevezetésre kerül a három célcsoportra épülő modell:

- Smart Junior – fiatal felnőttek digitális belépése a tanulás és a közszolgáltatások világába,
- Smart Active – aktív korosztály mindennapi digitális döntéseinek és ügyintézésének támogatása,
- Smart Senior – idősebbek önállóságának, biztonságának és hozzáféréseinek erősítése.

A Telekommal folytatott együttműködések – a Netrevalók és Netrevalók Extra program tapasztalataira építve – továbbra is fontos szerepet kapnak a Smart Hub-modell tesztelésében és finomításában.

A Zenei Gyűjtemény a Smart Hub működéséhez a zenei szakterülethez kapcsolódó digitális és információs támogatással járul hozzá, valamint program- és tartalomközvetítő tevékenységével erősíti a közösségi tanulást.

A Szociológiai Gyűjtemény esetében a Smart Hub szemlélet a szociológiai információk hálózatszerű összekapcsolását jelenti: a honlap, a FSZEKonline, az országos bibliográfia, a BEA, a blog és a fizikai gyűjteményi tér egymásra épülő, referenciapontként működő rendszerét.

Tagkönyvtári gyakorlatok (példák 2026-ra)

- Digitális gyorssegély jellegű alkalmak az online ügyintézés és információkeresés támogatására.
- Robotika- és digitális készségfejlesztő foglalkozások gyermekeknek és fiataloknak
- Időseknek szóló számítógép- és okostelefon-használati tanfolyamok civil partnerekkel
- Digitális és társadalmi kérdéseket feldolgozó programok szakmai beszélgetésekkel

Infrastrukturális és működési feltételek

A Smart Hub fenntartható működéséhez 2026-ban:

- folytatódik az informatikai infrastruktúra korszerűsítése,
- az olvasói számítógépek és felhasználóbarát megoldások fejlesztése,
- a készpénzmentes fizetési megoldások bővítésének előkészítése (POS-terminálok további könyvtárakban történő bevezetése).

4.2. Mesterséges intelligencia (MI) stratégia kialakítása és könyvtári alkalmazási keretrendszer

A Könyvtár 2026-ban kiemelt szakmai feladatként kezeli a mesterséges intelligencia (MI) könyvtári alkalmazásának stratégiai megalapozását. A cél nem egyes eszközök ad hoc bevezetése, hanem egy olyan átgondolt, könyvtári értékeken alapuló keretrendszer kialakítása, amely az MI-t a nyilvános könyvtári ellátás részeként, átláthatóan, felelősen és esélyteremtő módon integrálja a mindennapi működésbe. Megközelítésünk szerint az MI nem technológiai látványelem, hanem könyvtári szolgáltatás, amelynek alkalmazása során elsődleges szempont a használók támogatása, az információk kritikus értelmezése, az adatvédelem és az intézményi felelősségvállalás. Az MI-hez kapcsolódó feladatok szorosan illeszkednek a Smart Hub működési szemléletéhez, a digitális esélyegyenlőség céljaihoz, valamint a minőségkultúra és az egységes szolgáltatási működés erősítéséhez. A hangsúly a stratégiai keretek kialakításán, a belső felkészülésen és a könyvtári használat szabályozott, irányított bevezetésén van.

A könyvtári MI-stratégia az alábbi alapelvekre épül:

- az MI mint segítő eszköz, nem döntéshozó,
- az emberi szakértelem és a könyvtárosi közvetítés elsődlegessége,
- átlátható működés és világos használati keretek,
- adatvédelmi, etikai és szerzői jogi szempontok következetes érvényesítése,
- a használók kritikus gondolkodásának és MI-értésének támogatása.

2026. évi konkrét feladatok

Könyvtári MI-stratégiai keret kidolgozása

- intézményi szintű alapelvek és célok meghatározása (mire használjuk, mire nem),
- az MI alkalmazásának kapcsolódása a nyilvános könyvtári alapfeladatokhoz,
- a Smart Hub, a tájékoztatás, a digitális hozzáférés és a gyűjteménymunka szempontjainak integrálása.

Belső felkészülés és szakmai kompetenciafejlesztés

- a könyvtári munkaköröket érintő MI-használati lehetőségek feltérképezése,
- belső szakmai iránymutatások kidolgozása (pl. MI használata tájékoztatásban, szöveg-előkészítésben, feldolgozást támogató folyamatokban),
- belső tudásmegosztó alkalmak szervezése a kollégák számára (mit tud az MI, hol téved, hogyan ellenőrizhető).

Használói MI-értés és MI-műveltség támogatása

- az MI-vel kapcsolatos kérdések beemelése a Smart Hub mindennapi segítségnyújtási gyakorlatába,
- tájékoztató és eligazító tartalmak kialakítása (mit tud az MI, mire használható, milyen kockázatai vannak),
- az MI kritikus használatának hangsúlyozása az információértékelés, forráskritika és tanulástámogatás területén.

Kísérleti, alacsony kockázatú alkalmazások azonosítása

- olyan könyvtári munkafolyamatok kiválasztása, ahol az MI támogató szerepben megjelenhet (pl. tartalmi összefoglalás, strukturálás, belső segédletek előkészítése),
- pilot jellegű kipróbálások dokumentálása és értékelése,

- a tapasztalatok visszacsatolása a minőségkultúra és a szolgáltatásfejlesztés folyamataiba.

Szabályozási és etikai keretek előkészítése

- adatvédelmi, szerzői jogi és etikai szempontok könyvtári értelmezése,
- javaslatok megfogalmazása a használati szabályzatok és belső irányelvek későbbi módosításához,
- fenntartói és szakmai környezethez illeszkedő, óvatos bevezetési ütem meghatározása.

A mesterséges intelligencia könyvtári alkalmazásának előkészítése nem önálló fejlesztési irány, hanem horizontálisan kapcsolódó szakmai feladat, amely: erősíti a Smart Hub működési modelljét, támogatja az egységesebb szolgáltatási minőséget, hozzájárul a digitális esélyegyenlőséghez, és alapot teremt a következő stratégiai ciklus tudatos tervezéséhez.

2026-ban a FSZEK célja egy megalapozott, könyvtári értékeken nyugvó MI-stratégia kialakítása, amely hosszú távon iránytűként szolgál az intézmény számára a technológiai változások kezelésében.

4.3. make-a-thek – európai uniós pilot megvalósítása

A make-a-thek egy európai uniós (Horizon) projekt, amelyben a FSZEK pilot könyvtárként vesz részt. A projekt célja, hogy a kreatív, digitális és közösségi tanulási formák a közkönyvtári működésben kipróbálható, értékelhető és hálózatilag adaptálható módon jelenjenek meg. A make-a-thek szemlélete a könyvtárat nem csupán gyűjteményként, hanem alkotó, tanuló és kísérletező közösségi térként értelmezi újra.

A 2026-os év a make-a-thek esetében a megvalósítási éve, amelynek célja nem elsősorban új szolgáltatások tömeges bevezetése, hanem olyan működési modellek, programformák és partnerségek kipróbálása, amelyek hosszabb távon is beépíthetők a FSZEK hálózati működésébe.

A 2026. évi megvalósítás fő elemei:

- Maker Lab létrehozása a Központi Könyvtárban (a pilot szakmai és módszertani központja),
- mobil, pop-up makerspace eszközpark kialakítása, amely a tagkönyvtárak között mozgatható, és helyi programok megvalósítását támogatja,
- nyilvános pilot időszak megvalósítása 2026. április 23. és november között,
- programtípusok tesztelése: workshopok, bemutatók, alkotó foglalkozások, közösségi tanulási alkalmak, kísérő kiállítások.

A make-a-thek szakmai fókuszai: kreatív és digitális kompetenciák fejlesztése; intergenerációs tanulási modellek kipróbálása; tanulás közösségi alkotáson és kísérletezésen keresztül; fenntarthatósági és körforgásos szemlélet gyakorlati megjelenítése.

A pilot megvalósítása a FSZEK hálózatában a már működő kézműves, alkotó és közösségi gyakorlatokra építve történik. Számos tagkönyvtárban jelenleg is működnek olyan programok – kézműves foglalkozások, kötő- és horgolóklubok, robotika és digitális alkotó alkalmak, alkotó délutánok –, amelyek természetes előképei a Maker Lab szemléletnek.

A 2026-os pilot során:

- a tagkönyvtárak önálló és közös programokkal kapcsolódnak a make-a-thek kezdeményezéshez,
- a mobil eszközpark segítségével helyi közösségekhez igazított alkotóprogramok valósulnak meg,
- kiemelt szerepet kapnak a helyi partnerségek (civil szervezetek, alkotók, oktatási és kulturális szereplők),
- a programok dokumentálása és értékelése tudatosan támogatja a későbbi hálózati adaptációt.

A make-a-thek pilot célja, hogy a 2026-ban szerzett tapasztalatok alapján világosan megfogalmazható legyen: mely programformák működnek alacsony küszöbű, közkönyvtári környezetben, milyen eszközhasználati és szervezési modellek fenntarthatók, hogyan illeszthető a Maker Lab szemlélet a FSZEK mindennapi szolgáltatási gyakorlatába.

A pilot részeként kerül sor a MetszésPont alkotóműhely és közösségi tér kialakítására és működtetésére, amely a következő fejezetben kerül bemutatásra.

4.4. MetszésPont – közösségi műhely és alkotótér

A MetszésPont a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtárában létrejövő, rugalmas működésű alkotóműhely és közösségi tér, amely a make-a-thek európai uniós projekt keretében kialakított Maker Lab-re épül, és annak hosszabb távon is fenntartható, hálózatban értelmezhető működési formája. A MetszésPont nem kizárólag technológiai tér, hanem kulturális, közösségi és módszertani értelemben is értelmezett alkotótér, ahol az alkotás, a tanulás, a közösségi részvétel és a társadalmi kérdések egymással összekapcsolódva jelennek meg.

A MetszésPont célja, hogy:

- alacsony küszöbű, befogadó közösségi térként működjön,
- lehetőséget biztosítson élményalapú tanulásra és alkotásra,

- kézzelfogható módon kapcsolja össze a fenntarthatósági (SDG) szemléletet a mindennapi élet gyakorlataival,
- olyan pilot jellegű programformákat teszteljen, amelyek később a FSZEK hálózatában is adaptálhatók.

A tér működése a könyvtár új, kísérletező és rugalmas szolgáltatási arcát, az alkotás, az inspiráció és a tanulás helyeként működő könyvtár funkcióit erősíti, miközben illeszkedik a nyilvános könyvtári alapfeladatokhoz és a közösségi jelenlét erősítéséhez.

A MetszésPont működése 2026-ban az alábbi pillérek köré szerveződik:

- közösségi alkotás és tanulás (workshopok, klubok, nyitott műhelyek),
- fenntarthatósági (SDG) tematikák gyakorlati megjelenítése,
- városi kézműves és textilkultúrához kapcsolódó programok,
- hálózati adaptációra alkalmas programformák tesztelése.

Működési keretek:

- Helyszín: a Központi Könyvtár volt tanulótere.
- Eszközök és kialakítás forrása: make-a-thek európai uniós projekt, VIII. kerületi önkormányzati támogatás, saját FSZEK források.
- Térhasználat: félig nyitott, félig foglalkozás-alapú működés, moduláris berendezéssel.
- Személyi modell: nem igényel állandó személyzetet, időszakos felelősökkel, belső koordinációval.

A MetszésPont egyik kiemelt alprojektje *A város újrászöve*, amely a make-a-thek európai uniós program részeként megvalósuló, közösségi tanulásra és alkotásra épülő kezdeményezés. A projekt célja, hogy a városi mindennapokban jelen lévő textilmintákhoz kapcsolódó személyes emlékek és történetek feltárásával közösségi tudást hozzon létre; ezeket a narratívákat könyvtári feldolgozással és dokumentálással értelmezze; és alapanyagként kapcsolja be a Maker Lab alkotófolyamataiba. A projekt nem technológiai fejlesztés, hanem kulturális és társadalmi kontextusba ágyazott közösségi alkotási folyamat, amely a fenntartható divat és az upcycling szemléletét helyi tudásra és élő városi emlékezetre építi.

A MetszésPontban 2026-ban az alábbi programtípusok valósulnak meg:

- javítóműhelyek és Repair Café események,
- varrótanfolyamok és upcycling programok újrahasznosított anyagokkal,
- családi alkotó foglalkozások,
- társasjáték klubok,
- 3D nyomtatással és kreatív eszközökkel való kísérletezés,
- növénycsere és magkönyvtári elemek,
- városi SDG-témákhoz kapcsolódó beszélgetések és műhelyek (pl. egészséges életmód, slow living, életminőség-javítás).

A programok megvalósítása FSZEK-munkatársak aktív bevonásával, valamint külső partnerekkel és civil szervezetekkel együttműködésben történik. A MetszésPont működési rendje, térhasználati szabályai és programbejelentési mechanizmusai külön dokumentumban kerültek kidolgozásra, és a 2026. áprilisi nyitástól lépnek hatályba.

4.5. A Budapest Elektronikus Archívum (BEA) továbbfejlesztése

A 2025-ben megnyitott BEA 2026-ban is a FSZEK egyik kiemelt tartalmi és módszertani pillére. Célja, hogy a főváros múltjához és jelenéhez kapcsolódó dokumentumokat, digitális tartalmakat és közösségi tudásformákat egységes, nyilvánosan hozzáférhető, hosszú távon fenntartható digitális környezetben tegye elérhetővé. Tárgyévben a fejlesztések fókuszja nem pusztán a digitalizált tartalmak mennyiségi bővítése, hanem a városi emlékezet közösségi alapú bővítése, a citizen science szemlélet tudatos alkalmazása, valamint a hálózati könyvtári szerepek erősítése.

A BEA-hoz kapcsolódó kezdeményezések 2026-ban azt a szemléletet erősítik, hogy a helytörténeti tudás ne kizárólag intézményi gyűjtés eredményeként jelenjen meg, hanem a lakosság aktív bevonásával, átlátható módszertan mentén, visszacsatolással és könyvtári feldolgozással kiegészítve épüljön tovább. A FSZEK régióinak könyvtárai ebben a folyamatban helyi belépési pontként működnek: azonosítják a releváns tartalmakat, segítik a közösségi bekapcsolódást, és irányítják az érdeklődőket a kijelölt könyvtári kapcsolattartókhoz.

Régiós és hálózati feladatok

- 2026 első félévében kiemelt feladat az IV. kerület Újpest Önkormányzatával tervezett megállapodás véglegesítése a kerületi helyismereti tartalmak BEA-ba történő feltöltéséről.
- A XIII/8. Dagály utcai Könyvtár papíralapú és digitális képarchívumára építve kidolgozásra kerül egy tagkönyvtári képanyag-archiválási módszertan, amely: alapul szolgál a többi tagkönyvtár számára, támogatja rendezvények, események dokumentálását és feltöltését a DSpace felületre.

- A Budafoki Könyvtár és a Nagytétényi Könyvtár a helyi Topotéka-tartalmak BEA-ba történő integrálásával járul hozzá a városi emlékezet bővítéséhez. Feladataik közé tartozik: helytörténeti vonatkozású dokumentumok azonosítása, feltöltésre alkalmas tartalmak kiválasztása, a lakosság irányítása a BEA-hoz kapcsolódó közösségi gyűjtések felé. Budafokon a városállás 100. évfordulójához kapcsolódva a BEA-hoz illeszkedő tartalmak fejlesztése 2026-ban kiemelt feladat.

Központi Könyvtár – tartalmi ütemezés és fejlesztések

A BEA továbbfejlesztéséhez részletes havi ütemezés készült 2026-ra. A tárgyév során az alábbi kiemelt tartalmak kerülnek publikálásra a DSpace alapú felületen:

– Zenei podcast-ek (2 db);	– Andrássy út tematikus gyűjtemény – a sugárút 150. évfordulójához kapcsolódva (ca. 500 tétel)
– a Gonda-hagyaték kottái (120 db);	– „Kölcsönkérjük emlékeit!” – közösségi gyűjtések
– Szociológiai podcast-ek (folyamatos bővítés, min. 12 db);	– Budafoki Topotéka-tartalmak (válogatás a több ezer képből)
– Ráday Mihály Emlékprojekt – Király utcai házak (közösségi tudomány, kb. 100–200 tétel);	– Szociológiai egypéldányos könyvek (850 db)
– Korai városképek / anzixkártyák – Budapest Gyűjtemény (kb. 40 db)	– 1956-os elektronikus dokumentumok (kb. 100–150 db)
– HUBBY – 3 részes pódiumbeszélgetés-sorozat	– Vértessy-hagyaték (670 db)
– Ferge Zsuzsa Szabadegyetem videói (33 db)	– Szociológiai kisbibliográfiák

Digitális archívumunkban a főváros beruházásainak dokumentum megőrzésében és archiválásában is részt kívánunk vállalni, egy fajta hidat képezve a fővárosi múlt, jelen és jövő között.

A BEA 2026-ban nem csupán digitális tárhely, hanem városi tudásplatform, közösségi részvételen alapuló emlékezetpolitikai eszköz, és a FSZEK hálózati működését összekapcsoló tartalmi infrastruktúra. A fejlesztések célja, hogy a BEA hosszú távon is értelmezhető, kutatható és közösségileg releváns városi tudásbázisként működjön tovább.

4.6. Közösségi tudományos projektek

A FSZEK tovább erősíti a közösségi tudomány (citizen science) szemléletének intézményi és hálózati szintű megjelenését. A közösségi tudomány a könyvtár számára nem önálló projektípust, hanem olyan módszertani megközelítést jelent, amely a gyűjteményekhez, a helytörténeti és természettudományos tartalmakhoz, valamint a közösségi részvételhez kapcsolódva új típusú tudástermelési folyamatokat tesz lehetővé. A könyvtár ebben a szerepben nem kutatóintézményként, hanem keretadó, facilitáló és hosszú távú megőrzést biztosító intézményként működik.

A Körüti Könyvtár 2026-ban is koordináló szerepet tölt be a Ráday Mihály Emlékprojektben, amely a FSZEK első, közösségi tudomány módszertanára épülő várostörténeti kutatása. A projekt keretében eddig 34 önkéntes vett részt a fotók és kapcsolódó tartalmak feldolgozásában és feltöltésében a BEA felületére. A tárgyév kiemelt feladata a résztvevők megtartása, a kommunikációs terv megvalósítása, valamint a projekt zárásához kapcsolódó visszacsatolások és értékelések lebonyolítása. A projekt lezárásaként a létrejött dokumentációk, kutatási eredmények, fényképek és egyéb vizuális anyagok egységes feldolgozási szempontok szerint kerülnek feltöltésre a BEA-ba. A projekt záróeseménye 2026 márciusában valósul meg. Célja az elkészült anyagok bemutatása, valamint a civil kutatóktól érkező visszajelzések összegyűjtése és feldolgozása. A projekt eredményeihez kapcsolódóan ismeretterjesztő és szakmai feldolgozások készülnek, többek között kisfilmek, sajtómegjelenések és tudományos jellegű írások formájában.

A citizen science szemlélet természettudományos alkalmazásaként folytatódik a Nagy Tétényi Bioblitz előkészítése, amelynek célja egy lakossági bevonásra épülő természettudományos esemény megszervezése, amely a Tétényi-fennsík zöldterülete élővilágának feltérképezését és a környezeti tudatosság erősítését szolgálja.

A közösségi tartalomgyűjtés 2026-ban a „Kölcsönkérjük emlékeit” program keretében is folytatódik. A tagkönyvtárak továbbra is fogadják a használok által hozott helytörténeti anyagokat, gondoskodnak azok digitalizálásáról és a BEA-ba történő beillesztéséről, hozzájárulva ezzel a városi emlékezet közösségi alapú gyarapításához.

A FSZEK könyvtári hálózatában több olyan gyakorlat is jelen van – a városi örökséghez és helytörténethez kapcsolódó programok, a közösségi részvételre építő működés, valamint az önkéntesek és fiatalok bevonása –, amelyek alkalmasak közösségi tudástermelési folyamatokká való továbbfejlesztésre. Feladatunk ezeknek a gyakorlatoknak a módszertani megerősítése, a könyvtárosok felkészítése, valamint az adatkezelési és hitelességi szempontok rögzítése annak érdekében, hogy a közösségi gyűjtések eredményei a BEA keretében hosszú távon hozzáférhetővé váljanak.

A Zenei Gyűjtemény 2026-ban a citizen science szemlélethez kapcsolódva olyan tartalomfejlesztési és feltérképezési feladatokat végez, amelyek a zenei és kulturális örökség városi kontextusú feldolgozását támogatják. A Budapest

Gyűjtemény pedig plakátgyűjteményének feldolgozásához az ELTE hallgatóinak bevonásával alkalmaz közösségi alapú módszereket.

A FSZEK részt vesz a közösségi tudományos projektekhez kapcsolódó országos szakmai együttműködésekben és – szükség szerint – a folytatódó roadshow állomásain is.

4.7. A Budapesti Iskola Olvasóterem működtetésének kialakítása

2026 kiemelt feladata a Budapesti Iskola Olvasóterem megnyitása. A könyvtár a 2025-ben átvett, több mint tízezer kötetes filozófiai hagyaték feldolgozását követően megkezdí az állomány szolgáltatássá szervezését, a kutatói és nyilvános hozzáférés feltételeinek kialakítását. Az Olvasóterem a Szociológiai Gyűjtemény szakmai irányításával, az Olvasószolgálat közreműködésével jön létre. A használat előzetes bejelentkezéshez kötött kutatási rendszerben történik majd, az állomány egy része középtávon kölcsönözhetővé is válik. A tér kialakítása lehetővé teszi kisebb létszámú szakmai programok – olvasóklubok, műhelybeszélgetések, kutatói találkozók – befogadását is.

A Budapesti Iskola Olvasóterem létrejötte kapcsolódik a Budapest Főváros Levéltára (BFL) által kezdeményezett, a „Budapesti Iskola” szellemi örökségének feltárását és megőrzését célzó projekthez is. A kezdeményezés célja egy olyan gyűjteményi és kutatási háttér biztosítása, amely alapul szolgál a Budapesti Iskola történetének tanulmányozásához, tágabb értelemben pedig bepillantást enged a 20. század második felének értelmiségi életvilágába. A projekt a hagyatékok levéltári gondozásán túl a filozófusok könyvtárainak megőrzését, nyilvánosan hozzáférhetővé tételét, valamint az ezek köré szerveződő szellemi műhelymunka támogatását is megcélazza.

Ajándékozási szerződés keretében a FSZEK az alábbi könyvhagyatékokat vette/veszi át:

- Heller Ágnes 1759 kötetes könyvhagyatéka;
- Márkus György Ausztráliában elhunyt filozófus közel 274 dobozból álló könyvhagyatéka;
- Sziklai László filozófus könyvhagyatéka.

A Lukács György Belgrád rakparti lakásában található könyvállomány, azaz a Lukács Archivum 9937 kötete 2025. szeptember 4-én került a FSZEK-hez tételes leltár keretében, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtáráról. A könyvek fizikailag továbbra is a lakásban maradnak, a katalógusban való szerepeltetésük és feldolgozásuk 2026-ban folytatódik.

4.8. Minőségkultúra és hálózati tanulás

A FSZEK kiemelt szakmai fejlesztései csak akkor működtethetők hálózati szinten fenntartható módon, ha mögöttük követhető működés, tudatos mérés és rendszeres visszacsatolás áll. A minőségkultúra a könyvtár működésében nem önálló projekt vagy adminisztratív feladat, hanem a mindennapi szervezeti és szakmai gyakorlat szerves része. 2026-ban a hangsúly azon a vezetői és szervezeti tanulási folyamaton van, amely lehetővé teszi a hálózat számára, hogy a különböző fejlesztések tapasztalataiból közösen tanuljon, és azokat beépítse a mindennapi működésbe.

A minőségkultúra fejlesztésének kiemelt feladatai 2026-ban

- az ügyfélút-szemlélet következetes érvényesítése a fizikai és digitális szolgáltatásokban (a belépéstől a távozásig, illetve az online belépéstől az ügy megoldásáig),
- a szolgáltatások minőségének rendszeres visszamérése használói visszajelzések és tapasztalati tanulságok alapján,
- egységesebb működési standardok kialakítása ott, ahol ezt a hálózati működés és az egyenletes szolgáltatási színvonal indokolja,
- a pilotprojektek tapasztalatainak szervezeti szintű feldolgozása (mi marad, mi módosul, mi nem működött, és miért),
- szervezetfejlesztés és folyamatok korszerűsítése: a belső szabályozási környezet felülvizsgálata és deregulációja az SZMSZ 16. § (3) alapján, a rugalmasabb, emberközpontú működés támogatása érdekében,
- TQM-alapú minőségmenedzsment: a folyamatszabályozás folytatása és a munkatársi teljesítményértékelési rendszer kidolgozása.

A minőségkultúra működtetése szorosan kapcsolódik a TQM-alapú minőségmenedzsment elveihez. A cél egy olyan szervezeti kultúra erősítése, amelyben a külső és belső szolgáltatások minősége a felhasználói (külső és belső vevői) igények folyamatos nyomon követésére, valamint a folyamatok tudatos fejlesztésére épül. A minőségmenedzsment-tevékenység figyelembe veszi a 2026-ra meghatározott működési kereteket – társadalmi felelősségvállalás és közösségi jelenlét –, valamint a szervezeti önértékelések tapasztalatait.

A minőségkultúra fejlesztésének fő dimenziói

- *Emberi erőforrás dimenzió:* a dolgozói elégedettség rendszeres vizsgálata és a tapasztalatokra épülő beavatkozási javaslatok megfogalmazása; a teljesítményértékelési és visszacsatolási rendszer működtetése és fejlesztése a szakmai minőség támogatása érdekében.

- *Folyamatszabályozási dimenzió:* a főfolyamatok leírásainak rendszeres felülvizsgálata és aktualizálása; a még nem dokumentált folyamatok feltárása, leírása és vizualizálása; támogató és irányító folyamatok azonosítása (folyamatleltár); a feltárt nem-megfelelőségekhez kapcsolódó fejlesztési javaslatok kidolgozása.
- *Partnerkapcsolati dimenzió:* a nyitvatartás-vizsgálat lebonyolítása és az eredmények alapján szükséges beavatkozások meghatározása; társadalmi és szakmai partnerek elégedettségének mérése; rövid, folyamatos visszajelzést biztosító kérdőíves eszközök működtetése; a panaszkezelési gyakorlat rendszeres áttekintése.
- *Mérés és eredménymutatók dimenziója:* az adatalapú döntéshozatalt támogató statisztikai adatszolgáltatás megújításának folytatása; közreműködés az adatszolgáltatást támogató belső online felület kialakításában.

4.9. Nemzetközi tapasztalatok beépítése a hálózati működésbe

A FSZEK 2026. évi kiemelt feladata, hogy a nemzetközi együttműködések során – különösen a make-a-theek európai uniós projekt, a Public Libraries 2030 (PL2030) köré szerveződő együttműködések és a Lighthouse Libraries hálózat keretében – szerzett tapasztalatok ne önálló, elszigetelt jó gyakorlatokként jelenjenek meg, hanem értelmezhető módon beépüljenek a könyvtári hálózat mindennapi működésébe.

A FSZEK aktív tagja a PL2030 által működtetett Lighthouse Libraries nevű nemzetközi szakmai hálózatnak, amely a közkönyvtárakat mint városi tudás- és segítségpontokat értelmezi újra. A részvétel egyszerre jelent tanulási lehetőséget és szakmai felelősséget: alkalmat ad a tapasztalatcserére, a FSZEK modelljeinek bemutatására, valamint arra, hogy egy európai szinten is meghatározó, innovatív könyvtári közösség tagjaként gondolkodjunk a jövőről.

A nemzetközi tapasztalatok beépítésének fő irányai 2026-ban:

1. *Pilotok tanulságainak feldolgozása és visszacsatolása:* A make-a-theek projekt keretében szerzett tapasztalatok szervezeti szintű feldolgozása; annak értékelése, mely elemek illeszthetők be hosszabb távon a FSZEK hálózati működésébe.
2. *Átadható modellek és módszertanok kialakítása:* A nemzetközi együttműködések célja olyan keretrendszerek kialakítása, amelyek más közkönyvtárakban is adaptálhatók. Ide tartozik különösen: a Smart Hub szemléletű digitális és információs segítségnyújtás, a könyvtár mint „trusted intermediary” (megbízható közvetítő) szerepe, vagy a közösségi tanulás és nem formális tanulási modellek.
3. *Erasmus+ és egyéb európai együttműködések előkészítése és megvalósítása:* 2026-ban a FSZEK részt vesz egy új Erasmus+ pályázati projektben, amely a digitális alapkészségek, az állampolgári eligazodás, az AI-val kapcsolatos értelmezési kompetenciák és a könyvtári tanulási környezetek fejlesztésére irányul.
4. *Közép-európai szakmai kapcsolatok erősítése:* Tovább erősítjük együttműködéseinket a közép-európai partnerekkel is (pl. Krakkó, Zágráb, Székelyudvarhely). Ezek a kapcsolatok lehetőséget adnak a hasonló társadalmi, városi és intézményi kihívásokra adott könyvtári válaszok közös értelmezésére és fejlesztésére.

Nemzetközi tapasztalatok belső megosztása:

Kiemelt feladat a nemzetközi projektekben részt vevő munkatársak tapasztalatainak belső megosztása. Ennek eszközei: belső szakmai műhelyek, esettanulmányok készítése, rövid módszertani összefoglalók a hálózat számára. A nemzetközi tapasztalatok beépítésének célja 2026-ban nem a „nemzetközi jelenlét” önmagában, hanem az, hogy a FSZEK hálózata tudatosan tanul szervezetként működjön, és a külső impulzusokat saját működéséhez igazítva, fenntartható módon hasznosítsa.

4.10. Service Design

A Központi Könyvtár folytatja a gyerekek és szüleik, a fiatal felnőttek, valamint a turista látogatók könyvtárhasználatának és könyvtári élményeinek minőségét javító szolgáltatásfejlesztést. Feladat a 2025-ben kidolgozott koncepció gyakorlatba ültetésének folytatása: a beléptetés megkönnyítése, az önvezető palotaséták elindítása és új információs brosrák kidolgozása.

4.11. A következő stratégiai ciklus előkészítése

Megkezdődik az új stratégiai időszak előkészítése. A tervezési folyamat a 2021–2027 közötti időszak tapasztalataira, a 2026-os működés során keletkező mérésekre és visszajelzésekre épül, célja pedig egy reális, mérhető és a könyvtári hálózat egészében használható stratégiai keret kialakítása. A stratégiai előkészítés célja egy olyan, középtávon stabil keret megalkotása, amely illeszkedik a FSZEK erőforrásaihoz, világos prioritásokat határoz meg, mérhető célokat tartalmaz, és a tagkönyvtárak számára is gyakorlati irányítúként szolgál a mindennapi működéshez.

A stratégiai előkészítés fő elemei 2026-ban:

- a 2021–2027 közötti időszak eredményeinek és tanulságainak összegzése,
- a használói, munkatársi és partneri visszajelzések rendszerezett beépítése,
- a hálózati működés, a minőségbiztosítás és a humánerőforrás-helyzet áttekintése,

- a kiemelt stratégiai fókuszok működési tapasztalatainak értékelése,
- hálózati bevonás: szakmai műhelyek, tematikus munkacsoportok és vezetői egyeztetések megszervezése.

5. Szakmai–tudományos tevékenység

A FSZEK 2026-ban tudományos tevékenységét a városi közgyűjteményi szerepből fakadó felelősséggel, a gyűjteményeire és szakmai kompetenciáira építve végzi. A tudományos munka célja egyrészt a könyvtár szakmai működésének elemzése és megalapozása, másrészt Budapest kulturális, társadalmi és szellemi örökségének tudományos igényű feltárása és közreadása. A 2026. évi tudományos tevékenység különös hangsúlyt fektet a várostörténeti, társadalomtudományi és kulturális örökség feldolgozására, a közösségi tudomány eredményeinek tudományos értékelésére, valamint a szakmai diskurzusban való aktív részvételre.

A könyvtár tudományos tevékenysége három fő területre épül:

- szakmai–tudományos rendezvények és konferenciák szervezésére,
- kiadói és publikációs tevékenységre,
- kutatási, elemzési és városi tudásfeldolgozó munkára.

A tudományos jelenlét része továbbá a munkatársak oktatói és szakmai szerepvállalása, valamint a könyvtárhoz kapcsolódó archívumi és dokumentációs projektek módszertani megalapozása.

5.1. Tudományos konferenciák és szakmai rendezvények

A FSZEK kezdeményezője, szervezője és helyszíne olyan tudományos és könyvtárszakmai rendezvényeknek, amelyek hozzájárulnak a hazai szakmai diskurzus erősítéséhez, valamint Budapest kulturális és társadalomtudományi örökségének feldolgozásához.

Gyerekirodalom útjai konferencia

Március 21-én a Központi Könyvtár a HUBBY – Magyar Gyerekkönyv Fórum együttműködésével megszervezi a Gyerekirodalom útjai című szakmai konferenciát. A rendezvény célja a kortárs gyermek- és ifjúsági irodalom tudományos és módszertani kérdéseinek áttekintése, különös tekintettel az olvasáskutatás, az irodalompedagógia és a könyvtári közvetítő szerep összefüggéseire. A konferencia szakmai platformot biztosít kutatók, könyvtárosok és pedagógusok számára.

Közkönyvtári Börze – országos szakmai továbbképzés

Április 23-án a Központi Könyvtár ad otthont a Közkönyvtári Börze országos szakmai rendezvénynek. A Börze célja a közkönyvtári innovációk, módszertani kísérletek és fejlesztések bemutatása.

Megtorlástól a megdicsőülésig – emlékkonferencia

Október 6-án a FSZEK a Hadtörténeti Intézet és Múzeum partnerintézményeként szervezi meg a tudományos konferenciát. A rendezvény célja az 1956-os forradalomhoz és annak emlékezetéhez kapcsolódó történeti kutatások bemutatása, valamint a forrásfeltárás és az emlékezetpolitika kérdéseinek szakmai megvitatása.

Szakmai látogatások és tudományos párbeszéd

A Könyvtár 2026-ban számos hazai és nemzetközi szakmai látogatókat fogad. A látogatások keretében bemutatásra kerülnek a könyvtár gyűjteményeihez, digitális archívumaihoz és tudományos projektjeihez kapcsolódó munkák.

Tudományos együttműködésekhez kapcsolódó rendezvények

A FSZEK különgyűjteményei 2026-ban is részt vesznek olyan szakmai eseményekben, amelyek tudományos kutatásokhoz kapcsolódnak. Ide tartozik a Szociális Szakmai Szövetséggel közösen megvalósuló *Szociális Szakma Arcképcsarnoka* digitális fejlesztéséhez kapcsolódó szakmai konzultációk és bemutatók szervezése, valamint a városi kulturális örökséghez kötődő tematikus szakmai alkalmak.

5.2. Könyvkiadás és tudományos publikációk

A FSZEK tudományos tevékenységének egyik meghatározó eleme a Városháza Kiadó működtetése, amely Budapest kulturális, művészeti és társadalmi folyamatait feldolgozó, tudományos igényű, ugyanakkor szélesebb közönség számára is hozzáférhető kiadványok megjelentetésével járul hozzá a főváros szellemi örökségének dokumentálásához és értelmezéséhez. 2026-ban a kiadói munka fókuszában egyrészt az Alternatív Budapest sorozat kötetei, másrészt a várostörténeti, városszociológiai és kulturális tematikájú önálló kiadványok állnak.

Alternatív Budapest sorozat

A 2023-ban indított sorozat célja a budapesti alternatív kulturális terek és kezdeményezések történetének és jelenének strukturált feldolgozása. 2026-ban az alábbi kötetek megjelentetését tervezzük:

- *Alternatív színházak Budapesten* (szerzők: Jászay Tamás, Nánay István, Fuchs Livia). A kötet az alternatív színházi és táncművészeti kezdeményezések történetét és jelenét dolgozza fel. Tervezett megjelenés: Könyvhét. Példányszám: 1000 példány
- *Alternatív szórakozóhelyek Budapesten* (szerk.: Uj Péter). A kötet a fővárosi underground klubkultúra történetét és infrastruktúráját mutatja be, különös tekintettel a rendszerváltás előtti és utáni időszakra. Tervezett megjelenés: 2026. október Példányszám: 1000 példány
- *Alternatív képzőművészeti helyek Budapesten 1989–2023*. A rendszerváltástól napjainkig működő független képzőművészeti helyszínek történeti és intézményi feldolgozása, interjúkkal, térképekkel és képanyaggal. Tervezett megjelenés: 2026. október Példányszám: 1000 példány

Várostörténeti és városszociológiai kiadványok

- *Carlos Moreno: 15 perces város – magyar kiadás*. A kötet a rövid távolságokra épülő, fenntartható városszervezési modell elméleti és gyakorlati alapjait mutatja be. Tervezett megjelenés: 2026. szeptember Példányszám: 400 példány
- *Legát Tibor: Utazás Budapest mélyére*. A budapesti metróhálózat történetének komplex feldolgozása a Millenniumi Földalatti Vasúttól napjainkig, technikai, kulturális és társadalmi kontextusban. Tervezett megjelenés: 2026. őszi Példányszám: 1500 példány
- *Legát Tibor – Legát Franciska: Budapesti állatok*. Útikönyv-szerkezetű kiadvány a főváros köztéri állatszobráiról, azok történeti és társadalmi kontextusával. Tervezett megjelenés: 2026. november Példányszám: 400 példány
- *Déri Miklós: Kerület*. Józsefváros 250 éves évfordulójához kapcsolódó, fotóalapú dokumentációs kötet Német Gábor szövegeivel. Tervezett megjelenés: 2026. november Példányszám: 400 példány

Egyéb tudományos publikációs tevékenység

A könyvkiadás mellett a tudományos tevékenység fontos eleme a FSZEK gyűjteményeire és projektjeire épülő szakmai előadások megtartása, tanulmányok készítése; konferenciakiadványokban, szakfolyóiratokban történő publikálás; várostörténeti és kulturális dokumentációk hosszú távú megőrzése és kutathatóvá tétele.

5.3. Kutatási, elemzési és módszertani feldolgozó tevékenység

A FSZEK 2026. évi tudományos tevékenységének fontos eleme a működés során keletkező tapasztalatok tudatos elemzése, rendszerezése és módszertani feldolgozása. A cél nem önálló akadémiai kutatási programok indítása, hanem a könyvtári gyakorlat megalapozása, értelmezése és szakmai láthatóvá tétele.

A kutatási és elemzési tevékenység 2026-ban elsősorban az alábbi területekre koncentrálna:

- a könyvtárhasználati szokások és térhasználati mintázatok tapasztalatainak összegzése,
- a digitális segítségnyújtási helyzetek dokumentálása és értelmezése,
- a közösségi és tanulási programok visszajelzéseinek feldolgozása,
- a partnerségi együttműködések működési tapasztalatainak rendszerezése,
- az integrált könyvtári rendszer anonimizált adatainak „big data” technológián alapuló elemzése a hatékonyságnövelés érdekében.

Az elemzési munka a központi koordináció mellett a tagkönyvtárak aktív közreműködésére épül. A hangsúly azon van, hogy a mindennapi működés során keletkező adatok és tapasztalatok ne elszigetelten maradjanak, hanem a hálózati tanulást támogató módon hasznosuljanak.

A közösségi tudomány programokhoz kapcsolódóan – a 4.6. pontban ismertetett operatív megvalósításon túl – kiemelt feladat a módszertani tanulságok rögzítése. Ennek keretében:

- feldolgozásra kerülnek a Ráday Mihály Emlékprojekt önkéntes bevonási és archiválási tapasztalatai,
- rögzítésre kerülnek a közösségi tartalomgyűjtés adatkezelési és hitelességi szempontjai,
- esettanulmány jellegű összefoglalók készülnek a könyvtár-facilitáló szerepéről a városi tudástermelésben.

A cél annak bemutatása, hogy a közkönyvtár milyen feltételek mellett képes fenntartható, hiteles és archiválható közösségi tudástermelési folyamatokat támogatni. A kutatási és módszertani feldolgozó tevékenység eredményei szakmai publikációkban, konferencia-előadásokban, belső módszertani anyagokban és tudásmegosztó alkalmakon is megjelennek.

5.4. Szakmai jelenlét, oktatói szerepvállalás és tudományos közreműködés

A FSZEK tudományos tevékenységének fontos eleme a munkatársak aktív szakmai jelenléte a hazai könyvtári és tudományos közéletben. A könyvtár nem csupán helyszíne és szervezője tudományos eseményeknek, hanem szakmai tudásával, oktatói és publikációs tevékenységével alakítja is a szakmai diskurzusnak. 2026-ban kiemelt cél, hogy a mindennapi könyvtári működés során felhalmozott tapasztalatok tudatos dokumentálás és feldolgozás után jelenjenek meg a szakmai nyilvánosságban. Ennek keretében:

- ösztönözzük a munkatársak részvételét hazai és nemzetközi konferenciákon, szakmai műhelyeken és továbbképzéseken,
- támogatjuk az előadóként, oktatóként való szerepvállalást,
- ösztönözzük a gyűjteményekhez, projektekhez és módszertani fejlesztésekhez kapcsolódó szakmai publikációk elkészítését.

Rendszeresen fogadunk informatikus könyvtáros és segédkönyvtáros hallgatókat szakmai gyakorlatra. A gyakornoki program strukturáltabbá tétele, az egységes szakmai keretek kialakítása és a mentorálási folyamat megerősítése a tudományos és szakmai utánpótlás támogatását szolgálja. A szakmai jelenlét része továbbá a gyűjteményekhez és dokumentációs projektekhez kapcsolódó tudományos konzultációkban, szakmai bírálatokban és munkacsoportokban való részvétel is. Továbbra is várjuk a Fővárosi Önkormányzat ösztöndíjprogramjai keretében érkező fiatalokat is (Budapest Ösztöndíj, Roma Ösztöndíj, Művészeti Ösztöndíj).

6. Közönségprogramok, rendezvények

Közönségprogramjainkat és ismeretterjesztő tevékenységünket a munkaterv átfogó fókuszai mentén, hálózati koordinációval szervezzük meg. A programkínálat célja, hogy a könyvtár élő, nyitott és befogadó közösségi térként működjön, amely lehetőséget teremt a tanulásra, a kapcsolódásra és az aktív részvételre, miközben közvetlenül reagál a budapestiek mindennapi élethelyzeteire. A programkínálat alapját továbbra is az olvasásra, irodalmi és kulturális befogadásra épülő események adják; az új tematikák és módszertani fejlesztések ezekre a hagyományos könyvtári funkciókra épülve jelennek meg és azokat egészítik ki. Kiemelt célcsoportok: a gyermek- és ifjúsági korosztály, valamint az idős, nyugdíjas korosztály, miközben a programstruktúra tudatosan épít az intergenerációs kapcsolódás lehetőségeire is.

A 2026-os közönségprogramok szorosan kapcsolódnak a könyvtár kiemelt fejlesztési irányjaihoz.

6.1. Tematikus keretek és városi fókuszok

A közönségprogramok tematikus fókuszok, kisebb programsorozatok és városi szintű események mentén szerveződnek, hálózati szinten összehangolva, egységes kommunikációval. A könyvtárak bekapcsolódnak a különböző országos és városi eseményekbe (különösen: Magyar Kultúra Napja, Költészet Napja, Digitális Témahét, Ünnepi Könyvhét, Nemzetközi Könyvfesztivál, Országos Könyvtári Napok, Magyar Tudomány Ünnepe, Kulturális Örökség Napjai, Budapesti Tavasz Fesztivál, klímahét, Budapesti Demokrácia Fesztivál, kerületi városnapok és fesztiválok). A tematikus megközelítés segíti a programok tervezhetőségét, az arculati és kommunikációs egységet, valamint a jó gyakorlatok hálózati megosztását.

6.2. Közösségi és alacsony küszöbű programok

A könyvtárak kiemelt figyelmet fordítanak azokra az alacsony belépési küszöbű, rendszeres közösségi alkalmakra is, amelyek nem igényelnek előzetes tudást vagy elköteleződést, biztonságos és kiszámítható jelenlétet biztosítanak, és erősítik a könyvtárhoz való kötődést. Ide tartoznak a könyvklubok és olvasóköri; az irodalomterápiás foglalkozások; a baba–mama klubok, a Ringató és Kerekítő foglalkozások, a Babaangol; a társasjáték klubok; a papírszínházi előadások és diafilm vetítések; a kézműves foglalkozások; a családi programok, valamint a nyugdíjas klubok, kártyaklubok. Több könyvtár működtet idősgyógyi programsorozatot (pl. „Teljesség felé”), Alzheimer Café-t, egészségmegőrző előadásokat, valamint rekreációs jellegű közösségi alkalmakat. Az ifjúsági és fiatal felnőtt korosztály számára működnek: tematikus könyvklubok, társasjáték közösségek, kreatív és digitális programok.

6.3. Make-a-thek – alkotó és tanulási programok

2026-ban az alkotásalapú tanulás kiemelt fejlesztési irány. A MetszésPont, a Körúti Könyvtár és a Kálvária téri Könyvtár – mint a make-a-thek pilot program fő helyszínei – 2026. április 23. és november között nyilvános programokkal működnek. A programok között szerepelnek könyvkötő műhelyek; patchwork és ruha redesign workshopok; újrahasznosított ékszerkészítés; csipkeverő tanfolyam; kötőklubok; 3D tollas alkotások; robotika foglalkozások; könyvszobrász workshopok; alkotódélutánok. A programok célja az élményalapú tanulás, a kreatív önkifejezés, a fenntartható anyaghasználat, és a közösségi alkotás élményének megélése. A Közkönyvtári Börze (2026. április 23.) egyben a make-a-thek hazai nyitóeseménye is. A záróesemény 2026 októberében valósul meg a Központi Könyvtárban.

6.4. SDG Lab – fenntarthatósági tematikájú programok

A fenntarthatósági programok 2026-ban hálózati szinten jelennek meg, az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljaihoz kapcsolódva. Programtípusok: fenntartható divat workshopok; Repair Café jellegű események; újrahasznosításra épülő alkotóprogramok; klímaklubok; zöld tematikájú előadások; a városi kerthez kapcsolódó családi programok; Bioblitz előkészítése; zöld civil szervezetekkel közös események. A cél a környezettudatos szemlélet erősítése; gyakorlati, mindennapi fenntarthatósági tudás átadása; aktív, felelős állampolgári gondolkodás támogatása.

6.5. Smart Hub – digitális és információs programok

A digitális és információs programok elsősorban alacsony küszöbű, személyes segítségnyújtás formájában jelennek meg. Ide tartoznak: a Netrevalók program (diák–idős együttműködés); az online ügyintézését segítő alkalmak; az internetbiztonsági előadások; a mesterséges intelligenciával kapcsolatos tematikus napok és programok; a digitális gyorssegély jellegű támogatás; a robotika foglalkozások és az adatbázis-használati bemutatók. Kiemelt célcsoportok: az idős korosztály digitális esélyegyenlőségének támogatása; a gyerekek és fiatalok digitális kompetenciáinak fejlesztése.

6.6. Ismeretterjesztő és közéleti programok

A könyvtár 2026-ban is közérthető, hiteles fórumként járul hozzá a társadalmi és kulturális kérdések feldolgozásához. Programtípusok: író–olvasó találkozók; könyvbemutatók; helytörténeti előadások; városi séták (Barangoló programok); dokumentumfilm-vetítések szakmai beszélgetéssel; irodalmi és történelmi évfordulókhoz kapcsolódó események; Ferge Zsuzsa Szabadegyetem (V. évad); SzocioBlog tartalmak; szakkönyv- és folyóirat-bemutatók. A könyvtár megőrzi semleges, befogadó jellegét, miközben támogatja az értelmes, demokratikus párbeszédet.

6.7. BEA és citizen science programok

A 2025-ben indult kezdeményezések 2026-ban lezárási és továbbépítési szakaszba lépnek. Kiemelt elemek: a Ráday Mihály Emlékprojekt lezárása és az eredmények bemutatása; a „Kölcsönkérjük emlékeit” program folytatása; közösségi gyűjtőnapok; a Nagy-tétényi Bioblitz projekt előkészítése és megvalósítása.

6.8. Kulturális, gyermek- és ifjúsági programok

A gyermek- és ifjúsági programkínálat célja az olvasásnépszerűsítés; a könyvtárhasználat élményszerű bevezetése és a kreatív önkifejezés támogatása. Programtípusok: mesedélutánok; Népmesekincstár foglalkozások; a Magyar Népmese Napja; képkönyves foglalkozások; robotika programok; papírszínház; diafilm vetítések; alkotódélutánok; kamarakoncertek és kiállítások; fiatal művészek bemutatkozási lehetőségei. Kiemelt évfordulók: Csukás István 90; Lázár Ervin 90; Janikovszky Éva 100; Mohács 500

6.9. Hálózati koordináció és minőségbiztosítás

A közönségprogramok megvalósítása egységes minőségszemléletre épül. A koordináció eszközei: tematikus hálózati tervezés; szakmai műhelynapok; egységes kommunikáció; programértékelés; részvételi adatok és visszajelzések elemzése. A tagkönyvtárak csatlakoznak az intézményi szintű programokhoz (Digitális Témahét, Ünnepi Könyvhét, Országos Könyvtári Napok, Nemzetközi Könyvfesztivál, Demokrácia Hete).

7. Oktatási, nevelési tevékenység

A FSZEK 2026-ban oktatási és tanulást támogató tevékenységét a társadalmi felelősségvállalás, a közösségi jelenlét és a digitális esélyegyenlőség elvei mentén szervezi. A könyvtár nem formális oktatási intézményként működik, hanem olyan tanulást támogató, befogadó „harmadik helyként”, amely:

- kiegészíti az óvodai, iskolai és felsőoktatási tanulási folyamatokat,
- támogatja az önálló ismeretszerzést,
- hozzájárul az egész életen át tartó tanuláshoz, és
- erősíti az aktív, tájékozott állampolgári jelenlétet.

Az oktatási tevékenységek hálózati koordinációval, a régiók és a tagkönyvtárak köré szerveződő közösségek sajátosságait, igényeit és szükségleteit figyelembe véve, egységes szakmai keretek között valósulnak meg.

7.1. Könyvtárpedagógiai és tanulást támogató tevékenységek

A FSZEK továbbra is kiemelten támogatja a könyvtárhasználatához kapcsolódó alapkompenciák fejlesztését, ezért rendszeresen fogad óvodai csoportokat, általános és középiskolai osztályokat, felsőoktatási hallgatókat. Fő tevékenységi formák: könyvtár-bemutató foglalkozások; tematikus könyvtárhasználati órák; információkeresési és forráskezelési gyakorlatok; médiaismereti és forráskritikai alkalmak és adatbázis-bemutatók. A könyvtárpedagógiai és nevelési programok célja nem csupán az információkeresés technikáinak bemutatása, hanem az olvasásértés, a kritikai szövegértelmezés és az önálló gondolkodás fejlesztése is. A könyvtár ebben a folyamatban a mélyebb szövegértés és az értelmező olvasás terének biztosítója.

A Központi Könyvtárban:

- a Sárkányos Gyerekkönyvtár óvodáskortól 6. osztályig fogad csoportokat,
- felső tagozatosok és középiskolások számára tematikus könyvtárhasználati foglalkozások érhetőek el,
- egyetemistáknak szakdolgozatírást támogató foglalkozás indul, és beépül a Zotero bibliográfiakezelő használatának bemutatása.

A tagkönyvtárakban élménypedagógiai programok működnek; adatbázis-bemutatók zajlanak általános és középiskolások számára. A könyvtári terek tanulástámogató funkciója is erősödik tanulószobák és csendes tanulószobák kialakítása, csoportos felkészülést támogató asztalok beszerzése, valamint a wifi-hozzáférés és saját eszközhasználat lehetőségének fejlesztése keretében.

A könyvtár kiemelt figyelmet fordít: sajátos nevelési igényű tanulók befogadására; a hátrányos helyzetű gyermekek támogatására; valamint a gyógypedagógiai intézményekkel való együttműködésre is.

7.2. Digitális kompetenciafejlesztés

2026-ban is strukturált módon támogatjuk a használók digitális alapkészségeinek fejlesztését. A könyvtár feladata olyan biztonságos és támogató tanulási környezet működtetése, amely segíti a mindennapi digitális eligazodást és az önálló ügyintézését. A digitális kompetenciafejlesztés három fő irány mentén valósul meg:

1. Digitális alapkészségek és e-ügyintézés

A Smart Hub működési modell és szolgáltatás részeként a könyvtárak támogatást nyújtanak: e-ügyintézésben (Ügyfélkapu, online időpontfoglalás, űrlapkitöltés); elektronikus levelezés és dokumentumkezelés terén; hivatalos oldalak felismerésében és biztonságos használatában; a jelszókezelés és adatvédelem alapjaiban. Az idősebb korosztály számára a Netrevalók program keretében középiskolás diákok nyújtanak személyre szabott segítséget, erősítve az intergenerációs tanulást. Több tagkönyvtár mini-tanfolyamokat is indít, illetve civil partnerekkel együttműködve valósít meg digitális képzéseket.

2. Digitális készségek gyermekeknek és fiataloknak

A digitális kompetenciafejlesztés játékos és élményalapú formában jelenik meg: robotika foglalkozások (Bee-bot, Lego Spike, mTiny Panda, Sphero); kódolásalapú és logikai készségeket fejlesztő alkalmak, a Digitális Témahéthez kapcsolódó programok, valamint a biztonságos és tudatos eszközhasználatot erősítő foglalkozások keretében. A cél a digitális eszközhasználat mögötti logika megértése, a problémamegoldás és az önálló gondolkodás fejlesztése.

3. A tanulási infrastruktúra fejlesztése

A tagkönyvtárak 2026-ban is biztosítják a csendes tanulási tereket, a wifi-hozzáférést, a saját eszközhasználat lehetőségét, valamint különböző egyéni adatbázis-bemutatókat a felsőoktatásban tanulók számára. Több könyvtár tanulószobák vagy csendes tanulószoba kialakítását tervezi. A digitális kompetenciafejlesztés feltételeinek erősítése érdekében szükséges olvasói laptopok, hordozható eszközök és tabletek beszerzése, különösen a csoportos foglalkozások támogatására.

7.3. AI-műveltség fejlesztése

2026-ban a digitális kompetenciafejlesztésen túl új fókuszterületként jelenik meg az AI-műveltség fejlesztése. A könyvtári megközelítés középpontjában nem elsősorban az AI-eszközök használatának oktatása áll, hanem annak tudatosítása, hogy hogyan működnek az AI-modellek, miként befolyásolják az információk hitelességét, hogyan keletkeznek hibák és torzítások, hogyan ismerhetők fel manipulált tartalmak (pl. deepfake), és milyen adatvédelmi és etikai kérdések merülnek fel.

Tervezett programtípusok:

- életkorhoz igazított ismeretterjesztő foglalkozások,
- deepfake-felismerési és forráskritikai alkalmak,
- jelszó- és adatvédelemmel kapcsolatos tudatosságnövelés,
- pedagógusoknak és szülőknek szóló tájékoztatók,
- rendőrségi bűnmegelőzési szakemberek bevonásával szervezett programok.

A fiatalok esetében hangsúlyt kap az AI és tanulás viszonya, valamint a felelős használat kérdése. A felnőttek és idősek számára az AI-alapú online visszaélések felismerése, a manipulált hang- és képtartalmak értelmezése, valamint a személyes adatok védelme kerül előtérbe.

Intézményi felkészülés: Az AI-műveltség fejlesztése a munkatársak szakmai felkészítését is igényli. 2026-ban: belső AI-alapismereti tájékoztatók valósulnak meg; módszertani segédanyag készül az AI-val kapcsolatos használói kérdések kezelésére; a Smart Hub keretein belül egységes szemlélet alakul ki az AI-témájú segítségnyújtásban.

7.4. Tanulás alkotáson keresztül

2026-ban a tanulást támogató tevékenységek között kiemelt szerepet kapnak az alkotásalapú, tapasztalati és élmény alapú tanulási formák. A könyvtár ebben a megközelítésben nem tananyagot közvetít, hanem olyan

környezetet teremt, ahol a közös alkotási folyamat válik a tanulás eszközévé. Az alkotáson keresztüli tanulás a make-a-thek projekt szemléletén keresztül jelenik meg a hálózatban, kiemelten a MetszésPont működésében, valamint több tagkönyvtár kreatív és projektalapú programjaiban.

Kreatív és kézműves tanulási formák. A tagkönyvtárakban szervezett alkotó alkalmak, például horgolókör, üvegfestés, tagkönyvtári kézműves délutánok, intergenerációs alkotó programok, amelyek a finommotorika, az önkifejezés, a problémamegoldás és a közösségi tanulás fejlesztését szolgálják. Az intergenerációs helyzetekben különösen erős a tapasztalatcsere: a különböző életkorú résztvevők egymástól tanulnak.

Digitális és robotikai alkotás. Az alkotáson keresztüli tanulás digitális formái közé tartoznak a robotika foglalkozások (Bee-bot, Lego Spike, mTiny Panda, Sphero), a projektalapú digitális kreatív alkalmak, a problémamegoldásra és logikai gondolkodásra épülő műhelyek. Ezek a programok a digitális kompetenciák fejlesztését az élményszerű alkotáson keresztül valósítják meg, összekapcsolva a játékot, a tanulást és az együttműködést.

Fenntarthatósági szemlélet beépítése. A kapcsolódó események révén a fenntarthatóság nem elméleti témaként, hanem gyakorlati kérdésként jelenik meg: újrahasználatra épülő kreatív foglalkozások, anyagtakarékossági szemlélet, közösségi kerthez kapcsolódó kezdeményezések, körforgásos gondolkodásra épülő műhelymunkák. A cél, hogy a résztvevők a fenntarthatóságot a saját döntéseiken és alkotási folyamataikon keresztül tapasztalják meg.

Élményalapú kulturális tanulás a Zenei Gyűjteményben. A Gyűjtemény 2026-ban az alkotó és élményalapú tanulási formák módszertani megerősítésére koncentrál.

- A Bartók-tematikus online, moduláris tanulási tartalom fejlesztése lehetővé teszi az önálló, családi és pedagógus által vezetett feldolgozást.
- A Liszt Ferenc-tematikus könyvtári tanulási program fejlesztése élményalapú, problémamegoldó könyvtári tanulási keretet alakít ki felső tagozatos korosztály számára.
- A Music Space fejlesztési irány a digitális zenei tartalmak tudatos értelmezését és az alapvető digitális zenei alkotás megismerését támogatja.

7.5. Gyermekek- és ifjúsági nevelési programok

Kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek és fiatalok megszólítására, az olvasáskultúra megerősítésére és a könyvtárhoz való hosszú távú pozitív kötődés kialakítására. A gyermek- és ifjúsági nevelési tevékenységek célja, hogy a könyvtár a közös élmények, a felfedezés és az önálló gondolkodás természetes tere legyen. A programok nem formális oktatási keretben valósulnak meg, hanem a könyvtár közösségi és tanulást támogató szerepére épülnek.

Olvasásfejlesztés és szövegértés támogatása. A könyvtári alkalmak – mesefoglalkozások, közös olvasások, olvasóklubok – a szövegértés, a kritikus gondolkodás és az élményszerű olvasás támogatását szolgálják. A különböző a közös gondolkodásra, élménymegosztásra és reflektív beszélgetésre építenek. A biblioterápiás elemeket is alkalmazó foglalkozások segítik a fiatalokat saját élethelyzeteik értelmezésében és a szöveghez való személyes kapcsolódásban.

Zenei nevelés és komplex művészeti élmény. A Zenei Gyűjtemény gyermek- és családi programjai hangsúlyosan hozzájárulnak a művészeti neveléshez és a kulturális érzékenyítéshez. A Csigamesék programsorozat a legkisebb korosztály számára kínál élő zenére, mesére és mozgásra épülő, komplex élményalapú alkalmakat. A program célja nem pusztán zenei ismeretek átadása, hanem a zenei befogadás és az érzelmi kapcsolódás megalapozása. A közös éneklés, ritmusjáték és történetmesélés révén a gyermekek aktív résztvevőként kapcsolódnak be a folyamatba. A Gyűjtemény 2026-ban továbbfejleszti a családokat megszólító élményalapú nevelési alkalmak módszertanát is. A cél olyan komplex tanulási keretek kialakítása, amelyek a zenei élményt megfigyeléssel és alkotással kapcsolják össze, fenntarthatósági és kulturális kontextusba ágyazzák a művészeti tartalmakat, és hosszabb távon is adaptálhatók könyvtári és iskolai környezetben.

Élményalapú és tematikus családi programok. A családi napok és tematikus alkalmak komplex, több állomásos élménypedagógiai formában valósulnak meg. Egyszerre támogatják a közös családi olvasást, az irodalmi és kulturális örökség élményszerű feldolgozását, és az intergenerációs együttműködést.

Fiatalok megszólítása és közösségi terek. A könyvtárak célja, hogy a fiatal korosztály számára a könyvtár biztonságos, elfogadó és inspiráló közösségi tér legyen. A Játszóter Közhasznú Alapítvány bevonásával szervezett programok, a tanulásmódszertani előadások, valamint a digitális és közösségi alkalmak a tizenéves korosztály aktív bevonását célozzák. A gyermek- és ifjúsági programok szorosan kapcsolódnak a digitális kompetenciafejlesztéshez, az AI-műveltséghez, az alkotáson keresztüli tanulási formákhoz, de önálló nevelési fókuszot képviselnek: a kíváncsiság, a kulturális érdeklődés és a közösségi részvétel megerősítését.

Kiemelt figyelem a sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekekre. A FSZEK hálózatában több olyan együttműködés működik, amely a befogadó könyvtári környezet erősítését szolgálja. A könyvtárak figyelmet fordítanak a sajátos nevelési igényű, többnyelvű és hátrányos helyzetű gyermekek támogatására, a hozzáférés és az élményszerű tanulás biztosításával.

7.6. Kapcsolódás az oktatási intézményekhez

A FSZEK oktatási tevékenységét szoros együttműködésben valósítja meg az óvodákkal, általános és középiskolákkal, felsőoktatási intézményekkel, valamint a sajátos nevelési igényű tanulókat ellátó intézményekkel. A könyvtár nem formális oktatási szerepet tölt be, hanem az intézményi tanulási folyamatokat kiegészítő, támogató és módszertani partnerként működik.

Intézményi együttműködések. A tagkönyvtárak rendszeresen fogadnak óvodai és iskolai csoportokat könyvtárhasználati, tematikus és tananyaghoz kapcsolódó foglalkozásokra. A programok a pedagógusokkal előzetesen egyeztetett célok mentén valósulnak meg, igazodva az adott évfolyam tanulási szakaszához és az intézmény igényeihez. A 3. régió több könyvtára élménypedagógiai programokat kínál csoportok számára, míg a Sétáló utcai Könyvtár a 120 éves *A Pál utcai fiúk* című műhöz kapcsolódó tematikus órákkal és kiállítással erősíti az iskolai kapcsolódást. A Sashalmi Könyvtár „Könyvtár a könyvtárban” programja keretében papírszínházi előadásokat szervez iskolai környezetben, lehetőséget biztosítva azoknak az intézményeknek is a részvételre, amelyek számára a könyvtár fizikai megközelítése nehezebb.

Felsőoktatási kapcsolódás. A Központi Könyvtár 2026-ban is biztosítja a magyarországi felsőoktatási intézmények hallgatói számára az általános és tematikus könyvtárhasználati foglalkozásokat. Az egyetemisták számára szakdolgozatírást támogató alkalmakat szervezünk, valamint a Zotero bibliográfiakezelő program megismerését és beépítését tervezzük az őszi szemeszertől induló képzési kínálatba. Több tagkönyvtár szakmai gyakorlatos hallgatókat fogad, támogatva a könyvtáros szakember-utánpótlást. A gyakorlók fogadásának strukturáltabb megszervezése és egységes keretbe foglalása 2026 kiemelt feladata.

Sajátos nevelési igényű és speciális intézményi kapcsolatok. A XVIII/2. könyvtár és a SOFI (Speciális Oktatási és Fejlesztési Intézmény) között több éve működő szakmai kapcsolat célzott könyvtári támogatást biztosít a gyógypedagógiai ellátást igénylő gyermekek számára. A könyvtárak törekednek arra, hogy a tanulási környezet, a programstruktúra és a módszertani megközelítés alkalmazkodjon a különböző tanulási szükségletekhez, beleértve az ADHD-val, autizmus spektrumzavarral vagy más sajátos nevelési igénnyel élő gyermekeket.

Iskolai közösségi szolgálat és ifjúsági bevonás. A FSZEK továbbra is nyitott az iskolai közösségi szolgálatot teljesítő diákok fogadására. A program lehetőséget biztosít a fiatalok számára a könyvtári működés megismerésére, valamint az aktív közreműködésre közösségi és szervezési feladatokban. Az intergenerációs programok (pl. Netrevalók), valamint a közösségi projektekbe való bevonás erősíti a fiatalok társadalmi felelősségvállalását és aktív állampolgári szemléletét.

Tanulási infrastruktúra fejlesztése. A tanulást támogató intézményi kapcsolódás része a fizikai környezet fejlesztése is. A csendes tanulóterek, a csoportos munkára alkalmas bútorozás, a wifi-hozzáférés és a digitális eszközhasználat lehetősége a tanév kiemelt időszakaiban különösen fontos támogatást jelent az oktatási intézmények számára.

7.7. Élethosszig tartó tanulás támogatása

Kiemelt szerepet vállalunk az élethosszig tartó tanulás támogatásában. A könyvtár olyan nyitott, befogadó és rugalmas tanulási környezetet működtet, amely a formális oktatáson túlmutatva biztosít lehetőséget az önálló ismeretszerzésre, készségfejlesztésre és közösségi tanulásra.

Felnőttkori tanulás és alkalmazkodóképesség. A könyvtár tanulást támogató szolgáltatásai hozzájárulnak a munkaerőpiaci alkalmazkodóképesség és az aktív állampolgári részvétel erősítéséhez. A Smart Hub szemléletű működés keretében a használók személyre szabott segítséget kapnak: az e-ügyintézésben, az információkeresésben, az online szolgáltatások használatában. A cél nem csak konkrét ügyek megoldása, hanem a digitális önállóság fokozatos erősítése. A Lehel utcai Könyvtárban havi rendszerességgel szervezett „Speaking of...” angol nyelvű társalgási klub a nyelvi kompetenciák fejlesztését és a közösségi tanulást egyaránt támogatja.

Időskorúak tanulási támogatása. Az idősebb korosztály számára a könyvtár biztonságos tanulási környezetet biztosít. A Netrevalók program keretében középiskolás diákok segítik az idősebb használókat a digitális eszközhasználatban, erősítve az intergenerációs tanulást és a társadalmi kohéziót. A Központi Könyvtár E-olvasótermében folyamatos digitális segítségnyújtás érhető el, amelyet 2026-ban a Smart Hub működési modellhez illesztett belső segédanyag tesz egységesebbé és átláthatóbbá. A Sétáló utcai Könyvtár mini tanfolyamokat indít az internethasználat alapjairól, míg a Kispesti Könyvtár a DélUtán Alapítvány bevonásával szervez képzéseket. A XVII. kerületi könyvtárak pedig a RÁCUK – Rákosmenti Cukorbetegkért Közhasznú Egyesület együttműködésével egészségmegőrző előadásokat szerveznek.

Közösségi tanulás és informális tudásmegosztás. Az élethosszig tartó tanulás nem kizárólag strukturált foglalkozások keretében valósul meg. A könyvtári közösségi programok – könyvklubok, alkotókörök, intergenerációs műhelyek – olyan tanulási helyzeteket teremtenek, ahol a résztvevők egymástól is tanulnak. A horgolókörök, Amigurumi- és Meseöltő-alkalmak, valamint a fenntarthatósági szemlélethez kapcsolódó programok a gyakorlati tudásmegosztás és a közösségi tanulás tereiként működnek.

8. Együttműködések, nemzetközi kapcsolatok

A FSZEK működésének meghatározó eleme a tudatosan épített, szervezett és stratégiai célokhoz illesztett partnerségi rendszer. Városi közszolgáltatásként a könyvtár csak akkor képes hatékonyan reagálni a társadalmi, digitális és környezeti kihívásokra, ha működését széles szakmai, intézményi és nemzetközi kapcsolatrendszerbe ágyazva valósítja meg. 2026-ban a partnerségi munka kiemelt célja: a meglévő együttműködések strukturált működtetése; a hálózati szintű tudásmegosztás erősítése; a nemzetközi szakmai beágyazottság növelése, és a projektekhez kapcsolódó fenntartható kapcsolatok kiépítése.

8.1. Önkormányzati és városi együttműködések

A FSZEK 2026-ban is szoros együttműködésben dolgozik a Fővárosi Önkormányzattal és a kerületi önkormányzatokkal. A könyvtár részt vesz városi és kerületi kulturális programokban és fesztiválokon; közreműködik a Fővárosi Községi Költségvetés lebonyolításában; biztosítja a „Könyvet házhoz” szolgáltatás működését önkormányzati és szociális partnerekkel; és aktív szerepet vállal helyi kulturális fejlesztési folyamatokban. A cél az együttműködések dokumentált, átlátható és hosszú távon fenntartható működtetése.

8.2. Oktatási intézményekkel való együttműködés

A könyvtár tudatosan építi kapcsolatait az óvodától a felsőoktatási intézményekig. Főbb területek: könyvtárhasználati és információs műveltségi programok; iskolai közösségi szolgálat biztosítása; felsőoktatási szakmai gyakorlatok és hallgatói projektek; fenntarthatósági (SDG) tematikájú modulok a MetszésPontban; Smart Hub alapú digitális támogatás. A felsőoktatási együttműködések (pl. ELTE, MATE, Milton Friedman Egyetem, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem) nem csupán programjellegűek, hanem kutatási és módszertani együttműködések is jelentenek (BEA, citizen science, plakátgyűjtemény-feldolgozás).

8.3. Civil és közösségi partnerségek

A civil együttműködések a könyvtár társadalmi beágyazottságának kulcselemei. Főbb együttműködési területek: családsegítő és szociális intézmények; idősgondozó szervezetek; fogyatékkal élő embereket támogató szervezetek; mentálhigiénés és zeneterápiás szakmai partnerek; helytörténeti és irodalmi egyesületek; kulturális közösségek és nemzetiségi önkormányzatok. A civil partnerségek különösen fontosak a make-a-thek és MetszésPont programokban, a citizen science projektekben, a digitális esélyegyenlőségi kezdeményezésekben, és a közösségi kulturális eseményekben.

8.4. Vállalati és innovációs partnerségek

A FSZEK tudatosan építi kapcsolatait az innovációs és vállalati szférával. Kiemelt együttműködések: Budapest Globál; Magyar Telekom – Netevalók program; technológiai és digitális kompetenciafejlesztő partnerek; fenntarthatósági projektek céges együttműködésben; eszköz- és technológiai támogatások. A cél a tudásmegosztás, pilotprojektek indítása és vállalati önkéntesség integrálása a könyvtári működésbe.

8.5. Nemzetközi szakmai hálózatok és együttműködések

2026-ban a FSZEK nemzetközi jelenléte tovább erősödik. Stratégiai hálózatok:

- Public Libraries 2030 (PL2030) – szakmai együttműködés és szakpolitikai párbeszéd.
- Lighthouse Libraries hálózat – a könyvtárak társadalmi innovációs szerepének erősítése.
- aktív részvétel az IFLA, a LIBER, valamint az európai szakmai fórumok munkájában.
- a Zenei Gyűjtemény részvétele az IAML Public Libraries Section szakmai munkájában.

A FSZEK folytatja és mélyíti kapcsolatait eddig partnerkönyvtáraival (pl. Krakkó, Zágráb, Veliko Tarnovo, Székelyudvarhely), és újak kialakítására törekszik a különböző európai uniós projektek révén (Berlin, Reykjavík, Barcelona, Prelog, Ljubljana stb.). Ezek az együttműködések tapasztalatcserére, jó gyakorlatok megosztására, szakmai látogatásokra és közös gondolkodásra épülnek, különös tekintettel: a közösségi terek fejlesztésére; a fenntarthatósági és SDG programokra; a digitális és AI-alapú könyvtári szolgáltatásokra, és a citizen science kezdeményezésekre.

8.6. Kulturális intézmények és kulturális diplomácia

A könyvtárak aktív kulturális közösségi térként működnek. Főbb partnerek: Goethe-Institut, nemzetközi kulturális intézetek, múzeumok (pl. Szépművészeti Múzeum – Zichy-kódex projekt), Budapest Főváros Levéltára, Budapesti Történeti Múzeum, BTM Kiscelli Múzeum, kulturális fesztiválok és országos programok (pl. Bach Mindenkinek

Fesztivál). A nemzetközi vendégek és diplomáciai delegációk fogadása a könyvtár kulturális reprezentációs szerepét erősíti.

8.7. Partnerségi kommunikáció és kapcsolattartás fejlesztése

Kiemelt feladat az egységes partnerségi adatbázis kialakítása; éves partnerségi terv készítése; régiós szintű partnerlisták létrehozása; közös projektmenedzsment-keretek kidolgozása; a partnerségi eredmények láthatóbbá tétele (kommunikáció, beszámolók, szakmai fórumok). A cél az együttműködések átláthatóbb, mérhetőbb és stratégiaileg összehangoltabb működtetése.

8.8. Nemzetközi projektalapú együttműködések

A Public Libraries 2030 alapítvány együttműködése, a részvétel a Lighthouse Libraries hálózatban, valamint a make-a-thek projekt 2026-ban meghatározó szerepet játszik a nemzetközi kapcsolatok működtetésében. A nemzetközi projektalapú együttműködések célja: új módszertani fejlesztések közös kidolgozása; tapasztalatcsere; közös innováció; valamint a nemzetközi jó gyakorlatok hazai adaptációja.

9. Hazai és nemzetközi szakmai pályázatok ismertetése

A FSZEK 2026-ban a pályázati tevékenységet nem kizárólag finanszírozási eszközként, hanem szakmai fejlesztési és innovációs lehetőségként kezeli. A hazai és nemzetközi források bevonása hozzájárul új szolgáltatások kialakításához, a digitális és fenntarthatósági fejlesztések megvalósításához, a közösségi és oktatási programok bővítéséhez, valamint a nemzetközi szakmai együttműködések erősítéséhez. A Szervezetfejlesztési Igazgatóság megkezdi a pályázati és projektkoordinációs tevékenység intézményi szintű kereteinek kidolgozását, amelynek célja az átláthatóbb, tervezettebb és stratégiaileg összehangolt forrásteremtés.

9.1. Európai uniós projektek

Make-a-thek: A 2026-os év kiemelt feladata a Make-a-thek projekt megvalósítása, amelyben a FSZEK pilot könyvtárként vesz részt. A projekt keretében létrejön a MetszésPont elnevezésű alkotóműhely és közösségi tér; nyilvános alkotó- és fenntarthatósági programok indulnak, módszertani fejlesztések történnek a nem formális, alkotásalapú tanulás területén, valamint nemzetközi tapasztalatcsere és tudásmegosztás zajlik. Támogatás: 30.000 euró (2025). Megvalósítás ideje: 2026 végéig.

ERASMUS+ pályázatban való részvétel – előkészítés: A PL2030 hálózaton keresztül a FSZEK 2026-ban szakmai szerepet kíván vállalni egy ERASMUS+ pályázatban. A tervezett pályázati irány: felnőttoktatás; alapkészségek köré szervezett felnőttképzési programok; komplex, nem formális könyvtári tanulási modellek kidolgozása; európai partnerintézményekkel közösen kialakított, adaptálható keretrendszerek; jó gyakorlatok és módszertani modellek fejlesztése. A tervezés során a FSZEK épít a korábbi EFOP pályázat szakmai tapasztalataira. Várható támogatás: 50.000 euró. Megvalósítás ideje sikeres pályázat esetén: 2026. szeptembertől 2027. végéig.

9.2. Hazai pályázatok és fejlesztési források

NKA Közgyűjtemények Kollégiuma	Játék, élmény, feltöltődés a FSZEK-ben Programok /2026.05.31-ig	2.000.000 Ft
NKA Hagyomány- és ismeretátadás Kollégiuma	Klímavédelem és fenntarthatóság nagyvárosi környezetben. Tematikus könyvtári programsorozat / 2026.04.30-ig	1.200.000 Ft
NKA Épített örökség Kollégiuma	A Weinckheim-palota fogadótermének részleges restaurálása / 2026.12.31-ig	5.000.000 Ft
NKA Előadóművészetek Kollégiuma	Áthallások: Brahms és a magyar hegedűsök öröksége / 2026.12.31-ig	350.000 Ft

10. Költségvetés - irányelvek és szakmai összefüggések

A FSZEK 2026. évi költségvetése a fenntartó Fővárosi Önkormányzat által meghatározott keretek között készült. A tervezés elsődleges célja az alapszolgáltatások biztonságos működtetése, a 47 tagkönyvtárból álló hálózat stabil fenntartása, valamint a 2026-ra kijelölt stratégiai fejlesztések pénzügyi megalapozása.

10.1. Költségvetési alapelvek

A 2026. évi gazdálkodás az alábbi elvekre épül:

- a működés folyamatosságának és kiszámíthatóságának biztosítása,
- átlátható és szakmailag indokolható forráselosztás,
- a stratégiai prioritásokhoz igazodó tervezés,

- hatékony és takarékos gazdálkodás,
- fenntarthatósági és energiahatékonysági szempontok érvényesítése.

A költségvetés szerkezete a személyi és dologi kiadások biztonságos fedezete mellett biztosítja a szakmai programok, fejlesztések és hálózati szintű innovációk megvalósítását is.

10.2. Működési stabilitás és humánerőforrás

A személyi kiadások tervezése biztosítja: az alapfeladatok ellátásához szükséges létszámot; a stratégiai fejlesztésekhez kapcsolódó kompetenciák fenntartását; a működéshez szükséges adminisztratív és gazdasági háttér stabilitását. A gazdasági, számviteli, pénzügyi és munkaügyi terület feladata 2026-ban a működés zavartalanságának biztosítása, a jogszabályi változások követése, valamint a döntéstámogató vezetői információk folyamatos rendelkezésre állása.

10.3. Dologi kiadások és fenntartható működés

A dologi kiadások tervezése a könyvtári működés biztonságát szolgálja, különös tekintettel: az energia- és rezsiköltségek alakulására; az épületüzemeltetésre és karbantartásra; az informatikai infrastruktúra folyamatos működtetésére; az anyag- és eszközpótlásra. A tervezés során hangsúlyosan érvényesül az energiahatékonyság és az anyagtakarékosság elve. A működési kockázatok – különösen az energiaárak ingadozása és az infláció – kezelése érdekében az intézmény törekszik pénzügyi rugalmasságának megőrzésére és külső források bevonására.

10.4. Stratégiai fejlesztések pénzügyi megalapozása

A 2026. évi költségvetés – részben saját forrásból, részben pályázati támogatással – fedezetet biztosít a kiemelt fejlesztésekhez. A költségvetésből és pályázati forrásokból kisebb volumenű tagkönyvtári felújítások, eszközpótlások és restaurálási munkák valósulhatnak meg. A kerületi önkormányzatokkal való együttműködés több esetben a működési feltételeket javító beruházások előkészítésére is lehetőséget teremt.

10.5. Gyűjteményszervezési és tartalomfejlesztési források

A gyűjteményszervezési feladatok több forrásból biztosított keretekre támaszkodnak. A könyvbeszerzésre közel nettó 99 millió forint áll rendelkezésre, a folyóirat- és időszaki kiadvány-előfizetések kerete nettó 42 millió forint, az elektronikus dokumentumok és adatbázisok előfizetése döntően az EISZ nemzeti program keretében történik, 48 adatbázis szolgáltatásával. A dokumentumbeszerzési keret az egyik legfontosabb pénzügyi kérdés. A felhasználás ütemezése – a dokumentumárak emelkedése és a kínálat bősége mellett – folyamatos monitorozást igényel. A cél a gyűjtemény minőségi fenntartása, a digitális hozzáférés bővítése, valamint a budapesti lakosság információs és kulturális igényeinek korszerű kiszolgálása.

10.6. Saját bevételek és külső források

A működés fontos eleme a saját bevételek és külső támogatások tudatos kezelése. A saját bevételek legnagyobb része: a beiratkozási díjakból, a késedelmi díjakból, a kivont dokumentumok értékesítéséből, a FSZEK-emblémás termékek árusításából, valamint egyes terek alkalmasszerű bérbeadásából származik. Az inflációval korrigált beiratkozási díjak továbbra is ár/érték arányos szolgáltatási díjat jelentenek használóink számára.

Lehetőséget látunk a kintlevőségek kezelésében aktív kommunikációs eszközök alkalmazására, valamint a használt dokumentumok sávós árazású értékesítése is bevételi többletet eredményez. A Központi Könyvtárban a sétavoucher bevezetése szintén kedvező tapasztalatokat hozott, ennek népszerűsítése 2026-ban is folytatódik. A régiókban folytatódik a kivont dokumentumok értékesítése – több esetben a Központi Könyvtár átriumában –, valamint a shop-termékek forgalmazása.

A költségvetés fontos eleme a kerületi önkormányzati támogatások rendszere és a pályázati források (kerületi és országos pályázatok, projekतालapú támogatások, szakmai és közösségi programokat támogató források bevonása). Ezek a források lehetővé teszik a szakmai programok bővítését, támogatják a fenntarthatósági és digitalizálási fejlesztéseket, valamint mérséklik a működési kockázatok hatását.

A költségvetés részletes fő számain a 3. számú melléklet tartalmazza.

11. Kiemelt fejlesztések

A FSZEK 2026-ban olyan fejlesztéseket valósít meg, amelyek biztosítják a könyvtári hálózat biztonságos és kiszámítható működését, támogatják a digitális és közösségi szolgáltatások fejlődését, valamint hozzájárulnak a könyvtár mint városi közszolgáltatás hosszú távú fenntarthatóságához. A fejlesztési feladatok négy, egymással összefüggő területre szerveződnek: infrastrukturális és épületfejlesztések; energetikai korszerűsítések; digitális és technológiai fejlesztések; tér- és szolgáltatásfejlesztések, valamint működési folyamatfejlesztések.

11.1. Infrastrukturális és épületfejlesztések

A fejlesztések elsődleges célja az állagmegóvás, a biztonságos használat és a használói komfort javítása.

Központi Könyvtár – kiemelt rekonstrukciós feladatok

- *Fogadóterem restaurálása:* Az NKA támogatásával 2026-ban megvalósul a Wenckheim-palota Fogadótermének restaurálása. A munkálatok tartalmazzák a fa faragványok pótlását, a felületek helyreállítását, az aranyozott ornamentika restaurálását, valamint a csillár felújítását. A kivitelezés várhatóan 90 munkanap, lehetőség szerint a nyári zárva tartás időszakában.
- *Beléptetőrendszer korszerűsítése:* A jelenlegi forgóvillás kapurendszer elavultsága miatt szükségessé vált a rendszer részleges cseréje és átalakítása (lengőszárnyas kapuk, új forgóvillás egységek, antennák telepítése, kapcsolódó gépészeti átalakítás).
- *Átfogó rekonstrukció előkészítése:* Megkezdődik a Központi Könyvtár állag- és értékmegőrző felújításának előkészítése generáltervek készítésével. A 2027-re tervezett I. ütem főként a gépészeti rendszerek korszerűsítésére irányul.

Tagkönyvtári infrastruktúra

A hálózat több egységében szükséges:

- a tetőszerkezetek és vízvezetési rendszerek felülvizsgálata,
- nyílászárók cseréje (hővesztesség és komfortproblémák miatt),
- beázási problémák kezelése,
- kölcsönzőpultok ergonomikus átalakítása,
- belső terek festése, árnyékolók, burkolatok megújítása.

Kiemelt figyelmet igényel több könyvtár, különösen a Kelenföldi Könyvtár, az I. ker. Márai Sándor Könyvtár és a II. ker. Török utcai Könyvtár hosszú távú működési feltételeinek fenntarthatósága, amelyhez 2026-ban szakmai előkészítő anyagok készülnek.

Az akadálymentesítés területén több egységben szükséges: a bejáratok átalakítása, mozgássérült mosdók kialakítása, belső közlekedési útvonalak felülvizsgálata. Néhány könyvtárban (Dagály utca, Börzsöny utca, Király utca) lift beépítésére lenne szükség az akadálymentesítéshez, erre azonban a könyvtárnak nincs forrása.

11.2. Energetikai korszerűsítések

Az energiaárak és a klimatikus terhelés miatt kiemelt szempont a hőterhelés csökkentése és az energiahatékonyság javítása. Főbb irányok: klimatizálás előkészítése és telepítése a kritikus hőterhelésű egységekben; nyílászárók cseréje és hőszigetelési beavatkozások; épületgépészeti rendszerek felülvizsgálata; LED-világítás és intelligens vezérlési megoldások alkalmazása; megújuló energiához kapcsolódó előkészítések.

11.3. Digitális és technológiai fejlesztések

Hálózati infrastruktúra: wifi-hálózat minőségi felmérése és fejlesztési prioritási lista készítése; olvasói számítógépek cseréje és korszerűsítése; elavult operációs rendszerek kiváltása; szerverkapacitás és tárhelyfejlesztés (BEA-hoz kapcsolódva).

Használóbarát működés: a bankkártyás fizetési lehetőség bővítése a tagkönyvtárakban; POS-terminálok telepítése további egységekben; olvasói azonosítási és nyomtatási folyamatok egyszerűsítése; könyvkölcsönző automaták (lockerek) telepítésének folytatása; RFID-rendszerek bevezetése egyes egységekben.

Olvasói munkaállomások felülvizsgálata: kezdeményezés indul az olvasói számítógépes állomások biztonsági protokolljának felülvizsgálatára, hogy a Smart Hub szolgáltatások valóban használóbarát környezetben működhessenek.

11.4. Tér- és szolgáltatásfejlesztések a stratégiai projektekhez kapcsolódva

A térfejlesztések a stratégiai programok gyakorlati megvalósítását támogatják.

- **Smart Hub:** egységes térkialakítási irányelvek alkalmazása; digitális ügyintézés és személyes konzultációt támogató munkaállomások; tanuló- és konzultációs terek fejlesztése.
- **MetszésPont – közösségi műhely:** A Központi Könyvtárban kialakított tér fejlesztése a make-a-thek és SDG tematikák gyakorlati működését szolgálja. A cél rugalmas, intergenerációs és alkotó jellegű használat biztosítása, hálózati adaptációs lehetőségekkel.
- **BEA – digitális örökségkezelés:** digitalizáló munkaállomások fejlesztése, mobil digitalizációs eszközök kialakítása, felhasználói felületek továbbfejlesztésének előkészítése.

11.5. Látogatói forgalom és ügyfélmény fejlesztése (Központi Könyvtár)

A Központi Könyvtár turisztikai és olvasói forgalma az elmúlt években folyamatosan növekedett. A turisták és a könyvtárhasználók egyidejű jelenléte új működési kihívásokat teremt, különösen a beléptetés, az adminisztráció és az ügyfélszolgálat területén. Kiemelt feladat a látogatói út (customer journey) tudatos újragondolása és a forgalom kezelésének korszerűsítése.

Ügyfélfelhívó rendszer bevezetésének vizsgálata: Indokolt egy ügyfélfelhívó rendszer bevezetésének szakmai és műszaki vizsgálata, amely elkülöníti a gyorsan intézhető ügyeket; lehetővé teszi a prioritási szempontok (pl. kisgyermekes családok, turistajegyet vásárlók) kezelését; csökkenti a várakozási időt és az adminisztrációs pontok torlódását, valamint átláthatóbb és kiszámíthatóbb ügyintézkést biztosít.

Turistajegy-kiadó automata előkészítése: A turisták számára önálló jegyvásárlási lehetőséget biztosító automata telepítésének előkészítése 2026-ban konkrét megvalósíthatósági vizsgálati szakaszba lép. A cél: a bankkártyás fizetésen alapuló, önkiszolgáló jegykiadás; a beléptetőrendszerrel való integráció biztosítása; az adminisztrációs pontok tehermentesítése, és a sorban állási idő csökkentése. A fejlesztés szorosan kapcsolódik a beléptetőrendszer korszerűsítéséhez és az informatikai háttérrendszerek integrációjához.

Ajándékbolt kialakításának szakmai és gazdasági vizsgálata: A növekvő látogatószám indokoltá teszi egy önálló ajándékbolt vagy dedikált értékesítési pont kialakításának vizsgálatát. A vizsgálat kiterjed: a turistajegyek és kiadványok (különösen a Városháza Kiadó kötetei) értékesítésének elkülönítésére az olvasói adminisztrációtól; a térkialakítás lehetőségeire; a szükséges személyi feltételek biztosítására; az online pénztárgép és a kapcsolódó gazdasági rendszerek integrációjára; valamint a fenntartható működési modell kidolgozására. A cél nem pusztán értékesítési funkció létrehozása, hanem a látogatói élmény erősítése, valamint a könyvtár kulturális identitásának láthatóbb megjelenítése.

Integrált megközelítés: A forgalomszervezési fejlesztések nem önálló beruházásokként, hanem a Központi Könyvtár átfogó működésfejlesztési folyamatának részeként jelennek meg. A cél olyan beléptetési és ügyfélszolgálati rendszer kialakítása, amely biztonságos, hatékony, adatvédelmi szempontból megfelelő, és egyben méltó a Központi Könyvtár építészeti és kulturális rangjához.

11.6. Folyamatfejlesztés és működési optimalizálás

A fizikai és digitális fejlesztésekkel párhuzamosan 2026-ban kiemelt feladat a belső működési folyamatok tudatos felülvizsgálata és egyszerűsítése. Főbb irányok: ügyfélút-alapú szolgáltatástervezés; térhasználati és zsúfoltsági problémák kezelése; programok és csendes használat összehangolása; a régióközponti feladatellátás koordinációjának erősítése; a Smart Hub és maker pilotok tapasztalatainak intézményi szintű feldolgozása és beépítése. A cél olyan működési modell kialakítása, amely egyszerre rugalmas, átlátható és a hálózat egészében egységes elvek mentén működtethető.

11.7. Munkatársi kompetenciafejlesztés

A fejlesztések fenntarthatóságának alapfeltétele a munkatársak célzott szakmai támogatása és kompetenciafejlesztése. Tudástérkép készül a meglévő kompetenciák azonosítására; a képzési igényfelmérés eredményeire épülő képzési struktúra és éves terv készül; megvalósul a honlapszerkesztők ismétlő és képszerkesztési tréningje; erősödik a digitális, mesterséges intelligenciához kapcsolódó és szolgáltatásfejlesztési kompetenciák fejlesztése. A cél egy olyan szakmailag felkészült, adaptív munkatársi közösség támogatása, amely képes a technológiai és szolgáltatási innovációk tudatos, értékalapú alkalmazására.

12. Humán erőforrás, szervezeti változások, szervezetfejlesztéssel kapcsolatos intézkedések

A FSZEK humán erőforrás-gazdálkodása és szervezetfejlesztési tevékenysége 2026-ban szorosan kapcsolódik a minőségkultúra és a hálózati tanulás keretrendszeréhez (ld. 4.5. fejezet). A cél olyan kiszámítható, együttműködésre épülő szervezeti működés fenntartása és fejlesztése, amely hosszú távon biztosítja a könyvtári szolgáltatások minőségét és a stratégiai fejlesztések megvalósíthatóságát.

A humán erőforrás-menedzsment és a szervezetfejlesztés 2026-ban három összefüggő cél köré épül:

- a minőségkultúra és egységes szolgáltatási standardok megerősítése a hálózatban,
- a tudásmegosztás és belső tanulás rendszerszintű fejlesztése,
- a kompetenciaalapú HR-eszközök (továbbképzés, toborzás–megtartás, mobilitás, visszajelzés) összehangolása a stratégiai projektek igényeivel.

12.1. Szervezeti működés és igazgatási feladatok

A szervezeti működés stabilitásának megőrzése kiemelt feladat, különösen a 2025-ben lezajlott vezetői változások és szervezeti átalakulások után. Főbb fókuszok:

- egységes szolgáltatási standardok kialakítása és alkalmazása (ügyfélút, front office, Smart Hub működés),
- minőségbiztosítási eljárások rendszerszintű használata (mérések, fejlesztési ciklusok),

- dokumentumkezelés és ügyviteli folyamatok korszerűsítése,
- vezetői információs rendszer fejlesztése (mutatók, eredményességi adatok, visszacsatolás),
- adatvédelmi, információbiztonsági és kockázatkezelési protokollok megerősítése.

A három régióközpont egy helyre, a Közraktár utcai oktatóközpontba telepítése lehetőséget teremt a régióigazgatóságok és tagkönyvtári régiók közötti koordináció erősítésére, az információáramlás javítására és az igazgatási feladatok egységesebb értelmezésére.

A nagy forgalmú könyvtárakban (ld. heti 50 órás nyitvatartás, többműszakos működés, nagyszámú program) kiemelt feladat a munkaszervezés további finomítása, a helyettesítési rendszerek megerősítése és az adminisztratív terhelés kiegyensúlyozása.

12.2. Szervezeti kultúra, belső együttműködés, tudásmegosztás

A szervezeti kultúra fejlesztésének középpontjában a bizalom, az átláthatóság és a hálózati tanulás áll. Feladatok:

- rendszeres, strukturált vezetői és hálózati egyeztetések fenntartása,
- belső szakmai közösségek és munkacsoportok működtetése,
- a sikeres programok, működési megoldások és tanulságok dokumentálása és megosztása,
- belső szakmai műhelyek, módszertani workshopok és FSZEK szakmai nap megszervezése,
- a belső kommunikáció formáinak és ritmusának tudatos frissítése.

A kisebb, egy- és kétszemélyes könyvtárak számára külön figyelem irányul a tapasztalatcsere és a szakmai támogatás erősítésére (kiskönyvtári munkacsoport), valamint a hálózaton belüli együttműködések támogatására.

12.3. Kompetenciafejlesztés és a továbbképzési rendszer megújítása

Kiemelt szervezetfejlesztési feladat az egységes, tervezhető Továbbképzési Program elindítása. A megújítás fő elemei:

- kompetenciaterkép és szerepkör-alapú tanulási útvonalak kialakítása,
- kötelező alapmodulok: ügyfélút-szemlélet, inkluzív szolgáltatás, információbiztonság, alap AI-műveltség,
- projektsomagok a stratégiai területekhez,
- digitális kompetenciafejlesztő workshopok (Office 365, online együttműködés, AI-eszközök),
- kommunikációs és vizuális megjelenést támogató képzések (pl. Canva, fotózás, infografika),
- közösségi tudományhoz kapcsolódó módszertani felkészítés,
- vezetői kompetenciafejlesztés (csapatvezetés, változáskezelés, visszajelzési kultúra).

A képzések tervezése során figyelembe kell venni a helyettesítési és finanszírozási kihívásokat; ennek érdekében vizsgáljuk a képzési költségek részleges intézményi átvállalásának és a rugalmasabb helyettesítési modellek bevezetésének lehetőségét.

12.4. Toborzás, megtartás, belső mobilitás, onboarding

A 2026. január 1-jével megújult középvezetői megbízatások és az egyes könyvtárakban történt személyi változások ráirányítják a figyelmet a tudatos utánpótlástervezés szükségességére. Feladatok:

- a nehezebben betölthető munkakörök (pl. gyermekkönyvtáros, tájékoztató könyvtáros, műszaki munkakörök, munkaügyi munkakörök) célzott toborzása,
- szakmai gyakornoki program és hallgatói együttműködések erősítése,
- közösségi szolgálat tudatos bevonása,
- önkéntes program fejlesztése,
- strukturált onboarding rendszer fejlesztése (mentorálás, visszajelzés a próbaidő alatt),
- belső mobilitás ösztönzése és a kompetenciák láthatóvá tétele.

Kiemelt feladat a vezetői utánpótlás tudatosabb tervezése is, különös tekintettel a nyugdíjazások miatt várható változásokra.

12.5. Munkatársi támogatás és jól-lét

A munkatársak jólléte a szolgáltatásminőség alapfeltétele. 2026-ban feladat: a jutalmazási rendszer működtetése és tudatos alkalmazása; a cafeteria-rendszer fenntartása a hatályos keretek között; a nem pénzbeli elismerési formák erősítése (vezetői visszajelzés, szakmai elismerések), rugalmas munkaszervezési megoldások támogatása, a nagy terheléssel járó időszakok tudatos kezelése. A cél a mentálisan és szakmailag fenntartható munkakörnyezet biztosítása.

12.6. Teljesítményértékelés, visszacsatolás, minőségbiztosítás

Tárgyévben megkezdődik egy motivációs és értékelési rendszer (TÉR) alapozása, amely nemcsak a mennyiségi mutatókat, hanem a szolgáltatási attitűdöt és a támogató szemléletet is elismeri. A cél egy egységesebb, támogató visszacsatolási kultúra kialakítása. Feladatok: kompetenciaalapú értékelés finomhangolása; célok

összekapcsolása a hálózati standardokkal; minőségbiztosítási adatok beemelése a vezetői értékelésekbe; dolgozói elégedettségmérés bevezetése; pozitív használói visszajelzések tudatos gyűjtése és feldolgozása.

12.7. HR-feladatok a stratégiai projektekhez kapcsolódva

A stratégiai projektek célzott HR-támogatást igényelnek. A cél, hogy a stratégiai projektek a mindennapi működés integrált részévé váljanak, ne különálló többletfeladatként jelenjenek meg. Kiemelt feladatok: a szükséges kompetenciák azonosítása és fejlesztése; facilitátorok és digitális támogató szerepek kijelölése; feladat- és felelősségi körök tisztázása; a pilotprojektek tapasztalatainak szervezeti tanulássá alakítása; a terhelés kiegyensúlyozott kezelése.

12.8. Szabályozás és jogszabálykövetés

A jogszabálykövető, egységes működés biztosítása érdekében 2026-ban is folyamatos feladat a belső szabályzatok felülvizsgálata és aktualizálása; a belső ellenőrzési mechanizmusok működtetése; az adminisztratív folyamatok egyszerűsítése; a GDPR-megfelelés biztosítása (adatkezelési tájékoztatók felülvizsgálata, adatvédelmi oktatás, érintetti megkeresések kezelése).

13. Fenntarthatósággal kapcsolatos intézkedések

A FSZEK 2026-ban a fenntarthatóságot nem önálló programként, hanem a működés egészét átható szemléletként kezeli. A környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság szempontjai a szolgáltatások tervezésében, a működtetésben és a fejlesztésekben egyaránt megjelennek. A fenntarthatósági törekvések szorosan kapcsolódnak a 11. fejezetben bemutatott energetikai és infrastrukturális fejlesztésekhez, valamint a szervezeti működés korszerűsítéséhez.

13.1. Környezeti fenntarthatóság

A könyvtár a rendelkezésre álló források keretein belül törekszik az energia- és erőforrás-használat csökkentésére, valamint a környezeti terhelés mérséklésére. A 11. fejezetben részletezett energetikai korszerűsítések a fenntartható működés alapját képezik. Ezeket a beruházásokat a mindennapi működésben tudatos üzemeltetési gyakorlatok egészítik ki. Kiemelt intézkedések:

- a fűtés és világítás tudatos, takarékos működtetése,
- energiahatékony eszközök előnyben részesítése a beszerzések során,
- papírfelhasználás csökkentése és digitális munkafolyamatok erősítése,
- elektronikus kölcsönzési bizonylatok alkalmazásának bővítése,
- szelektív hulladékgyűjtés fenntartása valamennyi egységben,
- papírfelhasználás csökkentése, a digitális dokumentumok arányának növelése.

Az állományasztatás során a könyvtár törekszik a dokumentumok könyvtári rendszeren belüli újrahasznosítására (pl. fölőspéldány-szolgáltatás), valamint több egységben működnek „Fogadj örökbe egy könyvet!” és „Zöld polc” kezdeményezések. Több tagkönyvtárban kültéri olvasóterek és kertkapcsolatos megoldások (pl. Karinthy Frigyes Könyvtár, Nagytétényi Könyvtár) segítik a természetközeli, alacsonyabb erőforrás-igényű térhasználatot.

13.2. Fenntarthatóság a szolgáltatásokban és programozásban

A fenntarthatóság 2026-ban a könyvtári programkínálat rendszeres és tudatos eleme. Ennek központi kerete az MetszésPont és a make-a-theek projekt, amelyek a fenntarthatósági témákat gyakorlati, cselekvő módon jelenítik meg. Ide tartoznak különösen: Repair Café programok és újrahasználatra épülő foglalkozások; a fenntartható divathoz és körforgásos gondolkodáshoz kapcsolódó alkotóműhelyek; a gyermek- és családi klímadataossági programok; jeles napokhoz (Föld napja, Víz világnapja) kapcsolódó tematikus események; újrahasznosított alapanyagokra épülő kézműves foglalkozások; közösségi kertekhez, növényültetéshez, természetismereti programokhoz kapcsolódó kezdeményezések.

A digitális szolgáltatások fejlesztése – e-könyv szolgáltatás népszerűsítése, digitális tartalmak használatának ösztönzése, automatizált szolgáltatások (pl. lockerek) – szintén hozzájárul az erőforrás-igény csökkentéséhez és a hozzáférés bővítéséhez. A cél, hogy a fenntarthatóság ne elvont fogalomként, hanem megélhető tapasztalatként jelenjen meg a könyvtárhasználók számára.

13.3. Társadalmi fenntarthatóság és esélyegyenlőség

A társadalmi fenntarthatóság a FSZEK működésének alapelve. A könyvtár kiemelten törekszik arra, hogy szolgáltatásai minden budapesti számára elérhetőek legyenek. Kiemelt területek: digitális esélyegyenlőség támogatása; olvasói gépek, internet- és wifi-hozzáférés biztosítása valamennyi egységben; házhoz szállítás; intergenerációs klubok és közösségi programok (könyvklubok, kártyaklubok, horgolóköri, biblioterápia) érzékenyítő és inkluzív programok; biztonságos, menedékként is működő közösségi terek biztosítása.

A rendszeres olvasás támogatása a társadalmi fenntarthatóság egyik alapja: erősíti az egyéni rezilienciát, a kulturális kontinuitást és a közösségi párbeszéd képességét. A könyvtár ebben az értelemben nemcsak szolgáltató, hanem hosszú távú kulturális stabilizáló tényező is.

A könyvtárhasználat – különösen a dokumentumkölcsonzés – önmagában is a fenntartható fogyasztás és a többszöri felhasználás gyakorlatát erősíti. Ezt a szemléletet a Központi Könyvtár és a tagkönyvtárak tudatos kommunikációval is támogatják.

13.4. Fenntartható szervezeti működés

A fenntarthatóság szervezeti szinten is megjelenik: tudatos erőforrás-gazdálkodás, digitális és papíralapú munkafolyamatok optimalizálása, költséghatékony működés, hosszú távon fenntartható működési modellek kialakítása, munkatársi kompetenciafejlesztés és tudásmegosztás, minőségkultúra és folyamatos visszamérés. Cél, hogy a fenntarthatóság szempontjai a mindennapi működés természetes részévé váljanak, és stabil alapot adjanak a következő stratégiai ciklus számára.

14. Kapcsolódás fővárosi stratégiákhoz, programokhoz

A FSZEK 2026. évi munkaterve szorosan illeszkedik Budapest Főváros hosszú távú fejlesztési irányaihoz, várospolitikai stratégiáihoz és tematikus programjaihoz. A könyvtár városi közszolgáltatásként működik, ezért fejlesztései és szolgáltatásai tudatosan kapcsolódnak a főváros társadalmi, digitális, kulturális és fenntarthatósági célkitűzéseiseihez, különösen az „Esélyteremtő – Zöld – Nyitott Budapest” stratégiai irányhoz.

14.1. Kapcsolódás a társadalmi és közösségi célokhoz

A munkaterv összhangban áll a főváros társadalmi kohéziót, esélyegyenlőséget és közösségépítést támogató törekvéseivel. A FSZEK a kerületekben működő, könnyen elérhető közösségi infrastruktúráként támogatja a digitális felzárkózást és az információhoz való hozzáférést; hozzájárul a közösségi jólléthez és a városi kapcsolódások erősítéséhez; alacsony küszöbű, sok esetben regisztrációmentes szolgáltatásokkal reagál a budapestiek mindennapi élethelyzeteire.

A Smart Hub hálózati működési modell, a Netrevalók program, az igény szerinti digitális segítségnyújtás és a közösségi szolgáltatók diákok bevonása közvetlenül kapcsolódik a főváros inkluzív várospolitikai céljaihoz.

A könyvtárak bekapcsolódnak a közösségi részvételt erősítő városi kezdeményezésekbe (pl. Budapesti Demokrácia Fesztivál, közösségi költségvetési folyamatok), valamint aktív szerepet vállalnak kerületi programokban (városnapok, közösségi események).

Az ifjúsági programok, iskolai együttműködések, robotikai és mentálhigiénés foglalkozások a fiatalok készségfejlesztését és pályaeorientációját támogatják.

Az idősebb korosztály számára szervezett biblioterápiás csoportok, klubfoglalkozások, valamint a Könyvet Házhoz szolgáltatás működtetése közvetlenül kapcsolódik a fővárosi idősügyi célkitűzésekhez.

A könyvtár biztonságos, befogadó és elfogadó térként működik, hozzájárulva a magány csökkentéséhez és a közösségi stabilitás erősítéséhez.

14.2. Fizikai és tartalmi akadálymentesítés, inklúzió

Az inkluzív könyvtári működés alapelv. A fizikai akadálymentesítés több egységben teljeskörűen biztosított (akadálymentes bejáratok, mosdók, liftek, baba-mama szobák), de további fejlesztési igények is megfogalmazódtak (pl. emeleti állomány akadálymentes elérése egyes egységekben - lift).

A fizikai hozzáférést kiegészíti a Könyvet Házhoz szolgáltatás valamennyi kerületben; az öregbetűs dokumentumok és e-könyvek népszerűsítése; KÉK nyelven írott könyvek beszerzése; az egyszerű, közérthető nyelvhasználat a tájékoztatásban; és a digitális akadálymentesítési törekvések. A könyvtárak aktívan fogadnak hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű és migrációs háttérrel rendelkező csoportokat, és kihelyezett foglalkozásokkal is támogatják a közösségi integrációt.

14.3. Kapcsolódás a fenntarthatósági és klímastratégiákhoz

A FSZEK tevékenységei illeszkednek Budapest fenntarthatósági és klímapolitikai céljaihoz. A könyvtár az SDG Lab és a make-a-thek programjain keresztül támogatja a fenntarthatósági szemléletformálást, Repair Café és körforgásos programokkal ösztönzi a tudatos fogyasztást, és „zöld könyvtári” gyakorlatokat alkalmaz működésében. A fenntarthatóság a programkínálatban, a tematikus állománykiemelésekben és a gyermekprogramokban is rendszeresen megjelenik.

14.4. Kapcsolódás az okosváros stratégiához

A könyvtár digitális szolgáltatásai illeszkednek a főváros digitális átállást és okosvárosi megoldásokat támogató stratégiáihoz. A FSZEK támogatja a digitális közszolgáltatások használatát; fejleszti a digitális kompetenciákat; erősíti az információbiztonságot és a tudatos digitális jelenléteket; népszerűsíti az online katalógus, előjegyzés, hosszabbítás, távfizetés és adatbázis-használat lehetőségeit.

A Budapest Digitális Archívum (BEA) fejlesztése, a „Kölcsönkérjük emlékeit!” projekt bővítése és a digitális képtárak strukturált archiválási módszertanának kidolgozása közvetlenül hozzájárul a városi adatvagyon gyarapításához és a helyi identitás erősítéséhez.

14.5. Kapcsolódás a fővárosi mesterséges intelligencia stratégiához

A Fővárosi Közgyűlés 965/2025. (X. 29.) és 968/2025. (X. 29.) számú határozatai alapján megkezdődött a fővárosi mesterséges intelligencia stratégia előkészítése. A FSZEK aktív intézményi partnerként vesz részt a felmérésekben és egyeztetési folyamatokban. A stratégiaalkotási folyamat jelenleg helyzetfelmérési szakaszban van; egységes szabályozás és központi iránymutatás még nem áll rendelkezésre. A FSZEK saját működésében AI-műveltségi programokat indít használók számára; belső kompetenciafejlesztést valósít meg; előkészíti saját MI-stratégiájának szakmai alapjait; hangsúlyt helyez az etikus használatra, adatvédelemre és közszolgálati alkalmazhatóságra. A könyvtár felkészülten kíván kapcsolódni a fővárosi stratégia véglegesítését követő intézkedésekhez.

14.6. Kapcsolódás kulturális és közművelődési stratégiákhoz

A könyvtár programjai és szolgáltatásai illeszkednek Budapest kulturális és közművelődési céljaihoz: széles körű kulturális részvétel biztosítása; helytörténeti és városi identitást erősítő programok; író–olvasó találkozók, zenei programok, előadássorozatok; civil és intézményi partnerségek fejlesztése. A könyvtár alapszolgáltatásai, a könyvtárak programjai, valamint a tinédzserektől az idősekig szervezett közösségi alkalmak mind illeszkednek a városvezetés „élhetőbb, zöldebb, egészségesebb Budapestért” törekvéseihez.

14.7. Kapcsolódás a Fővárosi Idősügyi Stratégiához

A könyvtár a budapesti idősek számára nem csupán kulturális szolgáltató, hanem digitális támogató, közösségi tér és mentális jóllétet erősítő intézmény.

- **Kedvezményrendszer és hozzáférés.** Fenntartjuk a nyugdíjasokat megillető beiratkozási és tagdíjkedvezményeket, valamint továbbra is együttműködik több kerületi önkormányzattal a 62–70 év közötti lakosok kedvezményes vagy ingyenes tagságának biztosítása érdekében. A kedvezményrendszer stabil működtetése az Idősügyi Stratégia esélyteremtő céljaihoz való közvetlen hozzájárulást jelenti.
- **Könyvet Házhoz szolgáltatás.** A szolgáltatás kiemelt eszköze az otthonukhoz kötött, mozgásukban korlátozott idősek elérésének. A szolgáltatás 2025-ben 28 tagkönyvtárban működött, és több száz budapesti idős számára biztosított rendszeres dokumentumellátást, s nemcsak kulturális, hanem szociális jelentőséggel is bír: csökkenti az elszigeteltséget, fenntartja az olvasás és a közösséghez tartozás élményét.
- **Digitális felzárkóztatás – Nettevalók és egyéni segítségnyújtás.** A Magyar Telekommal közösen működtetett Nettevalók program az Idősügyi Stratégia digitális felzárkóztatási céljainak egyik legfontosabb intézményi eszköze. A 25 kijelölt könyvtárban működő program keretében középiskolás diákok segítik az időseket az online ügyintézésben, internetbiztonságban, e-könyv-használatban és mindennapi digitális alkalmazások használatában. A könyvtárak emellett napi szinten nyújtanak segítséget e-kormányzati ügyintézésben (Ügyfélkapu+, DÁP, időpontfoglalás, egészségügyi ügyintézés, pályázatok), amely az idősek városi közszolgáltatásokhoz való hozzáférését támogatja.
- **Közösségi és mentális jóllétet támogató programok.** A könyvtári programok jelentős része az idősebb korosztály aktív részvételével valósul meg. Ide tartoznak különösen: könyvklubok, irodalmi estek; biblioterápiás foglalkozások (jelenléti és online formában); társasjáték- és kártyaclubok; helytörténeti programok; egészségmegőrző és életmód-támogató események; a generációkat összekapcsoló családi programok.
- **Együttműködés idősügyi partnerekkel.** A FSZEK több budapesti idősek otthonával és civil szervezetével tart fenn rendszeres szakmai kapcsolatot, közös programokat, könyvklubokat, foglalkozásokat szervezve. Ez a hálózati működés a könyvtár közösségi infrastruktúra-szerepét erősíti, és közvetlenül kapcsolódik a fővárosi idősügyi célkitűzésekhez.

15. Marketing, kommunikáció, eredményességi elemzés

A FSZEK tudatosan úgy kommunikál, hogy szolgáltatásai és programjai érthetők, elérhetők és könnyen használhatók legyenek a különböző célcsoportok számára. A kommunikáció célja annak erősítése, hogy a könyvtár megbízható, mindennap használható városi közszolgáltatásként legyen jelen Budapest egész területén.

A kommunikáció hálózati logikában szerveződik, és következetesen kapcsolódik a három stratégiai pillérhez, mérhető módon hozzájárulva az elérés és a részvétel növeléséhez. Alapelvek:

- közérthetőség és hitelesség,
- egységes vizuális és tartalmi megjelenés a teljes hálózatban,
- célcsoportokra szabott, értékalapú üzenetek,
- digitális fókusz és platformtudatos működés,
- mérhetőség és visszacsatolás.

15.1. Intézményi kommunikáció és márkaépítés

Folytatódik az új arculat hálózati szintű bevezetése és következetes alkalmazása. A cél az egységes megjelenés biztosítása az arculati kézikönyv alapján, úgy, hogy közben megmaradjanak a tagkönyvtárak helyi sajátosságai és közösségi kapcsolódásai. Feladatok:

- egységes sablonkészlet alkalmazása (plakátok, közösségi média, eseményborítók, hírlevél-blokkok),
- a kiemelt fejlesztések közös narratívába rendezése,
- helyi és kerületi médiakapcsolatok erősítése (kerületi újságok, televíziók, online felületek),
- országos és városi eseményekhez való tudatos kapcsolódás (pl. Országos Könyvtári Napok, Demokrácia Fesztivál, közösségi költségvetés).

A kommunikáció egyre hangsúlyosabban jeleníti meg a könyvtár közösségi, tanulási és támogató szerepét: nem pusztán kölcsönzőhely, hanem aktív közösségi tér.

15.2. Digitális kommunikáció és csatornák

A kommunikáció elsődleges csatornái: fszek.hu portál; intézményi és tematikus hírlevelek; közösségi média (Facebook, Instagram, LinkedIn); tematikus platformok (pl. moly.hu). Feladatok:

- a honlap arculati és szerkezeti megújítása, szolgáltatásoldalak egyszerűsítése,
- rövid, közérthető, praktikus tartalmak („hogyan segítünk?”, „hogyan lehet részt venni?”),
- rövid magyarázó videók és vizuális tartalmak készítése, különösen Smart Hub és MetszésPont témákban,
- digitális jelenlét tudatosabb tervezése és időzítése,
- visszajelzések és elérések rendszeres nyomon követése.

Támogatjuk a kisebb könyvtárakat a közösségimédia-jelenlét fejlesztésében (mentorálás, workshopok, Canva-használat, páros együttműködések). Vizsgáljuk annak lehetőségét is, hogy a moly.hu felületen a FSZEK állománya közvetlenül kereshető legyen.

15.3. A stratégiai pillérek célzott kommunikációja

- **Smart Hub.** A hangsúly a mindennapi digitális élethelyzetekben nyújtott segítségen van: online ügyintézés, digitális biztonság, intergenerációs tanulás. A kommunikáció praktikus, hely- és időpont-orientált.
- **MetszésPont (make-a-thek keretben).** Az alkotás és tanulás vizuális dokumentálása: workshopok, Repair Café, fenntarthatósági programok. A fenntarthatóság hétköznapi nyelven jelenik meg.
- **BEA és citizen science.** A kommunikáció történetmesélésre épül: mit gyűjtünk, hogyan lehet csatlakozni, mi lesz az eredmény. A „Kölcsönkérjük emlékeit” program jó gyakorlatként szolgál.

15.4. Partnerségi kommunikáció

Cél az együttműködések láthatóvá és érthetővé tétele. Feladatok: közös programok egységes kommunikációja; partnerlogók és szerepek átlátható feltüntetése; közös eredmények tényalapú bemutatása; aktív részvétel a Budapest Család kommunikációs egyeztetéseiben.

15.5. Belső kommunikáció és hálózati támogatás

A 2026-os év kiemelt célja a belső információáramlás kiszámíthatóbbá és strukturáltabbá tétele. Feladatok:

- rendszeres, strukturált belső tájékoztatás a stratégiai fejlesztésekről,
- „kommunikációs csomagok” biztosítása a tagkönyvtárak számára,
- jó gyakorlatok és tapasztalatok megosztására szolgáló fórumok kialakítása,
- felelősségi körök és kommunikációs csatornák pontosítása az üzemeltetési feladatoknál.

15.6. Eredményesség mérése és visszacsatolás

A kommunikáció eredményességét a szakmai mutatórendszerhez kapcsolva mérjük. A cél annak megértése, hogy mely eszközök támogatják leginkább a könyvtárhasználat és a közösségi jelenlét erősítését. Mérési fókuszok: webes és közösségimédia-elérés; hírlevél-feliratkozások; programrészvételi adatok; kvalitatív visszajelzések; kommunikációs eszközök hatásának elemzése.

15.7. Központi Könyvtár – turisztikai és kulturális marketing

A Központi Könyvtár kommunikációjában 2026-ban hangsúlyos a turisztikai és kulturális jelenlét erősítése. A vezetett könyvtári látogatások marketing szempontból kulcsfontosságúak, mivel sok esetben első benyomást jelentenek a könyvtárról. Feladatok: önvezető kiállítási füzet véglegesítése és többnyelvű elérhetővé tétele; Városfoglaló (Barangoló) alkalmazás FSZEK-es verziójának elkészítése; állandó kiállítások kétnyelvű megjelenítése; Kult-Turist csoportok fogadása (kb. 10 alkalom, ~240 fő); „Könyvtár a palotában” program havi rendszerességgel (terv: 10 alkalom, ~200 fő), angol változat bevezetése; Palota+ programok részbeni angol nyelvű elérhetővé tétele; szállodai együttműködések vizsgálata a turisták elérése érdekében.

Budapest, 2026. február 13.

Kovácsné Koreny Ágnes
főigazgató

1.sz. melléklet: Szakmai mutatók – az 51/2014. (XII.10.) EMMI rendelet szerint

Mutató	Eredmény 2025	Megjegyzés	Célérték 2026
I. Szolgáltatási feladatok			
1. Heti nyitvatartási órák száma	Heti 24-56 óra		Heti 24-56 óra
2. A tárgyévben a könyvtárat aktívan használók száma	367.930 fő		365.000 fő
3. A könyvtári honlap-látogatások száma	1.113.886		1.300.000
4. A könyvtár honlapja hány nyelven érhető el	2	HU & EN nyelvű	2
5. A könyvtári honlap tartalomfrissítéseinek gyakorisága (alkalom/hónap átlagosan)	Minden munkanap		Minden munkanap
6. A könyvtári honlap tartalomfrissítésének száma összesen	1.298		1.300
7. A könyvtár által az Országos Dokumentumellátási Rendszerben szolgáltatott dokumentumok száma	1.805		1.900
8. A könyvtárban használható adatbázisok száma	33		48
9. A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatások száma, a szolgáltatásokat igénybe vevő használók száma	10 / 2,7 millió	<ul style="list-style-type: none"> - Instagram oldalak; - Facebook oldalak - Youtube csatonák - Egyéb közösségi oldalak - Blogok - Podcastok - BEA/DSpace - Budafoki Topotéka - Fszek Online - Józsefvárosi Topotéka 	10 szolgáltatás 3 millió
10. A könyvtári OPAC használatának gyakorisága (használat/év) (kattintás az OPAC-ra)	1.312.699		1.300.000
11. Tárgyévben a könyvtár által nyílt hozzáférésű publikációként elérhetővé tett dokumentumok száma	5.910	160 szöveg, 5.750 kép	6.000
12. A kölcsönzött dokumentumok száma dokumentumtípusonként			
kézirat	3	A Corvina rendszerben rögzített dokumentumtípusok szerinti bontásban. Összesen: 3.423.031	5
könyv	3.249.631		3.300.000
kotta	9.631		10.000
elektronikus dokumentum (CD-ROM)	2.588		1.500
video, vizuális	69.528		70.000
térkép	1.562		1.500
hangfelvétel	9.546		8.000
sorozat, periodika	72.398		72.500
e-könyv	8.144		8.500
13. Irodalomkutatások, témafigyelések száma	6	ZGY: 0 BGY: 0 SZGY: 0 Olvasószolgálat: 6	10
14. A megyei könyvtár által nyújtott, dokumentált szakmai (megyei, országos szintű) tanácsadások	Nem releváns		

Mutató	Eredmény 2025	Megjegyzés	Célérték 2026
15. Fogyatékossgal élők könyvtárhasználatát segítő IKT eszközök száma, a fogyatékossgal élők számára akadálymentes szolgáltatások száma	7 szolgáltatás	1. Könyvet Házhoz 2. öregbetűs könyvek 3. Braille-kották 4. Vakok és gyengénlátók számára fenntartott szgép 5. Hangoskönyv-kölcsönzés 6. Kísérőszolgálat 7. Lejátszó berendezések 8. KÉK dokumentumok	8 szolgáltatás
16. A könyvtár által szervezett			
16.1. olvasási kompetencia-fejlesztést, szövegértés fejlesztését támogató nem formális képzések száma és a képzéseken résztvevők száma	1.783 db / 32.505 fő		1.700 / 32.000
16.2. digitális kompetencia-fejlesztési, információkeresési ismereteket nyújtó nem formális képzések száma és azokon résztvevők száma	373 db / 1.584 fő		400 / 2.000
16.3. akkreditált képzések, továbbképzések száma és azokon résztvevők száma	0		0
16.4. könyvtárhasználati foglalkozások száma és azokon résztvevők száma	1.461 db / 28.127 fő		1.500 / 30.000
16.5. hátrányos helyzetűeket, romákat célzó, a társadalmi együttélést erősítő, diszkrimináció-ellenes, szemléletformáló, toleranciára nevelő és multikulturális programok és a programok résztvevőinek száma	56 program / 4.821 fő	KK: 13/2956 R1: 18/675 R2: 8/677 R3: 17/513	60 / 5.000
16.6. nemzetiségi közösségi identitást erősítő programok száma és azokon résztvevők száma	29 program / 1.026 fő	KK: 5/242 R1:14/459 R2: 2/56 R3: 8/269	30 / 1.000
16.7. fogyatékossgal élők könyvtárhasználatát segítő képzések, programok száma és azokon résztvevők száma	23 program / 499 fő	KK: 3/51 R1: 6/250 R2: 10/126 R3: 4/72	25 / 500
16.8. iskolai tehetség gondozást segítő, továbbá a gyermek- és ifjúsági korosztály számára szervezett fejlesztő programok, foglalkozások és az azokon résztvevők száma	1.057 db / 31.890		1.100 / 32.000
16.9. a nyugdíjas korosztály számára szervezett programok, képzések és azokon résztvevők száma	376 db / 11.324 fő		400 / 12.000
17. A könyvtár oktatást, képzést, könyvtári tevékenységeket támogató kiadványainak száma	2 db		2
18. Saját könyvtári hírlevél megjelenésének száma	8 hírlevél, 304 megjelenés	KK: 3 / 40 Informatika: 1 / 7 R1: 1 / 165 R2: 2 / 79 R3: 1 / 13	9 / 350

Mutató	Eredmény 2025	Megjegyzés	Célérték 2026
19. A könyvtár megjelenésének száma a médiában	340	Médiamegjelenés: 326 Sajtóközlemény: 14 db	350
20. A használói elégedettségmérések száma, a válaszadó használók száma/alkalom (átlag)	36 elégedettségmérés / átlag 58 válaszadó (2.089 fő összesen)	KK: 1811/5 R1: 140/25 R2: 21/4 R3: 117/2	40 / 2.400
21. A megyei könyvtár koordinációjával minősítésre készülő települési könyvtárak szám			
22. Az iskolai közösségi szolgálatot a könyvtárban teljesítők száma és a szolgálat fogadására a köznevelési intézményekkel kötött megállapodások száma	571 fő megállapodások száma: 243 db		600 / 250
23. A könyvtárban foglalkoztatott önkéntesek száma	15		30
24. A könyvtárral írásos együttműködést kötő civil, határon túli, vállalkozói stb. partnerek száma/év	13		15
25. A könyvtár szakemberellátottsága (könyvtárosok száma/Budapest lakosságának száma)	0,017 %	289 szakember / 1.685.209 fő	0,017
26. A könyvtár olvasói hozzáférést biztosító számítógéppel való ellátottsága (számítógépek száma/Budapest lakosságának száma)	0,015 %	260 olvasói gép / 1.685.209 fő	0,015
27. A könyvtár által biztosított nemzetiségi dokumentumok száma	63.800	A nemzetiségi keret terhére 2025 áprilisában megrendelt könyveket nem szállította ki az OIK 2025. december 31-ig.	64.200
28. A könyvtár által a kerületi önkormányzat(ok)tal kötött megállapodások számának aránya (kerületek száma/megállapodást kötött kerületek száma)		Valamennyi fővárosi kerülettel.	
II. Gyűjteményfejlesztés			
1. A könyvtári állomány éves gyarapodása dokumentumtípusonként			
könyv	62.565	Célérték összesen: 73.630 Eredmény összesen: 66.673	62.000
időszaki kiadvány	709		650
AV dokumentumok	1.420		1.300
kották	574		400
térképek	37		35
aprónyomtatványok, plakátok, prospektusok (BGY)	1.103		1.000
digitális dokumentumok	265		250
2. Gyűjteményből tárgyévben aszttott dokumentumok száma dokumentumtípusonként			
könyv	70.241	Célérték összesen: 67.100 Eredmény összesen: 77.966	72.000
időszaki kiadvány	572		450
AV dokumentumok	6.602		4.000
kották	198		150
térképek	201		150
egyéb digitális dokumentum	152		150

Mutató	Eredmény 2025	Megjegyzés	Célérték 2026
3. Kötelezpéldányként kapott és nyilvántartásba vett dokumentumok száma	11.370		11.000
4. Gyermekkönyvtárba/részlegbe bekerült dokumentumok száma	19.726		15.000
5. Helytörténeti gyűjteménybe bekerült dokumentumok száma	1.364		2.000
6. Nemzetiségi gyűjteménybe bekerült dokumentumok száma	0		500
7. Zenei gyűjteménybe bekerült dokumentumok száma	1226		1.000
8. Az állományellenőrzés keretében ellenőrizendő dokumentumok száma és %-os aránya az ellenőrizendő állományhoz képest	Nyomtatott dokumentum: 519.539 db AV dokumentum: 44.215 db	Célérték:529.869 db Eredmény: 563.754 db	286.844 db 100%
9. A könyvtár által a tárgyévben beszerzett egy lakosra jutó könyvtári dokumentumok száma (dokumentumok száma/Budapest lakossága)	0,04 dokumentum		0,04 dokumentum
III. Gyűjteményfeltárás			
1. Épített elektronikus katalógusokban / adatbázisokban rögzített bibliográfiai rekordok száma	22.148 rekord		22.000
2. Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	14.000 tétel		15.000
3. Magyar szakfolyóiratok analitikus szakbibliográfiai tartalomjegyzékeit feltáró adatbázisba küldött cikkek száma	232 cikk		200
4. Országos gyűjtőkörű cikkadatbázisba betöltött rekordok száma	0		5.000
5. Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	0,5 óra/dokumentum		0,5 óra/dokumentum
6. Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama napokban kifejezve	3 nap – 16 nap között	A körzeti szállítás rendszere miatt tagkönyvtáranként változó.	3 nap – 16 nap között
7. A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága	100%		100%
IV. Tudományos kutatás			
1. Kutatómunka éves időalapja (munkaóra/év)			nem releváns
2. Tudományos kutatások száma			nem releváns
3. A könyvtár összes publikációjának száma és ebből a könyvtár szakemberei által készített, nyomtatott vagy elektronikus formában megjelent publikációk száma	5		5
4. Idegen nyelvű publikációk száma	0		1
5. Nemzetiségi nyelvű kiadványok, publikációk száma			nem releváns
6. A könyvtár által kiadott kiadványok száma	2		7
7. A könyvtár szakemberei ált. tartott előadások száma	42		50

Mutató	Eredmény 2025	Megjegyzés	Célérték 2026
8. A könyvtár szakemberei által elvégzett szakértői tevékenységek száma	46		50
9. A könyvtár által szervezett konferenciák száma és az azokon résztvevők száma	5 db / 517 fő		3 / 500
10. A könyvtár szakembereinek konferencián való részvételének száma	115 fő / 47 konferencia		100 / 45
11. Képzésben, továbbképzésen részt vett dolgozók száma	49 képzés / 424 fő		50/550
V. Rendezvény, kiállítás			
1. A könyvtárban a tárgyévben szervezett helyi, megyei és országos szintű közösségi programok, rendezvények száma összesen és az azokon résztvevők száma	5.896 db / 179.919 fő		5.700 / 180.000
2. Tárgyévben szervezett konferenciák száma és az azokon résztvevők száma	5 db / 517 fő		3 / 500
3. A könyvtárban szervezett időszak kiállítások száma és látogatóinak száma	402 db / 78.598 fő		400 / 78.000
4. A családok számára meghirdetett rend. és résztvevők száma	5.896 db / 179.919 fő		5.700 / 180.000
6. Egyéb rendezvényeken résztvevők száma			
VI. Állományvédelem			
1. Fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás vagy egyéb állományvédelmi intézkedésben részesülő. dokumentumok száma	3091		3.500
2. Muzeális dokumentumok száma	800 104		800.100
3. Restaurált muzeális dokumentumok száma	7		5
4. Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	6.528	(BGY: 5.910 ZGY: 406 Kközi: 74 R3: 138)	7.000
5. Biztonsági jellel 2025-ben ellátandó dokumentumok száma	RFID: 17.713 db mechanikus védelem: 46.714db	Célérték: 53 000 Eredmény: 64.427	62.000
6. A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	5		5

2.sz. melléklet: Az országos szakkönyvtári feladatokat ellátó Szociológiai Gyűjtemény munkaterve

Kapcsolódás az intézményi Munkatervhez: a Smart Hub működési szemlélet alkalmazása a Szociológiai Gyűjtemény tevékenységére

A Smart Hub működési modell a dolgok egyenlőségéről szól. Nem egyszerűen azt hivatott biztosítani, hogy mindenki számára hozzáférhetővé tegyen információkat, hanem hogy mindazt hozzáférhetővé tegye, ami hozzáférhető. Nem az elérés egyenlőségéről, hanem az elérhetőség egyenlőségéről szól. Vagyis a Smart Hub lényegében és gyakorlatilag a két pont közötti távolság, azaz a kattintások és lépések minimalizálásáról, vele az eltévedés és kerülőutak lehetőségének nullára csökkentéséről, egyben az elérhető „dolgok” maximalizálásáról szól. Egyazon helyen és a lehető legkevesebb kattintással tegye elérhetővé mindazt, ami hozzáférhető.

A Szociológia Gyűjteményre vonatkoztatva ez a modell a Gyűjteményben megtalálható szociológiai információk teljes körének hálózatba szervezését, linkesítését jelenti. A honlap, a FSZEK Online, az országos bibliográfia, a BEA, a blog és a fizikai gyűjteményi tér olyan összekapcsolását, ahol minden egyes információ referenciapont is egyben: irányítja a keresőt a hálózat egy szintén releváns pontjára –de anélkül, hogy a továbblépés kötelező vagy elkerülhetetlen lenne. A Smart Hub modellje egyenlő a FSZEK és a részeként működő Szociológiai Gyűjtemény platformizálásával – ami legelső sorban egy, apró részletekig átgondolt és megtervezett, de mégis reziliens, könnyen alkalmazkodó rendszer felépítésének feladatát vonja magával.

Jogszámban rögzített szakfeladathoz kapcsolódó tárgyevi feladatok (30/2014 EMMI rendelet alapján)

Az országos szakkönyvtárak jogszámban előírt feladatai közül 2026-ban különösen két területre koncentrálnak. Az egyik az országos szociológiai szakbibliográfia felülvizsgálata a smart szemlélet nevében; illetve bővítésének lehetőségei mind tartalmi (analitikus feltárás hatóköre) - mind formai (tartalomjegyzékek szisztematikus feltűntetése) szempontból. A másik központi feladat ebben az évben az elektronikus szociológiai szakkönyvtár gyarapításához hozzájárulva az e-folyóiratok gyűjteménybe illesztésének revíziója, publikációk leírásának teljes körűvé tétele.

Tárgyevi kiemelt szakmai feladatok

A Budapesti Iskola Olvasóterem működtetésének kialakítása

A FSZEK 2025-ben egy több mint tízezer kötetre rúgó hagyatékot vett át: Márkus György és Mária, valamint Heller Ágnes – a Budapesti Iskola tagjainak – könyvhagyatékát. Az előző évben megkezdődött a hagyaték formai és tartalmi feltárása, 2026-ban pedig már szeretnénk egy részét elérhetővé is tenni az érdeklődők számára. Az év feladata tehát a szolgáltatás kialakítása, illetve a Budapesti Iskola Olvasóterem megnyitása és népszerűsítése.

A Library of Congress (LoC) tárgyszórendszer bevezetése – szociológiai tezaurusz építése

2025-ben a FSZEK előfizette a Library of Congress, vagyis az Amerikai Kongresszusi Könyvtár által használt tárgyszójegyzéket. Az új tárgyszórendszer integrálása a katalógusba 2026-ban érinti mind az Informatikai osztály, mind a Gyűjteménymenedzsment Feldolgozó csoportjának munkáját – a Szociológiai Gyűjtemény feladata pedig az eddig a feltárásban használt szociológiai szabad tárgyszavak összefésülése a kapott szókészlettel, és ezáltal egy magyar nyelvű szociológiai szaktezaurusz összeállítása.

A szociológiai információk áramlásának Smart Hub szemlélettel történő felülvizsgálata

A Smart Hub szemlélet megvalósítása érdekében 2026 folyamán az intézményi honlap Szociológiai Gyűjtemény által kezelt oldalát újrastrukturáljuk, és kidolgozzuk azokat a lehetséges kapcsolódási pontokat a hálózat többi eleme felé, amik segítségével a fentebb ismertetett integrált szemlélet (könyv- és bibliográfiai adatbázis + honlap + digitális anyagok) megvalósulhat.

Szakmai, tudományos tevékenység: a Szociális Szakma Digitális Arcképcsarnoka weblap aktualizálása

2025-ben érkezett a megkeresés a Szociális Szakmai Szövetség részéről, hogy a FSZEK-kel partnerségben készült Szociális Szakma Arcképcsarnokát szeretnék megújítani, valamint Digitális Archivummá bővíteni. 2026-ban megtervezzük az új, aktualizált weblap szerkezetét és felületét, valamint a szakmai partner igényeit közvetítjük az Informatikai osztály felé. Az elkészült weblapra a tartalmak a 3SZ civil szervezettől érkeznek, a Szociológiai Gyűjtemény ezek feltöltésében, rendszerezésében, megjelenítési kontrolljában vesz részt.

Közönségprogramok, ismeretterjesztés, rendezvények

A közönségprogramok terén 2026-ban is folytatjuk a szociálpolitikai fókuszú Ferge szabadegyetemet – összességében már az V. évadot indítjuk újtárra, ami indokoltá teszi az eddigi tapasztalatok összesítését és a sorozat átgondolását,

hogy továbbra is releváns maradjon. A tudományos ismeretterjesztés terén folytatjuk a SzocioBlog tartalmakkal való heti ellátását: magyar és külföldi könyvek ajánlói írásos és videós formában, valamint szociológiai témájú konferenciabeszámolókat rendszeres publikálása a célunk.

A rendezvényekkel kapcsolatban a Szociológiai Gyűjtemény 2026-ban új terület felé nyit: szociológiai szakkönyvek bemutatóinak, szakfolyóiratok lapszám-bemutatóinak illetve ezekkel összekötött beszélgetéseknek, workshopoknak szeretnénk teret biztosítani.

Együttműködések, partnerség, nemzetközi kapcsolatok

A Ferge Szabadegyetem tematikájának kidolgozásában, valamint a közönségszervezésben 2026. májusától egy új partner lesz a segítségünkre: a Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület mellett a Szociális Szakmai Szövetség nevű civil szervezet is közreműködik, akikkel hónapról hónapra munkacsoport-szerű működést tudunk megvalósítani. Velük tervezzük az SZSZDA weboldal átalakítását is.

Folytatjuk az együttműködést a BFL Budapesti Iskola Archívumával – elsősorban a Budapesti Iskola Olvasóterem létrejöttének szélesebb körhöz való eljuttatásában lehetnek partnereink.

Marketing, kommunikáció

A gyűjteményi kommunikációnak 2026-ban szintén két fókuszja lesz. Egyrészt a Szociológiai Gyűjtemény 2025-ös térbeli átalakulása kommunikációjának szánunk nagyobb szerepet felületeinken, posztsorozattal segítve a tájékozódást. Másrészt, a Budapesti Iskola Olvasóterem megnyitásával kapcsolatban lesznek kommunikációs feladataink. Az eddig is elérhető közösségi média csatornáinkat (Facebook, SzocioBlog, YouTube, Spotify) továbbra is gondozzuk.

Szervezet, humán erőforrás menedzsment

A Szociológiai Gyűjtemény 2026 folyamán egy félállásban átsegítő tájékoztató kolléga munkájával is számolhat, tekintettel a megnövekedett feladatokra. A sikeres év egyik előfeltétele az ő munkakörének értelmes kialakítása, tevékenységének beillesztése az osztály eddigi rendszerszerű működésébe.

3.sz. melléklet: 2026. évi költségvetés

Előirányzat megnevezése	2026. évi eredeti ei.
KIADÁSOK MINDÖSSZESEN	4 818 046 Ft
I. Működési kiadások	4 578 716 Ft
1. Személyi juttatások	3 142 783 Ft
2. Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	495 164 Ft
3. Dologi kiadások összesen	939 869 Ft
4. Egyéb működési célú kiadások	900 Ft
4.1. Nemzetközi kötelezettségek	350 Ft
4.2. Elvonások, befizetések és kiadások elszámolásai	-
4.3. Egyéb működési célú támogatások áht-n belülről	-
4.2. Egyéb működési célú támogatások áht-n kívülről és az EU-nak	550 Ft
II. Felhalmozási kiadások	239 330 Ft
1. Beruházások	221 550 Ft
1.1. Intézményi beruházások	77 000 Ft
1.1.1. Könyvtári dokumentumok beszerzése	77 000 Ft
1.1.2. Építési beruházás, tárgyi eszközök, immateriális javak beszerzése	-
1.2. Beruházási célú előzetesen felszámított ÁFA	33 550 Ft
1.3. Célberuházások	111 000 Ft
2. Felújítások	17 780 Ft
2.1. Ingatlanok felújítása	14 000 Ft
2.2. Felújítások ÁFA-ja	3 780 Ft
BEVÉTELEK MINDÖSSZESEN	4 818 046 Ft
I. Költségvetési bevételek	686 365 Ft
1. Működési célú támogatások áht-n belülről	-
2. Felhalmozási célú támogatások áht-n belülről	-
3. Működési bevételek	686 365 Ft
3.1. Készletértékesítések, szolgáltatások bevételei	391 815 Ft
3.2. Egyéb működési bevételek	16 789 Ft
3.3. Kiszámlázott ÁFA és ÁFA visszatérítés	276 490 Ft
3.3.1. Kiszámlázott ÁFA	110 497 Ft
3.3.2. ÁFA visszatérítés	165 993 Ft
3.4. Kamatbevételek és egyéb pénzügyi műveletek bevételei	1 271 Ft
4. Egyéb működési célú átvett pénzeszközök áht-n kívülről	-
II. Finanszírozási bevételek	4 131 681 Ft
1. Belföldi finanszírozás bevételei	4 131 681 Ft
1.1. Központi, irányító szervi támogatás	4 131 681 Ft
1.2. Pénzforgalom nélküli bevételek	-
Létszám összesen (fő)	447 fő